

College-uitvoeringsprogramma

2019-2022

Bussum, oktober 2018

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Financiën College-uitvoeringsprogramma	6
3	Speerpunten	10
3.1	Vernieuwend samenwerken	11
3.2	Verduurzaming	19
3.3	Kwaliteit van de leefomgeving	27
3.4	Financieel zorgvuldig en economische vitaal	33
4	Uitvoering nota's en beleid	40
4.1	Buitenruimte	41
4.2	Wonen	46
4.3	Sport en bewegen	49
4.4	Vastgoed	53
4.5	Onderwijshuisvesting	57
4.6	Preventie/sterke sociale basis	59
4.7	De inclusieve samenleving	71
4.8	Ruimtelijke projecten	75
4.9	Dienstverlening	81
4.10	Veiligheid	86
4.11	Sociaal domein	90

5	Nieuw beleid en nadere uitvoering	100
5.1	Omgevingswet	101
5.2	Verkeer en vervoer, bereikbaarheid en mobiliteit	104
5.3	Parkeren	109
5.4	Wonen met zorg	112
5.5	Zorgcentrum Gooi	114
5.6	Jeugd	115
5.7	Cultuur en cultureel erfgoed	117

1 Inleiding

Veel zaken waar de gemeente Gooise Meren aan werkt zijn niet uniek. Ook andere gemeenten hebben de taak voor goede onderwijshuisvesting te zorgen, de openbare ruimte mooi en veilig in te richten, de sportvoorzieningen op een goed peil te houden, enzovoort. En net als wij worden ook veel andere gemeenten geconfronteerd met lastige vraagstukken als 'ondermijnende criminaliteit' of het groeiende beroep op jeugdhulp. Sommige vraagstukken zijn zelfs mondiaal van karakter, zoals de klimaatverandering. Maar ook al zijn deze opgaven niet uniek voor onze gemeente, ze vragen wel mede om óns antwoord. Met dit uitvoeringsprogramma bieden we vooral een lokaal programma. Een programma dat gebruik maakt van de krachten in onze lokale samenleving en dat moet leiden tot een duurzaam, sociaal, veilig en vitaal Gooise Meren.

"Duurzaam, Sociaal, Veilig en Vitaal", zo luidt de ondertitel van het coalitieakkoord. Deze vier termen staan voor de richtinggevende waarden van Gooise Meren. Ze vormen de paraplu en de basis van dit uitvoeringsprogramma, waarin we onze doelen formuleren en aangeven hoe we deze willen realiseren.

Duurzaam staat voor onze ambitie om als gemeente te handelen in lijn met de ambities die overheden tezamen hebben gesteld (Parijs, klimaatakkoord etc.). Deze ambities zijn verstrekkend en vragen niet alleen van de landelijke overheid een inspanning, maar ook van gemeenten, inwoners en ondernemers en het lokale netwerk waarin zij functioneren. We willen met gedreven inwoners en ondernemers samen werken aan duurzaamheidsdoelen. Bijvoorbeeld op het terrein van mobiliteit, inrichting van de ruimte, wonen, vastgoed en onderwijshuisvesting.

Sociaal duidt op de wijze waarop wij de lusten en lasten willen verdelen, kansen willen bieden aan onze inwoners en kiezen voor samenwerking met inwoners, maatschappelijke organisaties en andere gemeenten. Net als 'duurzaam' is 'sociaal' een sturende waarde. Ze geeft zowel richting aan processen als aan uitkomsten. We werken met ons uitvoeringsprogramma aan een sociaal woningbeleid en werken op het vlak van werk en inkomen aan het vergroten van kansen van kwetsbare inwoners. Daarnaast zoeken we naar nieuwe manieren om verbinding tussen inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers te bevorderen. We streven ernaar dat de behoeften van onze inwoners het uitgangspunt vormen voor onze samenwerking met organisaties en ondernemers. We voeren pilots uit om te onderzoeken hoe we die beweging kunnen maken. 'Sociaal' staat daarnaast ook voor het werken aan sociale cohesie.

Veilig betekent dat we het belangrijk vinden dat inwoners in het levendige Gooise Meren veilig zijn en zich ook veilig voelen. Daarbij zien we een relatie tussen leefbaarheid en veiligheid. Daarom zetten we de komende vier jaar extra in op leefbaarheid. Leefbaarheid staat voor ons in de eerste plaats voor een veilige en gezonde omgeving. We willen de komende jaren stappen zetten om de overlast die inwoners ervaren van geluid van wegen, spoor en vliegtuigen aan te pakken. Dat kunnen we niet op eigen kracht en willen we samen met onze inwoners en onze partners in de regio oppakken.

Vitaal staat voor de beweging die we willen maken met onze inwoners en organisaties. We juichen initiatieven van inwoners toe, bieden ondernemers de ruimte om te ondernemen en streven naar een bruisend cultureel leven. We treden op als een faciliterende en stimulerende overheid. We maken werk van het vitaal houden van onze kernen. We investeren in het gebied rond het station Naarden-Bussum, werken aan een centrumplan Bussum, investeren in Muiden met het opzetten van

centrummanagement. We maken plannen voor de kust langs het IJmeer en gaan door met de uitvoering van de projecten Verder met de Vesting Muiden en Naarden buiten de Vesting. Zo willen we het recreatieve en toeristisch potentieel van Gooise Meren vergroten. Steeds met een scherp oog voor duurzaamheid.

De waarden vitaal, duurzaam, sociaal en veilig staan niet los van elkaar maar vormen een elkaar versterkend geheel waarmee we de opgaven van Gooise Meren krachtig kunnen aanpakken. Een duurzaam, sociaal, veilig en vitaal Gooise Meren realiseren we door samen te werken met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en mede-overheden. In dit uitvoeringsprogramma hebben we dit zichtbaar gemaakt door bij iedere actie aan te geven welke partij 'in the lead' is (trekker). Als hier 'inwoners' staat betekent dit dat zij de richting bepalen en de acties tenminste deels uitvoeren. Als hier 'gemeente' staat zijn wij de sturende en (deels) uitvoerende partij. Als er 'Regio' staat zijn de samenwerkende gemeenten in de Gooi en Vechtstreek sturend en voert de Regio (al dan niet samen met gemeenten) uit. Vaak is er niet één trekker, maar worden plannen samen opgepakt. Daarmee geven we vorm aan ons streven om een gemeente te zijn die werkt in co-creatie met inwoners, buurgemeenten en maatschappelijke partners. We benoemen in dit uitvoeringsprogramma de resultaten die we met onze actie willen realiseren.

2 Financiën College-uitvoeringsprogramma

CUP activiteiten (bedragen in €)	2019	2020	2021	2022
Totaal CUP	1.159.000	385.000	260.000	220.000

CUP activiteiten (bedragen in €)	2019	2020	2021	2022
Programma 1	595.000	155.000	80.000	80.000
<i>Democratische vernieuwing</i>				
Inwonerspanel	5.000			
Website lokale initiatieven, inclusief beheer	45.000	5.000	5.000	5.000
Verkenning vernieuwing lokale democratie	50.000			
Dekking democratische vernieuwing uit algemene reserve	-95.000			
Initiatieven inwoners / right to challenge	25.000	-	-	-
<i>Inclusie</i>				
Transitie inclusieve samenleving	85.000	100.000	80.000	-
Dekking inclusieve samenleving uit reserve sociaal domein	-85.000	-100.000	-80.000	
<i>Dienstverlening</i>				
Digitalisering papieren archieven	100.000	-	-	-
Doorontwikkeling digitale producten voor inwoners	75.000	75.000		
Besparing capaciteit als gevolg van digitalisering dienstverlening	-75.000	-75.000	-75.000	-75.000
Klantvolgsysteem	45.000			
Telefonische hulp en huisbezoek	25.000			
Programmatische ontwikkeling	100.000			
Monitoringsysteem	55.000			
Toegankelijk maken website archieven	45.000			

<i>Digitalisering Gemeentearchief</i>	45.000	-	-	-
<i>Permanente doorontwikkeling organisatie</i>	150.000	150.000	150.000	150.000

CUP activiteiten (bedragen in €)	2019	2020	2021	2022
Programma 3	75.000	-	-	-
Beleid leefbaarheid	100.000			
Actieplan leefbaarheid		300.000	250.000	200.000
Dekking actieplan leefbaarheid uit algemene reserve	-100.000	-300.000	-250.000	-200.000
Toegankelijkheid openbare ruimte en handboek	75.000	-	-	-

CUP activiteiten (bedragen in €)	2019	2020	2021	2022
Programma 4	135.000	3.000	3.000	3.000
Woonvisie	90.000	-	-	-
Energiebesparing bij bedrijven	200.000	-	-	-
Dekking energiebesparing uit algemene reserve	-200.000			
Projectorganisatie Crailo	50.000	50.000	50.000	50.000
Project organisatie Crailo dekken vanuit GEM	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Opstellen havenvisie	25.000	-	-	-
Dashboard en kostprijsberekening vastgoed	20.000	3.000	3.000	3.000

CUP activiteiten (bedragen in €)	2019	2020	2021	2022
Programma 5	100.000	100.000	50.000	50.000
<i>Duurzaamheid</i>				
Doorontwikkeling/lichte governance	50.000	50.000		
Initiatievenfonds Duurzaam Gooise Meren	50.000	50.000	50.000	50.000
<i>Energietransitie</i>				

Energietransitie	150.000	200.000	100.000	
Dekking energietransitie uit algemene reserve	-150.000	-200.000	-100.000	

CUP activiteiten (bedragen in €)	2019	2020	2021	2022
Programma 6	-	-	-	-
Verbreden MVO programma	100.000	100.000	100.000	
Dekking MVO uit reserve sociaal domein	-100.000	-100.000	-100.000	

CUP activiteiten (bedragen in €)	2019	2020	2021	2022
Programma 7	70.000	70.000	70.000	30.000
Innovatiebudget	250.000	250.000	250.000	250.000
Dekking innovatiebudget uit reserve sociaal domein	-250.000	-250.000	-250.000	-250.000
<i>Diverse initiatieven WMO/Jeugd/Gezondheid</i>				
Initiatieven inwoners voor sociaal contact	10.000	10.000	10.000	10.000
Rookvrije kindomgeving	40.000	40.000	40.000	
Digitale sociale kaart	50.000	20.000	20.000	20.000
Dekking digitale sociale kaart uit reserve sociaal domein	-30.000			

CUP activiteiten (bedragen in €)	2019	2020	2021	2022
Programma 8	184.000	57.000	57.000	57.000
<i>Kunst, cultuur en erfgoed</i>				
Vaststellen kerncollectie kunst	15.000			
Opstellen beleidsnota cultureel erfgoed	30.000			
Actualisatie gemeentelijke monumenten	10.000	10.000	10.000	10.000
Beleidsnota kunst en cultuur	30.000			
<i>Sport</i>				
Intensiveren buurtsportcoaches	2.000	30.000	30.000	30.000

Herijken subsidiemogelijkheden beweeg- en sportaanbod kwetsbare groepen	11.000	11.000	11.000	11.000
Capaciteitsonderzoek sportaccommodaties	20.000			
Onderzoek naar mogelijk duurzame vervanging bij sportaccommodaties	60.000			
Herijken subsidiemogelijkheden kleinschalige lokale sportevenementen	6.000	6.000	6.000	6.000

3 Speerpunten

3.1 Vernieuwend samenwerken

Vernieuwend samenwerken

Begroting: Programma 1

Beleidskader

Visie burgerparticipatie Gooise Meren

Achtergrond

Samenwerken is een centrale waarde van de gemeente Gooise Meren. We vinden het belangrijk dat inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties betrokken zijn bij het beleid en de uitvoering ervan. Zij weten op basis van hun eigen deskundigheden en ervaring vaak het beste wat goed is voor de opgave waar we gezamenlijk voor staan. Bovendien vinden we draagvlak belangrijk. Het is aan inwoners hoe zij zich willen organiseren en wat zij samen willen doen. We vinden dat samenwerking tussen inwoners, gemeente en maatschappelijke organisaties de kwaliteit van het samenleven ten goede komt en dat dit past bij de ontwikkeling naar een participatiesamenleving. Daarom stimuleren wij dat inwoners zich organiseren. Daarbij heeft de gemeente de taken van facilitator en verbinder. We werken samen met andere gemeenten en overheden. Veel zaken waaraan we werken, houden immers niet op bij de grens van onze gemeente. Bovendien draagt deze samenwerking bij aan het realiseren van de gestelde doelen.

Opgave en aanpak

Op het vlak van samenwerking zien we de volgende opgaven. De afgelopen jaren heeft Gooise Meren inwoners en ondernemers uitgenodigd zich actief in te zetten voor de buurt en de wijk. We ondersteunen inwoners hierbij, maar hebben hierbij ook onze grenzen moeten erkennen, omdat de gemeentelijke agenda te vol was. De komende collegeperiode maken we voor die ondersteuning (meer) ruimte in de gemeentelijk organisatie. We waarderen dat inwoners zich ten behoeve van de ontwikkeling van hun buurt of wijk organiseren. We ondersteunen hen door hiervoor in buurten en wijken randvoorwaarden te realiseren (ontmoetingsplekken, sterke basisvoorzieningen) en door de vorming van wijkplatforms, stads- en dorpsraden te stimuleren. We willen met één platform onderzoeken of een wijkvisie en een wijkbudget hierbij ondersteunend zijn. We zien het als onze opdracht om zoveel mogelijk inwoners te betrekken bij maatschappelijke ontwikkelingen en keuzes. Dat begint ermee dat inwoners op de hoogte zijn van de wijze waarop zij kunnen participeren. Het is een

onderdeel van onze werkwijze dat wij bij projecten, de ontwikkeling en uitvoering van beleid standaard inwoners betrekken, hetzij als informant, maar steeds vaker als mede-ontwerper. We vinden het belangrijk dat de groep die participeert divers en representatief is. We zien met name een opdracht in het betrekken van jeugd. Dit vraagt niet alleen om extra aandacht voor jeugd, maar ook om aandacht voor de wijze van betrekken. In het algemeen vinden we het belangrijk om participatie en samenwerking levend te houden en gaan – samen met onze partners en met de gemeenteraad – op zoek naar vernieuwende vormen. Samen stellen we een vernieuwingsagenda lokale democratie op.

Op het vlak van inkoop en sturing van maatwerkvoorzieningen heeft regionale samenwerking haar meerwaarde bewezen. De grote opgaven die intensivering van samenwerking vragen betreffen vooral het fysiek domein: duurzaamheid, wonen, economie, mobiliteit, ruimte en landschap. In regioverband en in MRA-verband wordt hieraan gewerkt. We vinden het belangrijk dat de samenwerking oplevert wat we zelf wensen, maar ook dat er een duidelijke meerwaarde is als het gaat om kosten en impact op derden, ook met oog op democratische legitimatie.

A: Burgerparticipatie

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker en partners	Extra Kosten
<i>A1. Inwoners zijn op de hoogte van de wijze waarop zij kunnen participeren</i>			
Bij ieder plan voor de wijk of buurt worden inwoners en ondernemers in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken. In al onze plannen wordt aangegeven wanneer en op welke wijze inwoners kunnen participeren en wordt dit breed gecommuniceerd.	2019 – 2022 Participatietraject bij alle plannen voor wijk of buurt	<i>Gemeente</i> , inwoners, ondernemers	Regulier budget
We geven advies aan initiatiefnemers en belanghebbenden hoe initiatieven een positieve bijdrage kunnen leveren aan de leefomgeving. We leveren een instrument aan waardoor wij de vroegtijdige participatie van initiatiefnemers kunnen faciliteren en toetsen.	2019 Toetsingsinstrument vroegtijdige participatie beschikbaar	<i>Gemeente</i> , inwoners, ondernemers	Regulier budget
<i>A2. Burgerparticipatie is levend in Gooise Meren (actieve vormen van participatie realiseren)</i>			
We gaan meer inwoners betrekken bij ontwikkelingen in de wijk en de gemeente. Het streven is om een gemêleerde groep inwoners te bereiken, ook degenen die minder goed bereikbaar en/of zichtbaar zijn of die niet makkelijk participeren. We hebben extra aandacht voor de wijken waar (nog) geen samenwerkingsconvenant is met een buurtvereniging. We gaan het gesprek aan met inwoners op een manier die zij prettig vinden en gebruiken werkvormen die het onderling gesprek stimuleren en het contact versterken.	2019- 2022 Buurtgesprekken met moeilijk bereikbare inwonersgroepen	<i>Gemeente</i> , inwoners	Regulier budget

Het inwonerspanel wordt ook in 2019 gecontinueerd. Het panel heeft inmiddels een groot aantal deelnemers (circa 2.200) en is goed in te zetten voor belangrijke onderwerpen. Per jaar zullen minimaal twee onderzoeken worden uitgezet onder de leden van het inwonerspanel. We streven naar toename van met name jeugdige deelnemers en voeren hiertoe een gerichte campagne.	2019 – 2022 Jaarlijks twee onderzoeken 2019 Campagne t.b.v. meer evenredig inwonerspanel	<i>Gemeente, inwoners</i>	2019: € 5.000 voor campagne Regulier budget (programma 1)
We organiseren participatietrajecten in kader van de Omgevingswet om zicht te krijgen op de (beleefde) kwaliteiten van de wijk en wensen inwoners voor de wijk met het oog op omgevingsvisie en omgevingsplan. Zie verder 5.1 Omgevingswet	2019 – 2022 Participatietrajecten Omgevingswet	<i>Gemeente, inwoners, bureau</i>	Budget omgevingswet
We gaan twee keer per jaar op basis van een praktijkcasus met raad en betrokken stakeholders in gesprek over de ervaringen die we gezamenlijk hebben met betrekking tot het participatietraject. We nemen hierbij de praktijk de maat. Doel is te leren van die ervaringen en op basis van die ervaringen steeds te verbeteren.	2019-2022	<i>Gemeente, inwoners</i>	Regulier budget
<i>A3. We stimuleren dat meer jeugdigen zich interesseren voor de lokale maatschappelijke onderwerpen en politiek.</i>			
We ontwikkelen lokaal jeugdbeleid in samenwerking met de jeugd.	2019 Jeugdbeleid samen met jeugd opstellen	<i>Gemeente, jeugdigen</i>	Regulier budget, innovatiebudget
We gaan specifieke acties uitvoeren om kinderen te interesseren voor het inwonerspanel.	2019 Campagne om jeugd extra te betrekken	<i>Gemeente, jeugd</i>	Regulier budget
We nodigen scholen uit op het gemeentehuis. Ze krijgen een rondleiding en leren wat de gemeente doet.	2019 -2022 Scholenprogramma	<i>Gemeente, scholen, jeugd</i>	Regulier budget
We gaan het gesprek aan met jongerenraden op scholen om de interesse voor een jeugd gemeenteraad Gooise Meren te verkennen.	2020 Gesprekken jongerenraden	<i>Gemeente, scholen, jongerenraden</i>	Regulier budget

We verkennen werkzame vormen met STAD, jongerenwerkers en de jeugd.	2019 Gesprekken STAD en jongerenwerkers	<i>Gemeente, STAD, Versa, jeugdigen</i>	Regulier budget
We willen kinderen kennis laten maken met de gemeente en politiek. Zo ervaren ze hoe de democratie werkt, hoe het gemeentebestuur in elkaar zit en hoe je een voorstel maakt.	2019-2022	<i>Gemeente, scholen, griffier</i>	Regulier budget
A4. Vernieuwingsagenda			
Een goed werkende democratie is meer dan kaders en wetten. Het gaat om mensen. Zij maken de democratie. Immers, democratie is een kwestie van doen, een praktijk van continu oefenen, leren door te experimenteren en vervolgens innoveren samen met de deelnemers van onze democratische samenleving. Daarover hoort een op te stellen vernieuwingsagenda te gaan: het versterken en vernieuwen van de werking van de democratie, gekoppeld aan inhoudelijke onderwerpen die het leven van mensen raken. We verkennen samen met de gemeenteraad, betrokken inwoners en organisaties de mogelijkheden om vernieuwende instrumenten voor burgerparticipatie in te zetten en ontwikkelen in een coproductie van raad, college en inwoners de vernieuwingsagenda lokale democratie Gooise Meren. Een aanzet hiertoe wordt gegeven in een aantal gespreksronden met de raad en betrokkenen uit de samenleving.	2018-2019 Verkenning 2020 – 2022 Vernieuwingsagenda met nieuw instrumentarium	<i>Gemeenteraad, college, inwoners, organisatie</i>	€ 50.000 (incidenteel). Programma 1
A5. Permanente doorontwikkeling organisatie; GroeiMee			
Sinds 2016 bouwen we aan een nieuwe gemeente die gekenmerkt wordt door goed en modern bestuur. Daarvoor hebben we een slanke, slagvaardige en flexibele organisatie nodig, die duurzaam met middelen omgaat en kosteneffectief werkt. Een organisatie die functioneert als een netwerkorganisatie en in verbinding staat met de samenleving. Dat is een permanent proces van doorontwikkeling van de organisatie. Dat doen we met het programma GroeiMee. De programmagelden worden ingezet bij de uitvoering van specifieke programmadoeleinden (GroeiMee Academie, Sturing en Monitoring, Lerende organisatie).	2019 e.v.	<i>Directie, management, medewerkers, college, gemeenteraad</i>	€ 150.000 structureel, programma 1

A6. Voortgang ontwikkeldoelstellingen organisatie		2020	Directie, management, medewerkers, college, gemeenteraad	Regulier budget
In 2020 gaan we bezien welke voortgang de organisatie en het bestuur hebben geboekt aangaande de ontwikkeldoelstellingen (participerende organisatie, netwerkende organisatie, financieel gezond). Daarbij zullen kwaliteit, kwantiteit en ontwikkelpotentieel van de aanwezige capaciteit ook in de analyse meegenomen worden. Op basis daarvan zal er bijsturing op de organisatieontwikkeling plaatsvinden.				
B. Doe-democratie: Ruimte voor initiatieven en inwoners				
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra Kosten	
B1 Weten wat speelt				
In 2017 is gestart met het lokaal overleg tussen politie, sociale partners en gemeente. Dit integrale overleg zorgt ervoor dat we een gedeeld beeld hebben van wat er speelt in de wijken. We zorgen voor versterking en uitbreiding van het lokaal overleg en koppelen dit aan een actie-agenda/wijkplannen.	2019 Uitbreiding en versterking lokaal overleg 2020 – 2022 Periodiek overleg gekoppeld aan actie-agenda/wijkplannen.	Gemeente, politie, sociale partners (welzijnsorganisaties etc.)	Regulier budget	
B2. Samenwerken aan de buurten en wijken				
We willen het wijk- en kerngericht werken versterken en deze manier van werken nog beter inbedden in de organisatie.	2019 Uitvoering plan van aanpak Planterra	Gemeente, onderzoeksbureau	Regulier budget	
In de vorige collegeperiode is het wijkwethouderschap geëvalueerd. Op basis van de evaluatie gaan we de invulling opnieuw vormgeven.	2018-2019	Gemeente, (buurtplatforms, stadsraad en dorpsraad)	Regulier budget	
We voeren met wijkbewoners een pilot uit om een wijkvisie met bijbehorende wijkbegroting op te stellen. Er wordt een relatie gelegd met de Omgevingswet. De wijkwethouder speelt hierin een centrale rol.	2019: Voorbereiding 2020 – 2022: Uitvoeren en bij succes: nadere implementatie	Inwoners, gemeente, buurtplatform, stadsraad, dorpsraad)	Budget omgevingswet	

<p>We bouwen voort op de inzichten en uitkomsten van 'Thuis in de Westereng' en onderzoeken welke rol 'schakelplaatsen' (zoals de Broedplaats) en sleutelfiguren kunnen spelen in andere buurten. We maken een koppeling met het programma verbinding/preventie sociaal domein, waarbij gekeken wordt naar behoeften, bewegingen en verbindingen tussen inwoners, maatschappelijke partners (welzijn en zorg), op basis van een gezamenlijke analyse. Er worden activiteiten/producten ontwikkeld die bijdragen aan het welbevinden van inwoners.</p>	<p>2019 Vervolg 2020 Resultaten vertalen naar andere wijken</p>	<p><i>Gemeente, inwoners</i></p>	<p>Inzet Innovatiegelden sociaal domein</p>
<p>We ondersteunen de 'doorontwikkeling' van de buurtplatforms, Stadsraad en Dorpsraad. Daarbij streven we er gezamenlijk (gemeente, platforms, inwoners) naar dat deze een afspiegeling van de wijk zijn.</p>	<p>2019 – 2022 Ondersteuning en stimulering bestaande platforms en raden</p>	<p><i>Gemeente, inwoners (buurtplatforms, stadsraad en dorpsraad)</i></p>	<p>Regulier budget</p>
<p>Binnen de kern Bussum zijn meerdere buurtpreventieverenigingen actief. Samen met de gemeente, politie en buurtbewoners worden initiatieven zoals de buurttent en buurtschouw georganiseerd om de veiligheid en leefbaarheid in de wijk te vergroten. Deze initiatieven bevorderen de goede samenwerking tussen de gemeente, politie en inwoners van de wijk (ook onderling). Het streven van de buurtpreventieverenigingen en de gemeente is, om door alertheid en goede communicatie met de buurtbewoners, de criminaliteit terug te dringen en daarmee een veilige woonomgeving te creëren. Met een aantal buurtpreventieverenigingen zijn verkennende gesprekken gevoerd om zich door te ontwikkelen naar een buurtplatform. Die 'doorontwikkeling' zullen wij ook in 2019 – 2022 stimuleren.</p>	<p>2019 – 2022 Stimulering van de doorontwikkeling van de buurtpreventieverenigingen tot buurtplatform</p>	<p><i>Inwoners (buurtpreventie- verenigingen), gemeente, politie</i></p>	<p>Regulier budget</p>
<p><i>B3. Initiatieven stimuleren en faciliteren</i></p>			
<p>Initiatieventafel inzetten. Wat bewoners – samen met hun bureaus en andere netwerken – investeren in hun buurt vinden wij van onschatbare waarde. Deze krachten willen wij ook in 2019 versterken en ondersteunen. Dit doen we via de Initiatieventafel, waar we verbindingen leggen tussen en met initiatiefnemers, kennis delen en voor de buurt waardevolle projecten financieel ondersteunen. In 2019 vergroten we de zichtbaarheid en vindbaarheid van de Initiatieventafel door de tafel roulerend in de wijken te plaatsen.</p>	<p>2019 – 2022 Initiatieventafel in de wijk</p>	<p><i>Inwoners, gemeente, partners</i></p>	<p>Regulier budget</p>

Right to Challenge en Right to bid. In 2018 is gestart met een de verkenning van het concept Right to Challenge ('het recht om uit te dagen') middels deelname aan het leeratelier van de VNG. In 2019 wordt op basis hiervan het Right to Challenge verder geconcretiseerd. Die concretisering bestaat uit het formuleren van een aanpak voor Gooise Meren. Die aanpak wordt gezamenlijk geformuleerd (gemeente/initiatiefnemers/partners). Ook willen we de mogelijkheden onderzoeken van Right to bid: het recht van burgerinitiatieven om maatschappelijk vastgoed te kopen.	2019 Formuleren aanpak right to challenge en right to bid 2020 – 2022 Werken met protocol right to challenge en right to bid	<i>Inwoners, gemeente</i>	2019: € 25.000 incidenteel, programma 1
Aan de wijktafel worden periodiek de lopende en opkomende initiatieven besproken per kern. Dit gebeurt aan de hand van een gezamenlijk met inwoners opgestelde wijkagenda. Van deze interne wijktafels gaan we een doorontwikkeling maken naar wijktafels in de wijken. De bewonersplatforms worden uitgenodigd om onderdeel uit te maken van deze wijktafels.	2019 Doorontwikkeling wijktafels 2020 -2022 Wijktafels in de wijken 2x per jaar	<i>Inwoners, gemeente</i>	Regulier budget
We dragen bij aan de ontwikkeling van een digitaal initiatievenplatform waar initiatiefnemers (en belangstellenden) informatie kunnen uitwisselen. Het platform draagt bij aan de zichtbaarheid van initiatieven en de versterking ervan.	2019 Verkenning en aanschaf digitaal hulpmiddel 2020 Platform is actief	<i>Inwoners, gemeente</i>	2019 € 40.000 2020 - 2022 beheer € 5.000, programma 1
We willen meer senioriteit aan de organisatie toevoegen; een kwalitatieve impuls waarmee tevens een versnelde verbetering wordt beoogd op het integraal, afdelingsoverstijgend, strategisch en participatief werken. Op basis van een analyse van de werkzaamheden, is gebleken dat er met name behoefte is aan medewerkers die complexe vraagstukken en initiatieven die vanuit de samenleving komen snel kunnen oppakken, waarin partijen verbonden moeten worden en op een lijn gebracht en waar vanuit meerdere expertises in de gemeente aan moet worden bijgedragen. Deze medewerkers moeten ook het strategische niveau van de teams én de organisatie op een hoger niveau tillen.	2019 – 2022 - 3 Fte	<i>Gemeente</i>	€ 300.000 structureel, zie hoofdlijnen in begroting
C. Regionale Samenwerking			
Activiteit	Planning en resultaat	<i>Trekker, partners</i>	Extra kosten
<i>C1. Profileren in Regio en MRA op dossiers ruimte en mobiliteit, economie, en duurzaamheid</i>			
We participeren in relevante bestuurlijke gremia. We beschikken over een strategisch perspectief op	2019 Bestuurlijk in positie, college heeft koersplan	<i>Gemeente (college), Regio, MRA</i>	Regio, Regulier budget

doelen en middelen en zorgen voor inzet op dossiers die we belangrijk vinden. We gaan door met de regioambassadeurs.	2019 - 2022 Resultaten uit koersplan realiseren		
<i>C2. We gaan de democratische controle vanuit de gemeente optimaliseren bij deelname aan verbonden partijen en gemeenschappelijke regelingen</i>			
We stellen in samenspraak met de gemeenteraad een strategische notitie op t.b.v. grip op verbonden partijen. Daarbij benutten we de aanbevelingen uit het onderzoek van de Rekenkamer.	2019-2020 Verkenning en werksessies 2020 Nota gereed	<i>College, raad</i>	Regulier budget
<i>C3. We evalueren structuur en werkwijze van de Regio in het licht van de huidige bestuurlijke werkelijkheid (toewerken naar 3 gemeenten in de regio)</i>			
We ontwikkelen een standpunt in de vorm van een discussienota over taken die we bij Regio willen beleggen of die we liever zelf uitvoeren in een situatie van drie gemeenten. Daarbij maken we gebruik van de strategische nota (zie C2).	2021 Discussie nota gereed en vastgesteld	<i>College, raad</i>	Regulier budget
<i>C4. Deze raadsperiode gaan we geen ambtelijke of bestuurlijke fusie met andere gemeenten aan.</i>			
Geen acties, maar we gaan gesprekken met onze partners natuurlijk niet uit de weg. We bezien een en ander ook in het licht van de (verwachte) landelijke notitie op het punt van gemeentelijk herindeling.	2019 - 2022 Geen voorbereidende acties	<i>College, regiogemeenten, provincie Noord-Holland</i>	Regulier budget

3.2 Verduurzaming

Verduurzaming

Begroting: Programma 5

Beleidskaders

Actieplan Samen Sneller Duurzaam, Regionale Samenwerkingsagenda, MRA

Achtergrond

Een duurzaam Nederland vereist een transitie op economisch, sociaal, ruimtelijk en ecologisch gebied en verandering van denken en handelen. Daarbij hebben we te maken met stevige doelen:

- klimaatbestendig inrichten van de openbare buitenruimte voor 2050;
- een reductie in CO₂-uitstoot van 49% in 2030 t.o.v. 1990;
- aardgasvrij in 2050;
- volledig circulair in 2050;
- een sterke inzet op het herstellen van biodiversiteit.

Deze doelen zijn dermate urgent en veelomvattend dat ze voor ons een vanzelfsprekend speerpunt vormen. Duurzaamheid is misschien wel *de* opgave van onze tijd. Een duurzaam Nederland vereist een transitie op economisch, ruimtelijk en ecologische gebied en een verandering van denken en handelen. In Gooise Meren is gekozen voor een aanpak langs drie lijnen: a. de verduurzaming van ons eigen handelen (inclusief het stimuleren en ondersteunen van inwoners en ondernemers bij duurzaamheidsplannen); b. met de (lokale) samenleving werken aan duurzaamheidsdoelen; c. in regioverband (of bovenregionaal verband) werken aan een strategische duurzaamheidsagenda. Deze drie pijlers van verduurzaming versterken elkaar. De driedelige aanpak gaan we verbreden en verdiepen.

Opgave en aanpak

De duurzaamheidsopgave is niet nieuw, maar wordt als urgent ervaren. Nieuw is vooral dat er duidelijke doelen aan worden gekoppeld (zoals aardgasvrij in 2050, energieneutraal in 2040). Dit betekent dat een planmatige aanpak nodig is. Tegelijk geldt dat op veel vlakken van duurzaamheid, met name als het gaat om energie of circulaire economie, er sprake is van zowel innovatie en snelle technische ontwikkelingen als een zoeken naar de meest passende aanpak. De combinatie van de drang snel te handelen en de huidige dynamiek in het veld, vraagt weloverwogen handelen (bijvoorbeeld: niet nu overal laadpalen installeren als de nieuwe generatie snelladers binnenkort op de markt komt). In de plannen voor de komende jaren besteden we daarom extra aandacht aan zowel planvorming als toetsing en monitoring.

Het is duidelijk dat de overheid niet in staat is, de duurzaamheidsopgave alleen te klaren. De samenwerking met inwoners, ondernemers en andere maatschappelijke partners is onontbeerlijk. Deze samenwerking is in Gooise Meren vorm gegeven door Samen Sneller Duurzaam. De komende vier jaar willen we de kracht van de beweging behouden. Onze opgave daarbij is de kracht van de beweging te behouden door het creëren van structurele samenwerking gericht op het uitvoeren van projecten en activiteiten.

Gooise Meren heeft samenwerking met de samenleving hoog in 't vaandel staan. Het is één van de manieren waarop wij (gedeelde) doelen willen realiseren. De doorontwikkeling van Samen Sneller Duurzaam kan een voorbeeld worden van de wijze waarop de gemeente Gooise Meren met maatschappelijk opgaven om wil gaan.

A: Verduurzaming van ons eigen handelen

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
A1. We ontwikkelen een afwegingskader			
Bij al ons acteren op het vlak van duurzaamheid houden we het effect van keuzes scherp in het vizier. We merken dat er een grote variëteit aan mogelijke maatregelen is, vaak ingegeven door de beschikbare techniek. Gooise Meren wil bij de beoordeling van duurzaamheidsmaatregelen gebruik maken van een afwegingskader, dat helpt opties te wegen naar effectiviteit (doeltreffend), doelmatigheid (welke maatregelen dragen wanneer het meeste bij) en rechtmatigheid (in de verdeling van lusten en lasten).	2019 Toetsingskader gereed 2020 - 2022 Gebruik van het toetsingskader voor beleid en voorstellen	<i>Gemeente, partners Samen Sneller Duurzaam, kennisinstellingen</i>	Regulier budget
A2. We ontwikkelen een samenhangende interne duurzaamheidsagenda met acties en projecten			
Duurzaamheid valt uiteen in diverse deelterreinen, zoals energietransitie, circulaire economie, klimaatadaptatie en biodiversiteit. De gemeente neemt op deze vlakken zelf maatregelen of stimuleert dat inwoners en ondernemers maatregelen nemen. De maatregelen gaan over het gebruik, beheer en onderhoud, bouwen en renoveren, inrichten en herinrichten. We stellen een	2019 Programma gereed	<i>Gemeente (Interne organisatie)</i>	Regulier budget

integrale duurzaamheidsagenda op die laat zien welke inspanning de gemeente levert op diverse beleidsterreinen als het gaat om duurzaamheid. Daarbij wordt de samenwerking met de samenleving gezocht. Acties die we nu al ondernemen zijn: circulair inkopen, verduurzamen eigen gebouwen tot het schenken van Fairtrade koffie en thee.	2020 - 2022 Jaarlijkse rapportages met SMART rapportages		
<i>A3. We faciliteren activiteiten en projecten die bijdragen aan duurzaamheid</i>			
Projecten en activiteiten die bijdragen aan de doelen van het Actieplan Gooise Meren' worden gefaciliteerd middels advies en/of financiële bijdrage uit het Initiatievenfonds.	2019-2022	<i>Gemeente</i>	Regulier budget
Om de beweging te ondersteunen is er een Initiatievenfonds Duurzaam Gooise Meren ingericht. Gooise Meren levert een jaarlijkse bijdrage aan dit fonds van € 50.000,--. We gaan in overleg met onze partners over een gezamenlijk fonds en mogelijke financiële bijdragen.	2019-2022	<i>Gemeente, partners</i>	€ 50.000 Structureel voor ophogen bestaand initiatievenfonds, programma 5
<i>A4. We gaan (meer) circulair inkopen</i>			
De gemeente Gooise Meren heeft samen met de Regio Gooi en Vechtstreek en vele andere gemeenten uit de Metropool Regio Amsterdam de intentieverklaring Circulair Inkopen ondertekend: te beginnen met 10% circulaire aanbestedingen in 2022. Het streven naar 50% circulaire inkoop in 2025 is een tussendoel naar volledig circulair opdrachtgeverschap in 2030.	2022 10 % circulair inkopen	<i>MRA, Regio, gemeente</i>	Regulier budget
De gemeente Gooise Meren maakt deel uit van de regionale werkgroep die een Roadmap ontwikkelt om de doelstellingen uit deze intentieverklaring te realiseren. Begin 2019 start de gemeente GM met implementatie van deze Roadmap. De Regionale stuurgroep Circulair Inkopen ziet erop toe dat de ambities uit de intentieverklaring worden gerealiseerd en draagt daar waar nodig aan bij.	2019 Vaststellen lijst met circulaire inkoopprojecten	<i>Regionale stuurgroep circulair inkopen, gemeente</i>	Regulier budget

<i>A5 Hergebruik grondstoffen</i>				
Gooise Meren, regiogemeenten en GAD hebben zich als doel gesteld om de gescheiden inzameling van afval te verbeteren en de hoeveelheid restafval terug te dringen (Van Afval Naar Grondstof, VANG-programma). Zo willen we bijdragen aan het hergebruik van grondstoffen en aan de ontwikkeling van circulaire economie. Een voorbeeld van hergebruik van grondstoffen is het vervezelen van textiel (het uit elkaar halen van textiel tot vezels om er weer nieuwe producten van te maken).	2019-2022		<i>GAD, gemeente, regiogemeenten</i>	Regulier budget
<i>A6 We stimuleren duurzaam bouwen en ontwikkelen, het gebruik van duurzame energie en het vergroenen van de omgeving</i>				
We stellen een leidraad op waarmee we inwoners en ondernemers helpen om te ontwikkelen en te bouwen met oog voor energieneutraliteit, klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulair bouwen. Deze leidraad stimuleert inwoners en ontwikkelaars om in en om het huis en bij ontwikkellocaties duurzaamheid integraal toe te passen.	2019 Leidraad wordt ontwikkeld 2020 Leidraad gereed		<i>Gemeente, Samen Sneller Duurzaam, Waternet, Nibe, Climate Adaptation Services</i>	Regulier budget
We voeren operatie Steenbreek uit: we gaan breed communiceren over het belang van vergroening. We gaan bewoners stimuleren om tuinen te ontharden, groene daken aan te leggen, een regenton te plaatsen en/of af te koppelen (zie ook buitenruimte).	2019		<i>Inwoners, gemeente,</i>	Regulier budget
Right to Challenge: we dagen bewoners uit om het beheerniveau 'op te plussen' door hen te stimuleren het beheer van bepaalde gemeentelijke (groen)taken over te nemen als zij denken dat het anders, beter, slimmer en/of goedkoper kan.	2019		<i>Inwoners, gemeente</i>	Regulier budget
<i>A7 We verankeren klimaatadaptief handelen in gemeentelijk beleid</i>				
Omdat het klimaat verandert en de kans op wateroverlast door hevige regenbuien toeneemt, is een focus op klimaatbestendige inrichting van de openbare ruimte noodzakelijk. Vanuit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie ligt er een gemeentelijke opgave waarmee klimaatbestendig en waterrobuust inrichten een vanzelfsprekend onderdeel van ruimtelijke (her)ontwikkelingen wordt.	2019 – 2022 Klimaatadaptief handelen verankerd in gemeentelijk beleid		<i>Gemeente, inwoners, bedrijven, Waterschap(-regio), woningbouwcorporaties, scholen,</i>	Regulier budget

De komende 4 jaren besteden we daarom extra aandacht aan de invulling van deze klimaat-opgave om de buitenruimte voor 2050 klimaatbestendig in te richten. Dit doen we door het klimaatadaptief handelen te verankeren in het gemeentelijk beleid, het goede voorbeeld te geven door het openbaar gebied en openbare gebouwen te vergroenen en daarnaast in de openbare ruimte, kwetsbare locaties voor wateroverlast, verdroging en hittestress aan te pakken.		gebruikers openbare gebouwen	
In het nieuwe rioleringsplan 'Van klimaatbewust naar klimaatrobuust' gaan we kansen benutten voor waterberging en nieuwe afkoppel/infiltratiemogelijkheden van overtollig hemelwater. We houden rekening met duurzaamheidsaspecten, zoals het verlagen van de emissie vanuit de riolering naar het oppervlaktewater en het verlengen van de restlevensduur van bestaande riolering. In 2019 wordt de Hemel- en Grondwaterverordening verbreed zodat in heel Gooise Meren eigenaren verplicht kunnen worden zich op eigen terrein te ontdoen van overtollig hemelwater. Daarnaast wordt er uitvoering gegeven aan de gemeentelijke rioleringszorgplicht. In het kader van de opgave uit het Bestuursakkoord Water wordt hierin de samenwerking gezocht met partners in de waterschapregio.	2019-2022 Vaststellen en uitvoeren rioleringsplan	<i>Gemeente</i>	Regulier budget
<i>A8 Duurzaamheidslening, energieloket en interne advieskennis</i>			
We dragen bij aan het terugdringen van energiegebruik en de overstap naar het gebruik van duurzame energie door in te zetten op een duurzaamheidslening (revolverend fonds) voor particuliere huiseigenaren. Deze lening met een aantrekkelijk rentetarief stimuleert huiseigenaren tot het nemen van duurzaamheidsmaatregelen.	2019 - 2022 Capaciteit behandelen aanvragen duurzaamheidslening,	<i>Gemeente</i> , inwoner	€ 100.000 (structureel), programma 5
We streven naar een lokaal energieloket voor Gooise Meren waar inwoners en ondernemers terecht kunnen met vragen over energiebesparing en verduurzaming van huis en/of bedrijfspand. Het energieloket wordt gedragen door inwoners en ondernemers. Wij faciliteren het proces om tot een zelfstandig energieloket te komen.	2020 Realisatie lokaal energieloket	<i>Gemeente</i> , Regio, lokale partners, ondernemers	Zie budget hierboven
We blijven werken aan onze deskundigheid over verduurzaming in de gebouwde omgeving om inwoners, organisaties en bedrijven die een (bouw)vergunning aanvragen van goede informatie en adviezen te voorzien.	2019-2022 Deskundigheid verduurzaming bouwen	<i>Gemeente</i>	Zie budget hierboven

A9 We vergroenen de openbare ruimte in het kader van klimaatadaptatie en biodiversiteit

We stellen een integraal plan op waarin we waardevolle groenstructuren en ecologische verbindingzones vastleggen en de kansen voor versterking vergroening en biodiversiteit benoemen. We brengen de waardevolle elementen in beeld zodat we nog meer kunnen sturen op behoud en versterken van deze structuren. We maken gebruik van de eigenschappen van groen voor klimaatadaptatie en het verbeteren van de leefomgeving.	2019	Gemeente, lokale partners	Budget beheerplan
We houden onze lijst met waardevolle bomen actueel en we controleren bomen door ze eens in de vier jaar te laten onderzoeken.	2019-2022	Gemeente	Budget beheerplan
Bij het maken van keuzes voor beplanting hebben we aandacht voor de gevolgen voor vogels, insecten en kleine zoogdieren. We vergroten de biodiversiteit. Zo stimuleren we dat vogels, vlinders en kleine insecten zich steeds meer thuis voelen. We willen een bij- en insectenvriendelijke gemeente worden.	2019	Gemeente, lokale partners en Nederland Zoemt	Budget beheerplan
Door de hoge temperaturen zorgt de eikenprocessierups voor veel overlast. Verder groeien de reuzenberenklauw en de Japanse duizendknoop goed, met vervelende gevolgen voor inwoners en hun omgeving. Ook is er veel overlast van het waterplantje fonteinkruid. Het groeit razendsnel en dat levert gevaar op voor boten en zwemmer. De gemeente neemt extra maatregelen om de overlast van deze soorten zoveel mogelijk te beperken.	2019-2022	Gemeente	PM

B. Samen Sneller Duurzaam verbreden en zorgen voor meer impact

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>B1. We verbreden de beweging en werken met onze partners aan meer impact door een (lichte) vorm van governance te introduceren. Dit doen we door te werken aan partnerschap, opbouw van een stevige ondersteuningsstructuur en creatie van een platform.</i>			
Samen Sneller Duurzaam is een beweging die bestaat uit betrokken inwoners die duurzaamheidsdoelen nastreven. De beweging vaart bij enthousiasme, creativiteit en (zelf)	2019 Partnerschap realiseren	Samen Sneller Duurzaam, gemeente, onderwijs,	Regulier budget

<p>aanpakken. Er is een ambitieus actieplan waarin doelen zijn uitgetekend en betrokkenen zijn benoemd, maar waar geen route is benoemd naar het doel. Een aantal werkgroepen is actief om deze route te bepalen en te realiseren. De gemeente heeft vooral een faciliterende rol en werkt soms in co-creatie met inwoners. Samen met inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties gaan we deze beweging verbreden en versterken. We willen de samenwerking minder vrijblijvend maken door in te zetten op partnerschap. Hiervoor ontwikkelen we een lichte vorm van governance. We formuleren met onze partners gezamenlijke doelstellingen en komen middels een convenant overeen op welke wijze aan de realisatie van deze doelen gewerkt wordt. Hiermee toont Gooise Meren bestuurlijke commitment en wordt de verantwoordelijkheid van de gemeente benadrukt, terwijl het innovatieve en het betrokken karakter van de beweging niet in gevaar komt door een zware bestuurlijke structuur.</p>	<p>Convenant opstellen en afsluiten.</p>	<p>ondernemers, (maatschappelijke) organisaties</p>
<p>Voor het versterken van de beweging is een stevige ondersteuningsstructuur nodig. We stellen een centrale projectbegeleider aan die de benodigde ondersteuning voor de verbreding organiseert en faciliteert: ontwikkelrichting en positionering van de beweging, benodigde financiële en juridisch kennis en de interne en externe communicatie. Deze ondersteuningsstructuur is de basis om met de werkgroepen doelen op te stellen en een plan van aanpak te maken hoe die doelen te bereiken. De werkgroepen kunnen uitgroeien tot allianties die breed gedragen acties uitwerken, projecten opzetten of een coöperatie of bedrijf opzetten.</p>	<p>2019 Aanstellen projectbegeleider 2019 Ontwikkelplan werkgroepen 2020 (Door) ontwikkelen ondersteuningsstructuur: inzicht in rol gemeente en betekenis van de beweging</p>	<p>Incidenteel € 50.000 jaarlijks, voor 2 jaar, programma 5</p>
<p>We ontwikkelen een platform duurzaamheid dat de beweging ondersteunt. Dit platform heeft primair een wegwijsfunctie: iedereen die zich lokaal wil inzetten voor duurzaamheid wordt via het platform de weg gewezen en actief verwezen naar een werkgroep.</p>	<p>2020 : Platform duurzaamheid functioneel 2021 - 2022 Werkgroepen doorgroei, impact</p>	<p>Regulier budget</p>

C. Duurzame Regio: Werken aan een regionale strategische agenda			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>C1. Realisatie regionaal uitvoeringsprogramma energietransitie</i>			
Het Rijk legt de regie van de energietransitie voor de gebouwde omgeving bij gemeenten. Het doel is dat alle wijken in 2050 aardgasvrij zijn. Dit betekent dat wij voor Gooise Meren de verantwoordelijkheid en bevoegdheid krijgen om besluiten te nemen over de lokale energievoorziening.	2019-2021	Regio, gemeenten, partners	150.000 in 2019 200.000 in 2020 100.000 in 2021, dekking algemene reserve, programma 5
We zetten de regionale samenwerking voort met onze partners die de regionale energiestrategie getekend hebben. Deze strategie zet in op de realisatie van de energietransitie in de gebouwde omgeving. Gezamenlijk wordt hiervoor een uitvoeringsprogramma opgesteld. De kernpunten van het uitvoeringsprogramma zijn:	2019-2022 Uitvoeringsprogramma	Regio, gemeenten, partners energietransitie	
<ul style="list-style-type: none"> Op wijkniveau ervaring opdoen met de energietransitie. In Gooise Meren zetten we in op co-creatie met de inwoners: in RemCom is een groep inwoners opgestaan die in de wijk aandacht vraagt voor energiebesparing en de energietransitie. 			
<ul style="list-style-type: none"> Opmaken van een regionale energiekansenkaart die inzicht geeft in de onderhoudsplanung van de ondergrondse netwerken (gas, water, elektra en riool) en potentiële warmtebronnen in de regio weergeeft. Deze kaart is behulpzaam bij het maken van keuzes wanneer welke wijk van het gasnet gaat. 	2019 Energiekansenkaart gereed		
<ul style="list-style-type: none"> We ontwikkelen een communicatiestrategie over de energietransitie gericht op de particuliere woningeigenaar. Een onderdeel van deze strategie is een aanpak die elke bewoner faciliteert bij de verduurzaming van de woning. 	2019 Communicatiestrategie gereed		
<ul style="list-style-type: none"> We starten met de ontwikkeling van een Warmtevisie voor de overstap van gas naar andere warmtebronnen. In de Warmtevisie staat hoe richting wordt gegeven aan de warmtetransitie, welke voorwaarden daarbij van belang zijn en in welke volgorde wijken aan bod komen. De Warmtevisie gaat tevens in op de ambtelijke en bestuurlijke rol van de gemeenten, met bijbehorend afwegingskader: uitgangspunten en principes van waaruit de energietransitie (warmtevisie) vorm krijgt. In 2019 zal duidelijker worden wat deze rol aan 	2021 Warmtevisie gereed		

capaciteit en middelen vraagt. Het doel is om de Warmtevisie voor Gooise Meren in 2021 vast te stellen.

Uitvoering geven aan gemeentelijk rol in de energietransitie. Deze rol zal regisserend, faciliterend, stimulerend en kaderstellend zijn.

2019-2022

Gemeente

Regulier budget

3.3 Kwaliteit van de leefomgeving

Kwaliteit van de leefomgeving

Begroting: Programma 3, 5

Beleidskader:

Achtergrond

Gooise Meren is een groene, duurzame gemeente met een rijke cultuurhistorie, maar ondervindt wel de gevolgen van de drukte van de steden Utrecht, Amsterdam en Almere. Anders gezegd: de kwaliteit van de leefomgeving is hoog maar staat wel onder druk. De toename van vliegverkeer boven onze gemeente, de intensivering van het wegverkeer, het drukker wordende spoor en vrachtverkeer door de kernen zijn punten van zorg. Inwoners hebben zich rond deze zorgen georganiseerd in bijvoorbeeld de klankbordgroep Schiphol/A1. Het accent bij dit speerpunt ligt op behoud en versterken van de positieve leefcondities en de externe factoren die deze beïnvloeden. De aanleiding om leefbaarheid als speerpunt te kiezen zijn de in onze lokale samenleving ervaren overlast en de zorgen over het achteruitgaan van de kwaliteit van onze leefomgeving. In de acties die we voorstaan willen we het accent, waar mogelijk, leggen op het benutten van kansen. Maatregelen die overlast beperken (zoals geluidschermen of geluidswallen) bieden ook kansen voor vergroening en duurzaamheid (bijvoorbeeld: zonnepanelen op de geluidschermen).

Opgave en aanpak

Veel zaken die invloed hebben op de kwaliteit van de leefomgeving vallen niet onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Hierdoor kunnen wij in veel gevallen niet direct ingrijpen om de bronnen die de kwaliteit van de leefomgeving aantasten aan te pakken. De opgave is hier vooral de wensen van inwoners (en gemeente) dwingend onder de aandacht te brengen van de verantwoordelijke overheden en instanties. Daarvoor is het van belang dat we als gemeente in gesprek kunnen gaan met die overheden en instanties. Daarom is het organiseren van belangenbehartiging een onderdeel van de aanpak. Belangenbehartiging past evenwel binnen een breder kader en doelstelling. Ze is ingebed in aandacht voor ervaren leefbaarheid.

De insteek van het college is namelijk *de ervaren leefbaarheid* te verhogen. We willen werken aan Gooise Meren als een groene, duurzame gemeente, met een hoge kwaliteit van de leefomgeving. Dan hebben we het over geen overlast van: verkeerlawaai, vrachtverkeer door de kernen, vliegtuiglawaai, spoorweggeluid, industrie, fijnstof, verkeersveiligheid en bodemvervuiling. Aan de andere kant gaat het ook over rekening houden met elkaar: bijvoorbeeld rond houtstook. We gaan met inwoners een beeld vormen van de gewenste situatie op deze vlakken. Daartoe bewandelen we twee wegen:

1. We kijken naar de beleving van inwoners: wat zijn de kwaliteiten die inwoners ervaren in Gooise Meren; wat ervaren zij als overlast, waar is deze het grootst, wat is de bron hiervan?
2. Daarnaast kijken we naar beschikbare data op dit vlak. Wat zeggen metingen en berekeningen over de diverse leefbaarheidsonderwerpen?

Op basis van beide inzichten gaan we *normen en aanvullende criteria* bepalen op het vlak van leefbaarheid in brede zin en van geluid in het bijzonder. We doen dit omdat we op het vlak van overlast het houvast van vastgestelde normen nodig hebben om gezamenlijk richting te bepalen, maar ons ook niet blind willen staren op deze normen. Zo kan het zijn dat dat overschrijdingen van geluidsnormen op plek A niet als hinderlijk worden ervaren, terwijl een lager geluidsniveau op plek B wel als bron van hinder ervaren wordt. In de praktijk zijn er verschillende variabelen die bepalen of iets als overlast wordt ervaren of niet. In dat kader gaan we ook na of een leefbaarheidstoets voor industrie en bedrijvigheid meerwaarde heeft.

We stellen samen met inwoners op basis van inzicht in beleving en op basis van meetresultaten een *actieplan leefbaarheid* op. Dit actieplan richt zich met name op zaken die gemeente, ondernemers en inwoners lokaal of eventueel in regioverband kunnen oppakken.

Tenslotte is op het vlak van leefbaarheid niet alleen de gemeente aan zet. Inwoners en ondernemers kunnen veel doen om de leefbaarheid te vergroten. Als zij een bepaalde normstelling wensen, verwachten we van hen ook inzet. Het actieplan leefbaarheid is een plan van inwoners en gemeente.

De komende periode investeren we extra in het programma Leefbaarheid:

Voorbereiding € 100.00 en in de jaren erna de uitvoering:

2019, € 300.000 in 2020, € 250.000 in 2021 en € 200.000 in 2022.

Deze bedragen dekken we door de algemene reserve aan te spreken.

A: Inzicht in en betrokken bij leefbaarheidsvraagstukken			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker en partners	Extra Kosten
<i>A1. Meting leefbaarheid</i>			
In 2018 is een nulmeting verricht naar leefbaarheid. Op basis hiervan wordt een conferentie gehouden die inzicht geeft in wat inwoners ervaren als zowel de grootste bron van ongenoegen als bron van genoegen. De uitkomsten van het onderzoek en de conferentie zijn een opmaat voor het actieplan leefbaarheid.	2019 Zicht op beleving leefbaarheid	<i>Gemeente, onderzoeksbureau, klankbordgroep, inwoners</i>	Regulier budget
<i>A2. De cijfers op een rij</i>			
We zorgen voor een 'objectief' beeld van de mate waarin Gooise Meren te maken heeft met overlast op het vlak van geluid, fijnstof, bodemvervuiling, verkeersonveiligheid en aanverwante zaken. Wanneer hiertoe aanleiding is, zorgen we voor metingen.	2019 Zicht op stand van zaken geluid, luchtkwaliteit, bodemkwaliteit	<i>Gemeente, OFGV</i>	Regulier budget
B. Belangen behartigen			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker en partners	Extra kosten
<i>B1. Belangenbehartiging verdiept spoor, A1, Schiphol</i>			
We organiseren in samenwerking met de Regio, de belangenbehartiging rondom met name het wegnemen van belemmeringen van de spoorse doorsnijding, A1 en Schiphol. Daarbij is leefbaarheid een belangrijke invalshoek (naast mobiliteit).	2019 - 2021 Contacten bewonersgroepen en verantwoordelijke instanties; deelname ambtelijk overleggen; voorbereiden bestuurlijk overleggen.	<i>Gemeente, inwoners, Regio</i>	Programmabudget leefbaarheid, programma 3

C. Heldere normstelling voor gemeenten, inwoners en bedrijven			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker en partners	Extra kosten
<i>C1 Normstelling ikv actieplan geluid (verplicht)</i>			
<p>De Wet milieubeheer verplicht gemeenten tot het opstellen van Geluidbelastingkaarten en een Actieplan geluid. De geluidsbelastingkaarten geven inzicht in de geluidbelastingen van weg-, rail-, industrie- en luchtvaartlawaai. Het Actieplan geluid stelt geluidbelastingnormen vast op de gevel ten gevolge van het verkeer op lokale gemeentelijke wegen. Daarnaast laat het Actieplan zien welke bron- en overdrachtsmaatregelen overwogen worden om een bepaald geluidniveau op de gevel te bereiken. Een voorbeeld van een maatregelen is het toepassen van stil asfalt op drukke verkeerswegen in woongebieden.</p> <p>Het Actieplan geluid moet in 2018 worden vastgesteld. De Wet milieubeheer geeft echter ruimte om het huidige Actieplan geluid 2013-2018 ongewijzigd vast te stellen voor de periode 2018-2023. Tevens geeft de Wet milieubeheer de ruimte om een nieuw Actieplan geluid vast te stellen in bijvoorbeeld 2019 of 2020. Dit geeft de mogelijkheid om de uitkomsten van de Meting Leefbaarheid (zie A1) en het Actieplan Leefbaarheid (zie D1) te verwerken in een nieuw vast te stellen Actieplan geluid. De geluidbelastingkaarten zijn begin 2018 reeds vastgesteld.</p>	2020 - 2022 Uitvoering actieplan geluid	Gemeente, OFGV	Regulier budget
<i>C2. Verkennen Leefbaarheidstoets voor industrie en bedrijvigheid</i>			
We verkennen de meerwaarde van een leefbaarheidstoets voor industrie en bedrijvigheid.	2020 Verkenning gereed 2021 Leefbaarheidstoets ontwikkelen	Gemeente	Regulier budget

D. Verhogen kwaliteit leefomgeving			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker en partners	Extra kosten
<i>D1. Actieplan leefbaarheid</i>			
We stellen op basis van A1 en A2 een actieplan leefbaarheid op. Hierbij betrekken we inwoners en ondernemers. Daarbij leggen we het accent op kansen.	2019-2020: Opstellen plan 2020 – 2021: Uitvoering	<i>Gemeente</i> , OGGV, inwoners, ondernemers	Programmabudget leefbaarheid, programma 3
<i>D2. Inzet deskundigheid geluid en ander aspecten leefbaarheid inzetten.</i>			
We spelen in op signalen en verzoeken van inwoners rondom leefbaarheidsvraagstukken en zoeken samen met inwoners en organisaties naar oplossingen.	2019- 2021: Beschikbaarheid deskundigheid	<i>Gemeente, inwoners</i>	Programmabudget leefbaarheid, programma 3
<i>D3. Historische centra Muiden en Naarden Vesting autoluw</i>			
Onderzoek uitvoeren (o.a.) naar haalbaarheid en draagvlak in Muiden en Naarden.	2020 - 2021: Draagvlak	<i>Gemeente, inwoners,</i> ondernemers en plaatselijke overleggroepen	Regulier budget
<i>D4. Overslagstations</i>			
Onderzoek naar overslagstations in de regio en naar de routing van vrachtverkeer	2021	<i>Gemeente</i> , Transport & Logistiek Nederland, Regio, gemeenten Gooi en Vechtstreek, vervoerders	Regulier budget

D5. Verkeersveiligheid bevorderen

Wij zorgen voor de beschikbaarheid van actuele ongevallencijfers. We stimuleren veilig verkeersgedrag van fietsers door zogenoemde 'wachttijdvoorspellers' toe te passen bij verkeerslichten. Wij hebben een helder beeld van verkeersveiligheid rond scholen en op schoolroutes. Verkeersveiligheidsknelpunten en oversteekproblemen in routes pakken wij aan. Wij hebben daartoe nauw contact met schoolbesturen. We stimuleren veilig fietsgebruik bij kinderen door verkeerseducatiemiddelen aan te dragen bij basisscholen.

2019-2022

Gemeente, partners

Regulier budget

D6: Inspelen op acute knelpunten in de wijk

Kleine aanpassingen in de openbare ruimte dragen bij aan het vergroten van de leefbaarheid en het welzijn van onze inwoners. Om snel in te kunnen spelen op verbeterpunten, die onder andere inwoners aandragen, is materieel budget nodig voor de jaren 2020-2022. Enkele voorbeelden waarin voorzien kan worden vanuit dit budget zijn: het aanbrengen van extra belijningen om de veiligheid voor fietsers te verbeteren, het aanplanten van groen of het verbeteren van de toegankelijkheid van gebouwen.

2020-2022

Gemeente

Budget
leefbaarheid,
programma 3

3.4 Financieel zorgvuldig en economische vitaal

Financieel zorgvuldig en economische vitaal

Begroting: Programma 4 en 9

Beleidskader

Financiële verordening en Economische Visie

Achtergrond

Financieel zorgvuldig duidt op de wijze waarop het bestuur van Gooise Meren om wil gaan met de middelen die ze tot haar beschikking heeft gekregen om taken uit te voeren: zorgvuldig, zuinig en zonder dat een groter beroep gedaan hoeft te worden op inwoners dan nodig is. Economische vitaal duidt op de opgave die Gooise Meren zich met haar economisch beleid heeft gesteld: het stimuleren van de werkgelegenheid. Dit vraagt om een vitale economie. De kansen die economen, ondernemers en inwoners hebben waargenomen en die we hebben vastgelegd in de economische visie 'ruimte voor ondernemerschap' gaan we de komende vier jaar uitwerken.

Opgave en aanpak

Met onze stakeholders geven we uitvoering aan de economische visie.

A: Financieel zorgvuldig			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>A1. Uitgaven, financieel bewust en in control</i>			
We zijn kritisch op uitgaven, financieel bewust en in control:			
<ul style="list-style-type: none"> De investeringsprognoses gaan we jaarlijks actualiseren waardoor er beter zicht is op toekomstige uitgaven. We kijken of er overbodige reserves zijn en heffen die op, waardoor geld vrij komt om te investeren in de gemeente. We kijken bij nieuwe plannen, ambities of initiatieven eerst naar reguliere budgetten (oud voor nieuw) We dekken structurele uitgaven met structurele middelen. Als we beleid opstellen, is daar een uitvoeringsnota aangekoppeld. Zo weten we wat de eventuele lasten zijn voor volgende jaren. Gemeenteschuld door middel van leningen dient zoveel mogelijk teruggedrongen te worden. Wij zijn kritisch op het verstrekken van subsidies en deze moeten transparant en duidelijk zijn. We leggen financiële afspraken expliciet en transparant vast in bestuurlijke besluitvormingsdocumenten zodat altijd duidelijk is wat de financiële consequenties zijn voor gemeente Gooise Meren. We zetten in op het professionaliseren van het risicomanagement in de organisatie. 	2018-2022	<i>Gemeente</i>	Regulier budget
<i>A3 Lastenverlaging</i>			
We streven naar een structurele daling vanaf 2021 als de financiële situatie dat toestaat.	2021	<i>Gemeente</i>	

A2 Doorlichting grote subsidies

We hebben in 2018 een verordening en een beleidskader voor subsidies/financiering van activiteiten op het vlak van zorg, welzijn, kunst, cultuur en toerisme vastgesteld. Onderdeel van het beleidskader is dat subsidies doelmatig moeten zijn en bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen. In 2020 - 2021 gaan we met de organisaties aan de slag om te beoordelen hoe het staat met de doelmatige besteding van de verschaftte middelen.	2020 – 2021 Doorlichting subsidies op doelmatigheid en duurzaamheid	<i>Gemeente, subsidieontvangende organisaties</i>	Regulier budget
---	---	---	-----------------

B. Ruimte voor werken en het verbeteren van het vestigingsklimaat

Activiteit	Planning en resultaat	<i>Trekker, Partners</i>	Extra kosten
<i>B1. We werken aan meer werklocaties</i>			
We faciliteren ZZP-ers, start-ups en kleine ondernemingen met geschikte plekken in woongebieden. We verkennen daarbij of het stationsgebied Naarden-Bussum ruimte kan bieden aan deze groepen.	2019-2022	<i>Gemeente</i>	Regulier budget
Samen met de regio onderzoeken we hoe informele werklocaties gestimuleerd kunnen worden. Uitwerking beoogd in RSA 2019 – 2022.	2019 – 2022 Uitvoering RSA	<i>Regio, gemeente</i>	Regulier budget
Met ondernemers richten we ons op het toekomstbestendig (duurzaam) beheren en transformeren van werkplekken, o.a. door benutten van stimuleringsmaatregelen en subsidies (provincie).	2019 – 2022 Benutten beschikbare subsidies	<i>Regio, provincie, gemeente, ondernemers</i>	Regulier budget
Samen met de Regio maken we werk van (schuif)ruimte voor bedrijven (o.a. Crailo). Uitwerking beoogd in RSA 2019 – 2022.	2019 – 2022 Uitvoering RSA	<i>Regio, gemeente</i>	Regulier budget
<i>B2. We versterken ons ondernemersloket</i>			
Bij het ondernemersloket kunnen ondernemers terecht voor informatie over wetgeving, beleid en procedures. We versterken ons ondernemersloket door met accountmanagers te werken, waardoor er voor bedrijven een vast aanspreekpunt is. We houden proactief contact met grote bedrijven, centrummanagement en ondernemersvertegenwoordigers.	2019 – 2022	<i>Gemeente</i>	Regulier budget

We werken samen met ondernemersverenigingen aan een ondernemersbeleid (uitnodigend, waarderen en koesterend). We stimuleren duurzaam ondernemen en hebben extra aandacht voor dienstverlening aan starters, grote bedrijven en bijzondere ondernemersinitiatieven.	2020 Ontwikkeling beleid 2021 – 2022 Uitvoering	<i>Gemeente,</i> ondernemersverenigingen	Regulier budget
We onderzoeken met ondernemers de regeldruk en werken vanuit het ondernemersloket aan het verbeteringen op dit vlak.	2019 Onderzoek 2020 Verbetervoorstellen	Gemeente, ondernemers	Regulier budget
C. Stimuleren watertoerisme			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker en partners	Extra kosten
<i>C1. We ontwikkelen een visie voor Waterfront en Havens dat watertoerisme en recreatie in Muiden, Muidenberg en het Naarderbos een impuls geeft</i>			
Op basis van de verkenning van de regio (naar de landschappelijke, ecologische en recreatieve kwaliteiten van het IJmeer en Gooimeer en de daarbij behorende relevante kuststrook) wordt een lokale visie Waterfront en havens opgesteld, dat een kader biedt voor lokale initiatieven. Deze visie wordt vervolgens vertaald in een concreet uitvoeringsprogramma. De visie Waterfront en havens omvat zowel de kuststrook als de huidige en potentiële nieuwe havens. We hebben hierbij oog voor duurzaam watertoerisme	2019 - 2020 Visie Waterfront en Havens, uitvoering 2020-2022	<i>Gemeente, Haven Advies Groep,</i> Regio, provincie, waterschap, ondernemers, inwoners,	€ 25.000 incidenteel Programma 4
D. Stimuleren toerisme en recreatie			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker en partners	Extra kosten
<i>D1. We werken aan informatie en promotie voor toeristen en recreanten</i>			
We brengen recreatieve verblijfsaccommodaties in kaart.	2019: Accommodaties in kaart 2020: Informatie toegankelijk	<i>Regio,</i> Regionaal Bureau Toerisme (RBT), gemeente	Regulier budget
We werken mee aan de uitvoering van het regionale thematische marketing en promotieplan.	2019 - 2022: Uitwerking beoogd in RSA 2019 - 2022 2020: Monitor gereed	<i>Regio,</i> RBT, gemeente	Regulier budget

<i>D2. We verbeteren de voorzieningen voor toeristen en recreanten</i>			
We realiseren toeristische informatie- en overstappunten.	2019 - 2022: TOP gerealiseerd bij jachthaven Naarden	<i>Gemeente, Regio</i>	Regulier budget
We werken mee aan het realiseren van de snelfietsroute Hilversum-Amsterdam.	2019 - 2022	<i>Regio, MRA, Gemeente</i>	Regulier budget
We werken met Regio, provincie en vervoerspartners aan de OV bereikbaarheid van Muiden.	2020 - 2021 Onderdeel OV concessie	<i>Provincie, MRA, gemeente</i>	Regulier budget
We verbeteren de parkeervoorzieningen buiten de vesting Muiden.	2019 – 2022	<i>Gemeente</i>	Regulier budget
<i>D3. Versterken infrastructuur en positie 'cultuur en erfgoed' in de regio</i>			
Door samenwerking en de inrichting van een gezamenlijke backoffice versterken we de bekendheid en aantrekkingskracht van de cultuur en het erfgoed in onze regio.	2019 - 2022: Beoogd onderdeel RSA 2019 - 2022	<i>Regio, gemeenten, culturele instellingen</i>	Regulier budget
E. We houden onze kernen vitaal			
Activiteit	Planning en resultaat	<i>Trekker, partners</i>	Extra kosten
<i>E1. We realiseren centrummanagement in alle kernen.</i>			
We gaan centrummanagement opzetten voor Naarden en Muiden / Muiderberg.	2019: Centrummanagement in Naarden en Muiden / Muiderberg	<i>Gemeente, ondernemers</i>	Regulier budget

3. We gaan het centrumplan met onze partners actualiseren

Bussum: Voor de kern Bussum wordt het centrumplan geactualiseerd. We bepalen de ontwikkelrichting voor het centrum t.a.v. wenselijke voorzieningenniveau (winkelen, horeca en diensten, parkeren, bereikbaarheid).	2019 Participatietraject voor centrumplan	Gemeente, inwoners, ondernemers (centrum-management)	Regulier budget
Naarden: We actualiseren de Vestingsvisie	2021 Actualisering vestingvisie 2022 we geven uitvoering aan geactualiseerde visie	Gemeente, inwoners, ondernemers (stads-management)	Regulier budget
Muiderberg: We werken de Dorpsvisie uit m.b.t. voorzieningenniveau dorpskern en in combinatie met de visie Waterfront.	2021 – 2022 Uitwerken dorpsvisie	Gemeente, Inwoners, ondernemers	Regulier budget
Muiden: We werken aan de stadsvisie Muiden en borduren daarbij voort op de havenvisie Muiden	2019 – 2021 Uitwerken stadsvisie 2022 Stadsvisie vaststellen, start uitvoering	Gemeente, Inwoners, ondernemers	Regulier budget

F. We blijven werken aan sociale duurzaamheid (werkgelegenheid)

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>F1. We werken aan een inclusieve arbeidsmarkt</i>			
We geven uitvoering aan het programma inclusieve arbeidsmarkt (Zie uitvoering participatiewet)	2019-2022	UWV, WSP, Regio, gemeenten	Zie uitvoering participatiewet
We werken mee aan de totstandkoming en de uitvoering van een regionaal marktbeveiligingsplan. Besluitvorming voorzien in 2018. Uitvoering in 2019 – 2022, afhankelijk van regionale besluitvorming.	2019 – 2022 Uitvoering van plan voorzien	UWV, WSP, Regio, gemeenten	Zie uitvoering participatiewet

F2. We benutten de duurzaamheidsopgave voor het creëren van meer werkgelegenheid

We gaan in samenwerking met Regio en MRA meer circulair inkopen. We benutten de mogelijkheden op dit vlak o.a. door (boven)regionale kennisdeling en het stimuleren van lokale ondernemers tot duurzaam produceren. In 2022 willen de MRA-partners voor ten minste 10% van hun producten, goederen en diensten circulair inkopen. (Zie speerpunt verduurzaming).	2022 10 % circulair inkopen	MRA, Regio, gemeente	Regulier budget
We geven uitvoering aan het actieplan Samen Sneller Duurzaam. (Zie speerpunt verduurzaming).	2019-2022	Gemeente, partners, regio	Budget duurzaamheid
We willen energie besparen. We willen onze ondernemers op het bedrijventerrein Gooimeer Zuid adviseren, begeleiden en aanzetten tot het realiseren van energiebesparende maatregelen. Hierdoor kunnen we dit bedrijventerrein verduurzamen.	2019-2022	Omgevingsdienst Flevoland, Gooi- & Vechtstreek	€ 200.000 incidenteel, programma 5

4 Uitvoering nota's en beleid

4.1 Buitenruimte

Buitenruimte

Begroting: Programma 1, 3, 5

Beleidskader

Visie Buitenruimte Gooise Meren en beheerplannen

Achtergrond

Kwaliteit van leven voert in Gooise Meren de boventoon. Die kwaliteit vinden we terug in al onze bezittingen in de buitenruimte. In onze buitenruimte worden de kernwaarden zichtbaar: groen, monumentaal en duurzaam. Het groene karakter en het open landschap blijven vóór alles behouden, ook voor generaties na ons. We waarderen onze geschiedenis en het gevarieerde landschappelijk groen en cultuurhistorisch erfgoed dat daar deel van uitmaakt. Onze voetafdruk houden we zo klein mogelijk door de buitenruimte zo duurzaam mogelijk (her) in te richten, te onderhouden en te beheren. Om dat te bereiken hebben we uitgangspunten geformuleerd voor de inrichting en kwaliteit van de buitenruimte en de gebouwen. In Gooise Meren zetten we ons in voor een openbare ruimte met prettige, toegankelijke en veilige plekken. Een openbare ruimte die met aandacht en samen met de gebruikers duurzaam is ingericht, onderhouden en beheerd. Een openbare ruimte waar we graag zijn en waar we graag bezoekers, recreanten en toeristen ontvangen.

Opgave en aanpak

Het samenspel tussen overheid en samenleving verandert. Er is meer ruimte voor initiatief van inwoners en ondernemers. Zij zijn de kenners van hun eigen buurt. Als gemeente zijn we er om mét de samenleving dingen mogelijk te maken. Om aan te sluiten bij de stroom van inwoners die invloed uitoefenen op de eigen leefomgeving: groenvoorzieningen in eigen beheer, informele buurtnetwerken, 'ongeplande' initiatieven en nog veel meer. We beogen een gelijkwaardige samenwerking tussen gemeente en samenleving, in lijn met het Programma Doe-democratie en het wijk- en kerngericht werken. Bij samenwerking hoort het besef van een gedeelde verantwoordelijkheid. Dat we met elkaar duurzame keuzes te maken hebben, er verschillende belangen kunnen spelen en het budget niet tot in de hemel reikt.

We streven naar een duurzame inrichting van de buitenruimte. Door de gemeente duurzaam te ontwikkelen maken we het mogelijk dat wij en de volgende generaties ook in de toekomst aan de behoeften kunnen voldoen. En dat schadelijke effecten niet worden afgewenteld op volgende generaties. De gemeente Gooise Meren zoekt deze duurzaamheid in de samenhang op sociaal-cultureel, economisch en ecologisch vlak. Dit speelt op verschillende schaalniveaus een rol, zowel op het niveau van de gemeente, de wijk als de gebouwen. We spelen in op (technologische) innovatieve ontwikkelingen.

Toegankelijkheid voor alle inwoners is een kernwaarde van de gemeente Gooise Meren. We streven ernaar dat alle inwoners met of zonder beperking gebruik kunnen maken van de buitenruimte, het groen en de gebouwen in onze gemeente. Dit is niet alleen een wens, maar ook een wettelijke taak geworden door de ondertekening in 2016 van het VN- verdrag voor mensen met beperkingen .

A: Kwaliteit in de buitenruimte

Activiteit	Planning en resultaat	Partners	Extra Kosten
<i>A1. We gaan voor kwaliteit</i>			
We onderscheiden in Gooise Meren beeldkwaliteitsniveaus van beheren naar goed, voldoende en matig. De kwaliteitsniveaus zijn gekoppeld aan gebieden in Gooise Meren. Vanuit de historie wordt Naarden-Vesting goed beheerd, de drie overige kernen (Muiden, Muiderberg en Bussum) voldoende en het groen in het buitengebied van Naarden matig. We hebben met de visie Buitenruimte er voor gekozen om alleen de beeldkwaliteitsniveaus goed en voldoende toe te passen. We gaan de centra van de kernen en de treinstations in Gooise Meren op een goed niveau beheren, met name op de onderdelen groen en reiniging. We gaan de centra van de kernen en de treinstations in Gooise Meren op een goed niveau beheren (zie visie buitenruimte), met name op de onderdelen groen en reiniging. De structurele extra kosten bedragen € 150.000. Dit budget is reeds in de beheerplannen opgenomen.	2019-2022: Beheer op goed niveau	<i>Gemeente</i>	Budget beheerplan (€ 150.000 voor groen en zwerfafval centra en stations), zie hooflijnen begroting
<i>A2. Handboek openbare ruimte</i>			
We actualiseren het handboek openbare ruimte	2019	<i>Gemeente</i>	30.000 incidenteel, zie programma 3

B. Stimuleren van initiatieven en zelfbeheer van inwoners			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>B1. We werken meer samen met de samenleving</i>			
We communiceren met onze inwoners over de mogelijkheid om bepaalde gemeentelijk (groen) taken zelf uit te voeren (o.a. Right to challenge).	2019-2022	<i>Inwoners, gemeente</i>	Regulier budget
We dagen bewoners uit om het beheerniveau 'op te plussen' door zelfbeheer. Dit betreft maatwerk	2019-2022	<i>Inwoners, gemeente</i>	Regulier budget
We staan open voor zelfbeheer en medegebruik van gebouwen, of ruimten daarbinnen en houden daarbij rekening met marktwerking (Wet Markt en Overheid).	2019-2022	<i>Inwoners, gemeente</i>	Regulier budget
C. Klimaatbestendige inrichting buitenruimte			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, Partners	Extra kosten
<i>C1. Een groene gemeente nog groener</i>			
Onze focus op een klimaatbestendige inrichting van de buitenruimte is noodzaak, omdat het klimaat verandert. We actualiseren ons groenstructuurplan. Doel van dit groenstructuurplan is om het belangrijkste groen (straatgroen (bomen, heesters en gras), grotere groeneenheden (parken) en natuur- en landbouwgronden) in de kernen en het buitengebied duurzaam in stand te houden en zo de hoogwaardige kwaliteit van onze leefomgeving te behouden en te versterken. Daarbij is het behoud van de eigen identiteit van de kernen een belangrijk uitgangspunt. Met de uitwerking van specifieke beleidsvraagstukken geeft het plan tevens richtlijnen voor het groenbeheer. De Visie Buitenruimte vormt de leidraad voor het groenstructuurplan.	2019: Groenstructuur in beeld	<i>Gemeente</i>	Budget beheerplan
We hebben oog voor het groen cultuurhistorisch erfgoed. We willen met bewoners onderzoeken wat nodig is om deze bijzondere plek te beheren zodat recht wordt gedaan aan de historische waarde. We willen starten met 't Mouwtje.	2019: Start pilot	<i>Gemeente, inwoners</i>	Budget beheerplan

We zetten ons samen met inwoners in voor een gevarieerd, gezond, duurzaam en veilig boom/groenbestand.	2019-2022: Versterking groenbestand	Gemeente, <i>inwoners</i>	Budget beheerplan
We houden onze lijst met waardevolle bomen actueel en we controleren bomen door ze eens in de vier jaar te laten onderzoeken.	2019: Vaststelling actuele lijst waardevolle bomen	<i>Gemeente</i>	Budget beheerplan
D. Een duurzame veerkrachtige buitenruimte			
Activiteit	Planning en resultaat	<i>Trekker, partners</i>	Extra kosten
<i>D1 We hebben oog voor de toekomst</i>			
We kopen plantmateriaal duurzaam in. Bij het onderhoud van groen en de openbare ruimte gebruiken we geen chemische bestrijdingsmiddelen.	2019-2022 Duurzaam onderhoud gerealiseerd	<i>Gemeente</i>	Budget beheerplan
We onderzoeken de mogelijkheden om grondstoffen te oogsten uit straatafvalbakken.	2020 Zicht op gebruiksmogelijkheden van straatafval	<i>Gemeente, GAD, partners</i>	Op investeringslijst
We gaan inwoners informeren over klimaatverandering, klimaatbestendig bouwen en inrichtingen.	2019-2022 Informatieplan ontwikkeld en uitgevoerd	<i>Gemeente, partners</i>	Budget beheerplan
De gemeente vergroot de biodiversiteit. Zo stimuleren we dat vogels, vlinders en kleine insecten zich steeds meer thuis voelen. Ook stemmen we onze beplanting zoveel mogelijk af op wat aantrekkelijk is voor de natuur. Bijen, vlinders, kevers, vogels, egels enzovoort. Verder zijn alle plantsoorten belangrijk voor de biodiversiteit. Daarom bestrijden we alleen wat direct de gezondheid schaadt.	2019-2022 Meer bloembollen en voor insecten aantrekkelijk planten	<i>Gemeente</i>	Budget beheerplan
We gaan bewoners stimuleren om tuinen te ontharden, groene daken aan te leggen, een regenton te plaatsen en/of af te koppelen.	2019-2022 Meer ontsteende tuinen, groene daken en regentonnen in Gooise Meren	<i>Gemeente, inwoners</i>	Regulier budget

In het nieuwe rioleringsplan 'Van klimaatbewust naar klimaatrobuust' gaan we kansen benutten voor waterberging en nieuwe afkoppel/infiltratiemogelijkheden van overtollig hemelwater. We houden rekening met duurzaamheidsaspecten, zoals het verlagen van de emissie vanuit de riolering naar het oppervlaktewater en het verlengen van de restlevensduur van bestaande riolering.	2019-2022	Gemeente, inwoners	Regulier budget
E. Begraven			
<i>Activiteit</i>	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>E1. Groene, monumentale oases</i>			
We zorgen ervoor dat bezoekers het prettig vinden om op de begraafplaats te verblijven. Wij realiseren daarom kleine servicepunten waar gereedschap, stoeltjes e.d. geleend kunnen worden voor bij het grafbezoek.	2019 Servicepunt ingericht	Gemeente	Budget beheerplannen
We willen de aula van begraafplaats Bussum aantrekkelijker maken, zodat bezoekers zich welkom voelen.	2019 Aantrekkelijke(r) aula	Gemeente	Op investeringslijst
We doen mee aan de Week van de Begraafplaats.	2019-2022 Aandacht voor begraven in Gooise Meren	Gemeente	Regulier budget
F Toegankelijkheid			
<i>Activiteit</i>			
<i>F1. Toegankelijkheid is de norm</i>			
Iedereen moet kunnen meedoen. De buitenruimte nodigt ertoe uit dat ook mensen met een beperking er gebruik van kunnen en willen maken. Daarom besteden we aandacht aan routing en bewegwijzering in de buitenruimte voor inwoners, bezoekers, recreanten en toeristen. En we inventariseren de openbare ruimte op onderdelen van de richtlijn Toegankelijkheid van de CROW o.a. looplijnen, oversteektijden/rateltickers en rustmogelijkheden.	2019	Gemeente, Regio	€ 45.000 (incidenteel), programma 3

4.2 Wonen

Wonen

Begroting: Programma 4

Beleidskader

Woonvisie Gooise Meren 2017 – 2025; Regionale woonvisie Gooi en Vechtstreek 2016 – 2030

Achtergrond

Met de vaststelling van de regionale en lokale woonvisies in 2017 heeft de gemeente haar volkshuisvestelijk beleid vastgelegd. De woonvisies zijn agenderend voor het overleg met de corporaties en vormen de basis voor de prestatieafspraken.

Opgave en aanpak

Als we ook in de toekomst sociaal en economisch succesvol willen zijn, dan zijn een evenwichtige en gevarieerde bevolkingssamenstelling belangrijke randvoorwaarden. Dit vraagt van ons dat we continu werken aan de beschikbaarheid van passende en betaalbare woonruimte voor alle inkomensgroepen en huishoudentypen in Gooise Meren. Iedereen in Gooise Meren moet kunnen wonen op een manier die zo veel mogelijk aansluit bij zijn of haar woonbehoefte en financiële mogelijkheden. We streven daarom naar voldoende woningen én een goede balans in alle segmenten (woonmilieus) van de woningvoorraad. Waar mogelijk stimuleren we de doorstroming. Ook starters op de woningmarkt profiteren hiervan, doordat passende (betaalbare) woningen in de bestaande voorraad vrij komen. Met de hier actieve woningcorporaties maken we hierover afspraken en binnen de regio Gooi en Vechtstreek leggen we de toewijzingscriteria voor sociale huurwoningen vast in een nieuwe huisvestingsverordening. Daarnaast wordt het nieuwbouwprogramma zo veel mogelijk afgestemd op de behoefte.

Een belangrijk aandachtspunt in de komende jaren is dat ook in onze gemeente mensen steeds ouder worden en langer thuis wonen. Daarom spelen we in op de vergrijzing en huishoudensverdunding en de effecten hiervan op de woningvraag. Veel mensen zullen oud worden in de woning waar ze nu ook al in wonen. Preventie is dan een sleutelbegrip. Vroegtijdig nadenken over het aanpassen van woningen kan veel ongelukken in huis voorkomen. Gooise Meren helpt mensen hierbij, onder andere door voorlichting en het beschikbaar stellen van een lening waarmee mensen hun woning kunnen aanpassen.

A: We dragen bij aan een voldoende en gedifferentieerd woonaanbod en een toekomstbestendige woningvoorraad

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, Partners	Extra Kosten
<i>A1. We geven uitvoering aan de woonvisie</i>			
De uitvoering van de woonvisie vraagt om extra capaciteit (zie activiteiten onder A en B)	2019 - 2022	Gemeente, regio, woningbouwcorporaties,	€ 90.000 incidenteel, programma 4
<i>A2. Bij nieuwbouwprojecten inzetten op 1/3 betaalbare woningen</i>			
Het percentage sociale huurwoningen in de gemeente, gebaseerd op peildatum 1-1-2016, waarbij de geplande bouw op De Krijgsman buiten beschouwing wordt gelaten, blijft minimaal gelijk. Er zijn plannen voor zo'n 3.000 nieuwe woningen de komende jaren. Daarvan is het merendeel 'hard'. We willen 1/3 van de nieuwbouwwoningen (exclusief de Krijgsman) realiseren in het betaalbare segment (sociale huur en koop tot 180k). We zoeken, samen met corporaties, naar mogelijkheden om nieuwe sociale huurwoningen te bouwen.	2019 – 2022: 1/3 betaalbare woning gepland	Gemeente, woningbouwcorporaties	Budget projecten
<i>A3. Prestatieafspraken maken met woningcorporaties over o.a. behoud voorraad sociale huurwoningen</i>			
We maken prestatieafspraken met de zeven in Gooise Meren actieve woningcorporaties. Inzet is o.a. het behoud van de voorraad sociale huurwoningen. We verrichten hiervoor onderzoek, zorgen voor juridische ondersteuning en procesbegeleiding.	2019	Gemeente, woningcorporaties, huurdersvertegenwoordigers	Zie budget A1

A4. Herziening huisvestingsverordening (regionaal)

De Huisvestingswet stelt dat gemeenten in geval van schaarste regels kunnen hanteren voor de toewijzing van sociale huurwoningen. Deze worden vastgelegd in een huisvestingsverordening, met een wettelijke looptijd van maximaal vier jaar. De huidige verordening uit 2015 moet in 2019 worden herzien. Net als in 2015 wordt deze herziening in regionaal verband, binnen de regio Gooi en Vechtstreek, uitgevoerd. Vaststelling gebeurt door alle zeven gemeenteraden.

2019

Regiogemeenten, Regio Gooi en Vechtstreek,
woningcorporaties,
huurdersvertegenwoordigers

Zie budget A1

B. We stimuleren van doorstroming en oplossingen om de druk op de sociale woningmarkt te verlichten en vergroten van de kansen voor starters

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker en partners	Extra kosten
<i>B1. Onderzoek naar mogelijkheden tijdelijke woningbouw</i>			
We voeren een haalbaarheidsstudie naar de mogelijkheden van tijdelijke woningbouw in Gooise Meren.	2019 – 2020 Onderzoek gereed	<i>Gemeente</i> , woningcorporaties en/of particuliere ontwikkelaars/beleggers	Zie budget A1

C. We dragen bij aan de verduurzaming van de woningvoorraad

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, Partners	Extra kosten
<i>A5. Verduurzaming van de woningvoorraad</i>			
Bij nieuwbouwwoningen zetten we in op gasloos en duurzaam bouwen. Met woningcorporaties wordt overlegd over het verduurzamen van huurwoningen en de energietransitie. Particuliere woningeigenaren worden gestimuleerd om hun woning te verduurzamen via verschillende lokale en regionale initiatieven.	2019-2022	<i>Gemeente, Regio Gooi en Vechtstreek</i> , woningcorporaties, ontwikkelaars, energiebedrijven	Budget projecten

4.3 Sport en bewegen

Sport en bewegen

Begroting: Programma 8

Beleidskader

Sport en beweegvisie 2017 – 2021

Achtergrond

Sport en bewegen dragen op positieve en laagdrempelige wijze bij aan vitale en gezonde inwoners en een inclusieve samenleving. We willen dat alle inwoners de mogelijkheid hebben om te bewegen en/of sporten op de manier die bij hem/haar past. Een ieder mag en kan daarbij zijn/haar eigen beweegredenen hebben zoals werken aan een goede gezondheid, het onderdeel laten zijn van je leefstijl of dat je door sporten/bewegen betrokken bent/voelt binnen de samenleving.

Opgave en aanpak

We willen dat sport en bewegen in onze gemeente voor al onze inwoners mogelijk is. Daartoe ondersteunen we sportverenigingen en werken we aan een toegankelijke beweeg- en sportinfrastructuur in al onze kernen. Daarnaast zien we op het vlak van sport en bewegen een drietal meer specifieke opgaven. We hechten eraan dat vooral jeugdige en ook kwetsbare inwoners kunnen sporten en bewegen. We vinden het belangrijk dat (sport)aanbieders zich (door)ontwikkelen tot betrokken en vitale organisaties. En we vinden het belangrijk dat er in onze openbare ruimte voldoende aantrekkelijke mogelijkheden zijn voor inwoners en bezoekers om te bewegen.

De opgave om jeugdigen en kwetsbare inwoner aan het sporten en bewegen te krijgen adresseren we met name door inzet van onze buurtsportcoaches . Verder brengen we het (ruime) beweeg- en sportaanbod extra onder de aandacht van deze groepen. Aantrekkelijke beweegmogelijkheden realiseren we door de instandhouding van onze parken, waar mogelijk de buitenruimte nog meer te enten op spelen en bewegen, in te spelen op de vraag van de jeugd naar speelplaatsen en door het creëren van meer doorgaande wandel- en

fietsroutes. Tenslotte kiezen we ervoor om sportverenigingen/sportaanbieders de komende jaren te ondersteunen bij het (door)ontwikkelen naar betrokken en vitale organisaties, die zich bewust zijn van hun belangrijke verbindende rol.

A: Een toegankelijke beweeg- en sportinfrastructuur in wijken en kernen voor alle inwoners

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra Kosten
<i>A1. Medegebruik sportvelden</i>			
We stimuleren samen met buurtsportcoaches en sportverenigingen het medegebruik van sportvelden, zodat deze beter benut worden.	2019 - 2022	<i>Sportfondsen, gemeente, sportverenigingen</i>	Regulier budget

B. Stimuleren van (sportief) bewegen van alle inwoners

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>B1 Stimuleren van sportief bewegen van kwetsbare groepen</i>			
Onze buurtsportcoaches organiseren meer beweeg- en sportaanbod voor kwetsbare groepen en communiceren over het beweeg- en sportaanbod.	2019 - 2022	<i>Sportfondsen, sportverenigingen, onderwijs, welzijn, etc.</i>	2019 € 2.000 2020 – 2022 € 30.000 (structureel), programma 8

B1. Bevorderen bespeelbaarheid openbare ruimte

Spelen en bewegen is belangrijk en gebeurt niet alleen op speellocaties met toestellen. Wij zetten in op een buitenruimte die nog veel meer benut wordt om te spelen en bewegen. Daarom onderzoeken wij met bewoners de bespeelbaarheid van de openbare ruimte.	2019 Onderzoek speelbaarheid	<i>Gemeente, inwoners, onderzoeksbureau</i>	Budget beheerplan
---	---------------------------------	---	-------------------

<i>B2. Formele speellocaties</i>			
We maken op eenvoudige wijze digitaal inzichtelijk waar formele speellocaties zich bevinden in de gemeente.	2019 Speellocaties digitaal inzichtelijk	<i>Gemeente</i>	Budget beheerplan
C. Eenduidige benadering van sportverenigingen			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>C1. Duurzame exploitatie en beheer</i>			
We doen samen met de sportverenigingen onderzoek naar de exploitatie- en beheervorm voor de sportaccommodaties. We werken het tarievenbeleid voor sportaccommodaties uit zodat er een rechtvaardig en duurzaam tarievenstelsel ontstaat.	2019 Afgerond en plan gereed 2020 – 2022 Implementatie	<i>Gemeente, sportverenigingen</i>	Regulier budget
<i>C2. Herijken subsidiemogelijkheden</i>			
We zorgen voor een herijking van subsidiemogelijkheden voor kleinschalige, lokale sportevenementen t.b.v. eenduidigheid.	2019 – 2022: Eenduidige subsidiemogelijkheden	<i>Gemeente, sportaanbieders</i>	2019 - 2022 € 6000 structureel, programma 8
<i>C3. Investeringsplan sportaccommodaties</i>			
We doen onderzoek naar mogelijkheden duurzame vervanging/renovatie sportaccommodaties, met als resultaat een "Investeringsplan sportaccommodaties";	2019: Investeringsplan sportaccommodaties	<i>Gemeente, sportaanbieders, onderzoeksbureau</i>	2019 € 60.000, programma 8

D. Betrokken en vitale sportorganisaties			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>D1. Ondersteunen sportverenigingen bij maatschappelijke taak</i>			
Onze buurtsportcoaches ondersteunen sportverenigingen bij hun maatschappelijke taak door onder meer kennis- en netwerkbijeenkomsten te organiseren	2019 - 2022	<i>Gemeente, sportcoaches, sportaanbieders, kennisinstituten</i>	Zie budget B1
E. Het terugdringen van wachtlijsten			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>E1. Duurzaam toegankelijk sportinfrastructuur</i>			
We voeren een capaciteitsonderzoek sportaccommodaties uit, met als resultaat een "Uitvoeringsplan sportaccommodaties".	2019: Uitvoeringsplan	<i>Gemeente, sportverenigingen, extern onderzoeksbureau</i>	2019: € 20.000 programma 8

4.4 Vastgoed

Vastgoed

Begroting: Programma 4

Beleidskader

Strategisch Accommodatiebeleidsplan (2018)

Achtergrond

In ons strategische Accommodatiebeleidsplan (2018) hebben we keuzes gemaakt ten aanzien van vastgoed. Deze keuzes gaan we komende 4 jaar realiseren. Basaal is dat we op dit vlak in controle zijn, beschikken over een standaard werkwijze voor het berekenen van kostprijzen en inzicht hebben in de daadwerkelijke gebruikskosten en doorbelasting daarvan. Verder behouden we met name het vastgoed dat we als gemeente nodig hebben om onze maatschappelijke taken te realiseren. In lijn met onze duurzaamheidsdoelstellingen werken we aan het verduurzamen van ons vastgoed.

Opgave en aanpak

In 2019 pakken we een aantal onderwerpen op die bijdragen aan het structureel in control zijn op vastgoedgebied en het doelmatig inzetten van ons vastgoed. Zo ontwikkelen we een dashboard met managementinformatie over de vastgoedportefeuille, gaan we door met screenen van bestaande huurcontracten, doen we een inventarisatie van de bezettingsgraden van ons vastgoed en geven we uitvoering aan het (geactualiseerde) grondbeleid. Ook voeren we een standaard werkwijze in voor het berekenen van de kostprijzen van ons vastgoed. Daarnaast doen we onderzoek naar daadwerkelijke verbruiks- en gebruikskosten per object en de mate van doorbelasting van kosten naar gebruikers binnen de gemeentebegroting.

In lijn met het uitgangspunt om als gemeente alleen vastgoed in eigen bezit te hebben ten behoeve van maatschappelijke taken, stellen we een lijst op van het te verkopen vastgoed met bijbehorende planning en leggen dit ter goedkeuring voor aan de raad. Indien historisch erfgoed afgestoten wordt, zorgen we voor een waarborg voor behoud van het erfgoed. Ook starten wij met het onderzoeken welke vorm van beheer van multifunctionele accommodaties het meest toekomstbestendig is. Bij dit onderzoek betrekken we het eigendomsvraagstuk voor gebouwen gericht op ontmoeting.

We onderzoeken hoe we ons vastgoed kunnen verduurzamen. Verder gaan we de verduurzamingsopgave concreet vertalen naar maatregelen in gebouwen, op basis van een verduurzamingsplan om in 2030 al het gemeentelijk vastgoed energieneutraal te krijgen; we starten met het vastgoed in eigen gebruik en sportaccommodaties. Ook stellen we de duurzaamheidslening open voor maatschappelijk vastgoed. Hiermee worden onder andere scholen gefaciliteerd om een verduurzamingslag te realiseren.

A: We zijn in control op het vlak van Vastgoed

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>A1. We zorgen ervoor in control te zijn op het gebied van vastgoed</i>			
<ul style="list-style-type: none"> a. Invoeren continu portefeuillemanagement (zie B1) b. Creëren dashboard met belangrijkste vastgoedgegevens, voor inzicht in prestaties vastgoedportefeuille en borging integrale bouwveiligheid; c. Screenen bestaande huurcontracten en opstellen standaard huurcontracten voor de toekomst. d. Inventarisatie bezettingsgraad per object en op basis hiervan bezien of de gebouwen optimaal worden benut en op welke wijze kosten gereduceerd kunnen worden. e. Implementeren en actueel houden grondbeleid 	2019-2022	Gemeente, partners	Zie budget hieronder (B1)
<i>A2. Helderheid, gelijkheid en compliance bij inzet van vastgoed</i>			
<ul style="list-style-type: none"> a. Invoeren systematiek voor kostprijsberekening b. Onderzoek naar daadwerkelijke verbruiks- en gebruikskosten per object en vaststelling van een reële doorbelasting van kosten naar gebruikers binnen de gemeentebegroting. 	2019	Gemeente	€ 10.000 incidenteel, programma 4

B. Optimaliseren van gebruik en toegankelijkheid van vastgoed met maatschappelijke functie			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>B1. Invoeren continu portefeuillemanagement door aanstellen portefeuillemanager vastgoed</i>			
De portefeuillemanager draagt zorg voor: creëren dashboard met belangrijkste vastgoedgegevens, voor inzicht in prestaties vastgoedportefeuille en borging integrale gebouwveiligheid; Screenen bestaande huurcontracten en opstellen standaard huurcontracten voor de toekomst; Inventarisatie bezettingsgraad per object en op basis hiervan bezien of de gebouwen optimaal worden benut en op welke wijze kosten gereduceerd kunnen worden; Implementeren en actueel houden grondbeleid	2019-2022	Gemeente	€ 90.000 structureel (eerdere besluitvorming raad, zie hoofdlijnen begroting)
<i>B2. Gebruik bebouwen multifunctionele accommodaties</i>			
Onderzoek naar op afstand zetten beheer multifunctionele accommodaties, in samenhang met onderzoek naar eigendomspositie gebouwen gericht op ontmoeting en burgerparticipatie.	2020	Gemeente	Zie budget B1
C. We bevorderen het behoud van historisch vastgoed en beschermde stads- en dorpsgezichten			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>C1. Toets</i>			
Ontwikkelen van extra toets (waarborg voor behoud) bij beoogde afstoting van historisch erfgoed, zodat het monument duurzaam behouden blijft.	2019 Toets gereed	Gemeente, verenigingen, particulieren, etc.	Zie budget B1
<i>C2. Lijst monumenten</i>			
We actualiseren onze lijst van gemeentelijk monumenten	2019: Lijst gereed	Gemeente	€ 10.000 voor 2019-2022, programma 8

D: We verduurzamen ons vastgoed			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>D1. Duurzame inzet van vastgoed (Realisatie actieplan om gemeentelijk vastgoed is in 2030 energieneutraal te laten zijn)</i>			
We voeren de zogenaamde ESCo-pilot (Energy Service Company) uit om ervaring op te doen met deze innovatieve mogelijkheid om ons vastgoed te verduurzamen. Dit betekent dat we voor 5 gebouwen energiedoelen willen realiseren in combinatie met het toepassen van innovaties. Verder gaan we de verduurzamingsopgave concreet vertalen in maatregelen in gebouwen, op basis van een verduurzamingsplan om in 2030 al het gemeentelijk vastgoed energieneutraal te krijgen. We starten met het vastgoed in eigen gebruik en sportaccommodaties. Ook stellen we de duurzaamheidslening open voor maatschappelijk vastgoed. Hiermee worden onder andere scholen gefaciliteerd om een verduurzamingslag te realiseren.	2019 Uitvoering 2020: Actieplan verduurzaming vastgoed 2010 – 2022: Duurzaamheidslening beschikbaar voor maatschappelijk vastgoed	<i>Gemeente,</i> Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	Regulier budget
E. Strategisch vastgoed			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>E1. Toekomst Vonk</i>			
We kiezen in principe voor het behoud en opknappen van de Vonk, tenzij zou blijken dat dit gebouw moet wijken ten behoeve van een goede verkeersafwikkeling bij de spoorwegovergang en/of het verdiept spoor. Het gebouw blijft onderdeel van onze strategische vastgoedportefeuille.	2019-2022	<i>Gemeente</i>	Project budget

4.5 Onderwijshuisvesting

Onderwijshuisvesting

Begroting: Programma 7

Beleidskader

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2017

Achtergrond

Het integraal huisvestingsplan (IHP) biedt voor gemeente en schoolbesturen een meerjarenperspectief waarop het eigen (investerings)beleid op transparante wijze kan worden afgestemd. Het IHP heeft als doel een stelsel van huisvestingsvoorzieningen van goede kwaliteit te realiseren dat zoveel mogelijk aansluit bij de eisen en wensen van de gebruikers in het onderwijs. Het IHP is een belangrijk instrument om dit doel te verwezenlijken en maatschappelijk verantwoorde duurzame scholen te bouwen. Het IHP biedt een breed gedragen visie op de onderwijshuisvesting binnen de gemeente Gooise Meren tot en met 2030.

Opgave en aanpak

De belangrijkste opgaven rond het IHP betreffen de nieuwbouw, renovatie en de verduurzaming van schoolgebouwen. In het IHP is hiervoor een uitgebreide planning opgenomen.

A: Uitvoering van het IHP en het meerjaren investeringsschema

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra Kosten
A1. <i>We geven uitvoering aan het IHP.</i>	2019 – 2022 Nieuwbouw, renovatie en verduurzamen van schoolgebouwen	<i>Schoolbesturen, gemeente</i>	IHP budget

B. We onderzoeken de kansen voor volledige duurzaamheid			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>B1 We grijpen kansen aan voor volledige verduurzaming</i>			
We geven uitvoering aan het IHP. Verbetering van duurzaamheid maakt integraal deel uit van de aanbestedingsdocumenten. Afhankelijk van het project gaan wij voor het toepassen van maximale duurzaamheidsmaatregelen. We gaan gesprekken aan met aannemers en schoolbesturen om scholen aardgasvrij te krijgen. Daarbij onderzoeken we ook de subsidiemogelijkheden die bijvoorbeeld het Rijk biedt.	2019 – 2022: Kansen benutten voor maximale duurzaamheid	<i>Schoolbesturen, gemeente, aannemers</i>	IHP budget
C. Verbetering huisvesting scholen voor speciaal onderwijs			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>C1. De komende periode zal nader overleg gevoerd worden met betrokken partijen over de haalbaarheid van permanente huisvesting (schooljaar 2019-2020 en verder).</i>	2019-2020: perspectief op haalbaarheid huisvesting speciaal onderwijs	<i>Gemeente, Schoolbestuur, gemeente Huizen, Stichting Visio</i>	IHP budget

4.6 Preventie/sterke sociale basis

Preventie/Basisvoorzieningen

Begroting: Programma 7

Beleidskader

Beleidsplan sociaal domein 2015 – 2018; Subsidiebeleidskader 2018.

Achtergrond

We gaan er vanuit dat een positieve insteek en een sterke sociale basis in combinatie met passende preventieve maatregelen bijdragen aan het welbevinden van inwoners en een vitale samenleving. Vanuit deze gedachte hebben we de komende jaren aandacht voor een aantal specifieke onderwerpen. Hieronder noemen we de onderwerpen, geven we aan waarom juist deze onderwerpen aandacht vragen en geven we aan waarom we voor een specifieke aanpak hebben gekozen.

Opgave en aanpak

Ontmoeting. Elke kern heeft een levendig buurthuis waar bewoners terecht kunnen voor activiteiten, sociaal contact, informatie en advies en preventieve ondersteuning.

Het buurthuis is een ontmoetingsplek die verbindt en deel uitmaakt van de identiteit van de buurt.

Gezondheid. Als gemeente hebben we de opgave om de 4 jaar een gezondheidsnota op te stellen, waarbij gebruik gemaakt wordt van inzicht in de gezondheidssituatie van inwoners. Op het vlak van gezondheid volgen we de positieve benadering (positieve gezondheid). De focus ligt hierbij op de ervaren gezondheid en het vermogen van mensen zelf te werken aan de verbetering ervan. We merken dat dit goed werkt in een sociale context. We stellen een gezondheidsnota waarin we met inwoners en partners op het vlak van welzijn en zorg werken aan een gezonde gemeente.

Subsidiebeleid. Ons subsidiebeleid moet met name bijdragen aan het versterken van de sociale basis en preventie. We gaan onderzoeken op welke wijze het subsidiebeleid zodanig ingezet kan worden dat het de sociale basis en de preventie versterkt.

Passend onderwijs/onderwijsachterstandenbeleid. Een goed basis in combinatie met gerichte aandacht voor onderwijsachterstanden draagt bij aan het vergroten van kansen van leerlingen. De komende vier jaar staan we voor de opgave ons onderwijsachterstanden te vernieuwen met beduidend minder middelen vanuit de rijksoverheid.

Mantelzorgers. De trend dat mensen langer thuis wonen in combinatie met demografische ontwikkelingen en ook het relatief beperkte professionele hulpaanbod, leidt in een toenemend aantal gevallen tot extra belasting van mantelzorgers. Met betrokkenen en partnerorganisaties maken we een plan. Aandachtspunt is dat we onze bestaande ondersteuning beter ontsluiten.

Cliëntondersteuning. Cliëntondersteuning bestaat uit informatie, advies en kortdurende ondersteuning op alle leefgebieden en richt zich op het versterken van de zelfredzaamheid en participatie. We investeren hierin door een sociale kaart te ontwikkelen en aandacht te besteden aan bekendheid van het aanbod cliëntondersteuning.

Mantelzorgers. In onze gemeente verleent naar schatting een op de acht volwassenen mantelzorg. De mantelzorgers leveren belangeloos een grote bijdrage aan de kwaliteit van leven van naasten. Mantelzorgers lopen risico's op overbelasting, waardoor hun kwaliteit van leven sterk vermindert én zij tijdelijk of langdurig dreigen uit te vallen. De ondersteuning van mantelzorgers heeft onze speciale aandacht.

Vrijwilligerswerk. Door vrijwilligerswerk dragen mensen bij aan de samenleving. Dit is goed voor de samenleving en voor henzelf. We maken: nieuwe afspraken maken met de vrijwilligerscentrale voor het versterken van de vrijwillige inzet in Gooise Meren.

Eenzaamheid. Eenzaamheid geldt als een steeds groter maatschappelijk vraagstuk. We gaan hier de komende jaren extra aandacht aan besteden. We weten dat het niet helpt om alleen meer activiteiten te organiseren. Daarom proberen we iets anders uit. Met betrokkenen en organisaties op het vlak van welzijn en zorg bekijken we de patronen van actie en contact en proberen we het netwerk van zowel familie en kennissen als professionals en ondernemers te richten op waar deze mensen behoefte aan hebben en wat zou passen in hun dagelijks leefpatroon.

Preventieve maatregelen opvoeden en opgroeien. Het is de taak van de gemeente om vorm te geven aan ondersteuning van opvoeden en opgroeien. Daarvoor hebben we een aantal centrale instituten in het leven geroepen die deze taak uitvoeren. De jeugdgezondheidszorg (waaronder het consultatiebureau) die met name over de gezondheidsaspecten gaat. Het Centrum voor Jeugd en Gezin dat focust op de opvoeding. En de leerplicht die gefocust is op passende deelname aan het onderwijs. Vanwege de raakvlakken en overlap tussen de taakstellingen van deze organisaties is de keuze gemaakt om deze partijen samen te voegen met een opdracht: de ondersteuning van jeugd en gezin. De uitvoering van deze opdracht van de samenwerkende gemeenten in de Gooi en Vechtstreek vindt de komende vier jaar plaats. Daarnaast voeren we juist op dit vlak een aantal pilots uit. We zien namelijk

dat het overhevelen van de verantwoordelijkheid voor jeugdhulp niet heeft geleid tot een afname van het beroep op deze zorg. Integendeel. Ook in onze regio zien we een groeiend beroep op jeugdhulp, met name jeugd ggz. Daarom bundelen we niet alleen de onderscheiden aspecten van ondersteuning aan opvoeders en jeugdigen, maar investeren we extra als het gaat om preventieve maatregelen opvoeden en opgroeien.

We stellen een transformatieplan jeugd op samen met de andere regiogemeenten. Vanuit het rijk wordt regionaal niveau 1,5 mln euro beschikbaar gesteld om het plan regionaal uit te voeren. In het transformatieplan worden concrete maatregelen benoemt die ten goede komen aan preventie en samenwerking binnen Jeugdhulp en onderwijs.

A: Ontmoeting

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
A1. <i>We ondersteunen initiatieven voor ontmoetingsplekken, bijvoorbeeld buurtkamers in Muiderberg en Muiden (Mariahoeve)</i>	2019	<i>Gemeente, inwoners</i>	Regulier en innovatiebudget
A2. <i>We faciliteren de samenwerking in het nieuwe multifunctioneel centrum Keverdijk in Naarden</i>	2019	<i>Gemeente, inwoners</i>	Innovatiebudget
A3 <i>We ondersteunen initiatieven voor ontmoetingsplekken voor jongeren</i>			
Als er in een kern behoefte is aan een Jongeren Ontmoetingsplek (JOP), kijken we in samenwerking met inwoners, jongeren en partnerorganisaties naar de mogelijkheden.	2019-2022	<i>Gemeente, inwoners, jongeren, partner-organisaties</i>	Regulier budget
We realiseren een JOP in 2019 na participatie nabij de Keverdijk.	2019	<i>Gemeente, inwoners, jongeren, partner-organisaties</i>	Regulier budget

B: Gezondheidsbeleid			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>B1. We stellen een nieuw gezondheidsbeleid op.</i>			
We baseren ons op het concept 'positieve gezondheid'. Wij voeren gesprekken met inwoners en professionals om vast te stellen welke gezondheidsthema's prioriteit hebben. De cijfers en ervaringen van inwoners uit de gezondheidsmonitor 2016 vormen hiervoor de basis.	2019: Participatietraject 2019: nota gereed	Gemeente, Regio (GGD), Maatschappelijke partners, inwoners	Innovatiebudget
<i>B2. We werken verder aan het versterken van de bewustwording, gezondheidsvaardigheden en gezonde leefstijl van inwoners.</i>			
Wij hebben aandacht aan gezondheidsvaardigheden van statushouders, jeugd, ouderen en laaggeletterden. Laaggeletterdheid heeft een negatief effect op o.a. gezondheid en preventiecampagnes bereiken deze groep nauwelijks. Samen met de GGD en zorgpartners geven we uitvoering aan de samenwerkingsovereenkomst om de toegankelijkheid van zorg voor laaggeletterden te verbeteren.	2019 – 2022	Gemeente, Regio (GGD, CJG) Maatschappelijke partners	Regulier budget
Ten behoeve van ouderen doen we aan valpreventie en zetten we de fitheidstest senioren in.	2019 – 2022: Uitvoering valpreventie; fitheidstesten	Regio (GGD), gemeente	Regulier budget
<i>B3 We continueren het programma Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG).</i>			
We geven met onze sportcoaches uitvoering aan JOGG. Het doel is een gezonde leefstijl voor kinderen en jongeren makkelijk en aantrekkelijk te maken. Wij focussen ons op de omgeving van het kind. Op wat thuis de norm is als het gaat om eten, drinken en een gezonde leefstijl; of ze genoeg bewegen; slapen. wat ze zien in de media en of er iets gezonds te vinden is in de lokale sportkantine	2019 – 2022: Aantal jeugdigen met overgewicht neemt verder af	Gemeente, GGD	Regulier budget

<i>B4 Samen met partners zetten we in op een rookvrije kind-omgeving, zoals schoolpleinen, sportvelden en speeltuinen.</i>			
Met de Regio voeren we beleid uit dat erop gericht is dat jeugdigen in een rookvrije omgeving opgroeien ('rookvrije generatie').	2019 – 2022: Uitvoering programma rookvrije generatie	<i>Gemeente, Regio (CJG, GGD)</i>	Regulier budget
<i>B5. We werken verder aan een preventief alcoholbeleid</i>			
We continueren met onze partners het preventief alcoholbeleid. Door een combinatie van voorlichting, naleving en handhaving enerzijds en door te kiezen voor een gezamenlijke aanpak anderzijds van gemeente, onderwijs en horeca en het betrekken van inwoners willen we het alcoholgebruik (verder) terugdringen.	2019 – 2022 Uitvoering preventief alcoholgebruik	<i>Gemeente, Regio (CJG, GGD), Jellinek, onderwijs, politie, handhaving, horeca, ouders, jeugdigen</i>	Regulier budget
<i>B6. In 2020 voeren we opnieuw de gezondheidsmonitor uit.</i>			
Dit brengt in beeld hoe het met de gezondheid van onze inwoners gaat. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar ziek of gezond zijn, maar ook naar de leefomgeving, leefstijl, zorg en sociale omgeving, conform de positieve benadering. We zorgen voor inzicht in de gezondheidssituatie van inwoners op wijkniveau.	2020: Gezondheidsmonitor gereed	<i>Regio (GGD), gemeente</i>	Regulier budget
<i>B7. Verder met positieve gezondheid</i>			
In samenwerking met de GGD werken we verder aan de brede implementatie van het concept positieve gezondheid.	2019 – 2022 Toename organisaties die werken met positieve gezondheid	<i>Regio (GGD), gemeente</i>	Regulier budget

C. Subsidiebeleid			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>C1. Uitvoering subsidiebeleid</i>			
We geven uitvoering aan het vastgestelde subsidiebeleid	2019 – 2022: Uitvoering beleid	Gemeente, maatschappelijke organisatie/subsidie-ontvangers	Regulier budget
<i>C2. Herijking grote subsidies</i>			
Zie speerpunt financieel gezond en economisch vitaal.	2020 – 2021 Herijking gereed	Gemeente subsidieontvangers, inwoners	Regulier budget
<i>C3. Inzet innovatie budget sociaal domein</i>			
Met een innovatiebudget sociaal domein stimuleren we nieuwe uitvoeringspraktijken die de kanteling naar inwoners en ondersteuning in buurten en wijken kunnen versterken. We willen een substantiële verschuiving realiseren van individuele specialistische inzet naar meer algemene voorzieningen in de wijk die een breed pakket op het gebied van leefbaarheid, zorg en ondersteuning bieden met op afzienbare termijn lagere kosten. Eigen kracht en zelfoplossend vermogen staan voorop en vermindering van het beroep op specialistische voorzieningen. Oplossingen moeten zo veel mogelijk worden gezocht in de reguliere omgeving van kwetsbare mensen. Activiteiten die bijdragen aan deze beweging komen in aanmerking voor bekostiging uit het innovatiebudget.	2019: Eerste projecten gestart, monitoring en opstellen criteria	Gemeente, maatschappelijke organisaties	€ 250.000 structureel, dekking uit reserve sociaal domein, programma 7

D. Passend onderwijs/onderwijsachterstandenbeleid			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>D1. Bestrijden en voorkomen van onderwijsachterstanden, schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten.</i>			
We ontwikkelen en implementeren een nieuw onderwijsachterstandenbeleid waarbij rekening wordt gehouden met teruglopende middelen. (De rijksuitkering voor het onderwijsachterstandenbeleid loopt terug van € 286.000 in 2018 naar € 64.000 in 2022.)	2019: Ontwikkelen 2020 – 2022 implementatie	<i>Gemeente, Regionaal Bureau Leerlingzaken, scholen, kinderopvang, bibliotheek, Uitvoeringsdienst, Versa, Jeugd en gezin</i>	Regulier budget
<i>D2. Aanpak knelpunten bij het aantrekken en behouden van leerkrachten</i>			
We onderzoeken samen met het onderwijs wat bijdraagt aan het aantrekken en behouden van leerkrachten. Vervolgens voeren we de maatregelen uit die gemeente en onderwijs zelf kunnen nemen.	2019 Onderzoek 2020 – 2022 Uitvoering n.a.v. resultaten onderzoek	<i>Gemeente, onderwijs, samenwerkingsverbanden onderwijs</i>	Regulier budget / Regionaal budget
<i>D3. Verbeteren aansluiting schoolinterne en externe zorg</i>			
We zorgen voor de (passende) inzet van jeugdconsulent bij het MDO in het voortgezet onderwijs. We dragen bij aan de doorontwikkeling van onderwijszorgarrangementen (inzet van jeugdhulp/zorg in het onderwijs).	2019 – 2022	<i>Gemeente, Regio Gooi en Vechtstreek, samenwerkingsverbanden onderwijs, Jeugd en gezin, scholen, uitvoeringsdienst</i>	Transformatiefonds (regio)
<i>D4. De talenten van kinderen helpen optimaal te ontplooiën</i>			
We bieden aanvullende voorzieningen ten behoeve van de aansluiting onderwijs en kinderopvang. We voeren een regeling in kinderopvang voor peuters van ouders zonder kinderopvangtoeslag; we	2019: Opstellen regeling 2020- 2022: Implementeren regeling	<i>Gemeente, scholen, Jeugd en gezin, uitvoeringsdienst,</i>	Regulier budget

zorgen voor een regeling voor minima t.b.v. voorschoolse educatie en zorgen voor een regeling voor voorschoolse educatie voor doelgroepeuters .		Kinderopvang- aanbieders	
E. Cliëntondersteuning			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
E1. Informatiepositie voor inwoners verbeteren			
We ontwikkelen een sociale kaart, waardoor inwoners en professionals makkelijk kunnen achterhalen welke organisaties welke voorzieningen en diensten leveren (zie preventie).	2019: Sociale kaart gereed 2020 – 2022: Actueel houden	Gemeente, bibliotheek, inwoners	2019: € 30.000 (eenmalig uit innovatiebudget) 2019 – 2022 € 20.000 (jaarlijks), programma 7
E2. We investeren in de bekendheid van cliëntondersteuning.			
We beschikken over een goed aanbod aan cliëntondersteuning op het vlak van Wmo en jeugd (o.a. Versa, MEE). Cliënten blijken hier niet goed bekend mee te zijn. Samen met onze partners gaan we meer samenhang realiseren binnen de huidige vormen van cliëntondersteuning en de informatievoorziening hierover verbeteren richting inwoners.	2019 Intensiveren voorlichting. Het aantal cliënten dat weet dat ze hier gebruik van kunnen maken stijgt van 14 % naar 50% (monitor Regio).	Gemeente (uitvoeringsdienst). Regio, aanbieders cliëntondersteuning	Innovatiebudget
F. Mantelzorgers			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
F1. Samen met mantelzorgers en maatschappelijke partners stellen we een actieplan op om de ondersteuning van mantelzorgers te versterken			

We onderzoeken samen met mantelzorgers en maatschappelijke organisaties de ondersteuningsbehoefte, versterken de capaciteit van professionals en ontwikkelen samen een plan om mantelzorger eerder bewust te maken van hun situatie en de mogelijkheden voor het organiseren van hulp ondersteuning.	2019 Opstellen plan	<i>Gemeente, maatschappelijk partners, mantelzorgers</i>	Innovatiebudget
<i>F2. Mantelzorgondersteuning</i>			
We starten een proeftuin waarin we samen met zorgprofessionals en mantelzorgers slimme oplossingen ontwikkelen om de drempels om hulp te vragen te verlagen, bewustwording te stimuleren en het informele netwerk rondom mantelzorger beter in te zetten.	2019	<i>Gemeente, zorgverleners, welzijn, mantelzorgers</i>	Innovatiebudget
G. Vrijwilligerswerk			
Activiteit	Planning en resultaat	<i>Trekker, partners</i>	Extra kosten
<i>G1. We versterken het netwerk van informele zorg en vrijwilligerswerk.</i>			
We maken nieuwe afspraken maken met de vrijwilligerscentrale voor het versterken van de vrijwillige inzet in Gooise Meren	2021	<i>Gemeente, vrijwilligerswerk vrijwilligers, maatschappelijk partners, mantelzorgers</i>	Regulier budget
H. Eenzaamheid			
Activiteit	Planning en resultaat	<i>Trekker, partners</i>	Extra kosten
<i>H1. Stimuleren ontmoeting en contacten</i>			
We maken initiatieven van inwoners mogelijk die bijdragen aan ontmoeting en contacten.	2019 – 2022	<i>Inwoners, maatschappelijke organisaties, gemeente</i>	Innovatiebudget

H2. Verbinden			
We starten een experiment waarin we met vernieuwende methoden verkennen hoe we steunnetwerken rondom eenzame, kwetsbare inwoners op buurtniveau kunnen versterken. Het doel is inwoners te laten ervaren dat er veel meer mogelijk is in de eigen buurt. Dit doen we door nieuwe verbindingen te maken tussen mensen, organisaties en ondernemers in een buurt in Bussum Zuid. Wij formuleren hiervoor een opdracht aan een gespecialiseerd bureau.	2019 Experiment draagt bij aan toename van contacten, verbetering positieve gezondheid en nieuwe samenwerkingsvormen in de buurt rondom kwetsbare inwoners	<i>Gemeente</i> , bureau, inwoners, inwonersorganisaties, partners zorg en welzijn,	Innovatiebudget
H3 Lokale aanpak eenzaamheid			
We ontwikkelen samen met maatschappelijke partners een samenhangende lokale aanpak voor eenzaamheid. Daarbij benutten we de uitkomsten van het experiment verbinden (H2) en inzichten uit andere experimenten (best practices). De inzet en problematiek verschillen per wijk en per buurt. Het tegengaan van eenzaamheid vraagt om maatwerk.	2020 – 2021 Lokale aanpak is ontwikkeld 2022 Uitvoering	<i>Gemeente</i> , maatschappelijk partners,	Innovatiebudget
I. Preventieve maatregelen opvoed- en opgroeioproblematiek			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
I1. Jeugd en gezin spil sociale basis			
Onder de noemer 'Jeugd en Gezin' vindt integratie plaats van de functies van Jeugd gezondheidzorg (o.a. periodieke gezondheidsonderzoek), Centrum voor Jeugd en Gezin (o.a. opvoedondersteuning) en het Regionaal bureau Leerlingzaken (o.a. verzuim en vroegtijdig schoolverlaten). De integrale eenheid Jeugd en Gezin heeft voor de komende vier jaar van de samenwerkende gemeenten in de regio de opdracht gekregen om de sociale basis te versterken en een centrale plek in te nemen binnen het ondersteuningslandschap. Daarbij wordt uitgegaan van een gezinsbenadering, de gerichtheid op ontwikkeling van de jeugdige, lokale samenwerking en de ontwikkeling van een passend collectief aanbod in combinatie met maatwerk voor gezinnen met	2019 – 2022 Uitvoering bestuursopdracht; versterking jeugd en gezin leidt tot afname immateriële maatwerk voorzieningen (monitor regio)	<i>Regio</i> , Jeugd en Gezin, gemeenten, ketenpartners, inwoners	Regulier budget

een grotere ondersteuningsbehoefte. Er wordt ingezet op communicatie, zichtbaarheid, laagdrempeligheid en vindbaarheid.			
<i>12. We zetten meer in op het ambulant jeugd- en jongerenwerk</i>			
Ambulant jeugd en jongerenwerk ondersteunt jongeren in hun (sociale) ontwikkeling. We zien dat deze vorm van jongerenwerk z'n vruchten afwerpt. We maken de incidentele uitbreiding ambulant jongerenwerk in Naarden en Bussum structureel. En we zorgen ervoor dat het kinder- en jongerenwerk in Muiden/Muidenberg, na te zijn gestart in 2018, kan worden voortgezet in 2019 en verder.	2019 – 2022 Versteking jeugd- en jongerenwerk	Versa, gemeente, politie, jeugd en gezin, inwoners	Regulier budget
<i>13. Extra ondersteuning van kwetsbare jongeren en allochtone multiprobleemgezinnen.</i>			
Sinds 3 jaar bieden we ondersteuning voor allochtone multiprobleemgezinnen, waar de reguliere hulpverlening geen toegang krijgt. We zien goede resultaten hiervan. Daarom gaan we deze vorm van ondersteuning structureel maken. Per jaar gaat het om 20 gezinnen waar gemiddeld 25 uur hulp wordt ingezet.	2019 – 2022	<i>Bidaya</i> , jeugd en gezin, gemeente, gezinnen	Regulier budget
<i>14. Intensieve ondersteuning kwetsbare jongeren</i>			
Sommige jongeren, die ondersteund worden door het jongerenwerk hebben langer, vaker en intensiever ondersteuning nodig dan de reguliere ondersteuning die het jongerenwerk kan bieden. In enkele gevallen is het wenselijk om die ondersteuning te blijven bieden vanuit het jongerenwerk (vertrouwensband) in plaats van op te schalen naar andere of zwaardere hulp. We verstrekken subsidie voor intensieve ondersteuning van 10 jongeren.	2019 Uitvoering	<i>Versa: ambulant jongerenwerk</i> , jeugd en gezin, ouders en jeugdigen	Regulier budget
<i>15. Ontwikkelprojecten vroegsignalering en preventie jeugdigen en gezinnen</i>			
We starten samen met onze partners een aantal concrete nieuwe experimenten op het terrein van vroegsignalering en preventie waar we de afgelopen jaren lacunes hebben ervaren. Het gaat om	2019 – 2022: uitvoering	Versa, Jellinek, Youke, etc.	Innovatie-budget

met name ondersteuning door het eigen netwerk of 'lotgenoten' (biedt structurele ondersteuning) en het stimuleren van vaardigheden (zorgt vaak effectief voor meer weerbaarheid). De experimenten worden verspreid over 4 jaar ingezet.

- Ontwikkelen van *Centering pregnancy en centering parenting* in samenwerking met Jeugd en Gezin en verloskundigen (aanstaande ouders en opvoeders ondersteunen elkaar).
- Weerbaarheidstraining voor kinderen/jongeren van scheidende ouders cq in een kwetsbare thuissituatie. De training heet interventie Piep zei de muis en wordt uitgevoerd door Versa in samenwerking met Jellinek.
- Teens on a mission (jongeren ondersteunen kwetsbare jongeren)
- Mama Vita ouders autistische kinderen ondersteunen elkaar
- Sociale vaardigheidstrainingen
- Onderwijs-jeugdhulparrangement: vroeg- signalering en integrale aanpak problematiek.
- Onderzoek naar mogelijkheid van integrale gezinsarrangementen: op casusniveau verdere ontschotting van jeugdhulp, onderwijs, ondersteuning werk en inkomen en maatschappelijke ondersteuning.
- Spreekuur en training HALT op VO-scholen met jongeren die tijdelijk zijn geschorst

Deels
bekostiging
Transformatie
-fonds

4.7 De inclusieve samenleving

De inclusieve samenleving

Begroting: programma 1

Beleidskader

Beleidsplan Sociaal Domein 2015 – 2018, subnota de Toegankelijke samenleving: Iedereen doet mee

Achtergrond

We willen dat alle inwoners kunnen deelnemen aan de samenleving. Elk mens moet kunnen leren, wonen, werken, sporten, deelnemen aan activiteiten, vrienden maken en houden. Met het van kracht worden van het VN-Verdrag Handicap (2016) hebben gemeenten de wettelijke taak gekregen om het voortouw te nemen bij de lokale uitvoering van het VN-verdrag. Begin 2018 is Gooise Meren in dit verband geselecteerd voor het Koplopersprogramma VN-Verdrag Handicap van de Vereniging Nederlandse gemeenten (VNG).

Opgave en aanpak

In het VN-verdrag Handicap is opgenomen dat mensen met beperkingen op voet van gelijkheid met anderen moeten kunnen meedoen aan de samenleving. Maar de inclusie-agenda van Gooise Meren is breder dan het VN-Verdrag Handicap. We willen ook zorgen dat niet alleen mensen met beperkingen maar ook mensen die om andere redenen uitsluiting ervaren kunnen meedoen in onze samenleving. Bijvoorbeeld als het gaat om leeftijd, geslacht, seksuele identiteit, laaggeletterdheid of culturele achtergrond.

De gemeente kan de inclusieve samenleving niet alleen realiseren. Dat lukt alleen sámen met alle inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners. Daarom voeren we in de komende collegeperiode een programma Inclusie uit. Hierin staan bewustwording, inzet van ervaringsdeskundigheid, burgerparticipatie en samenwerking volgens de principes van de doe-democratie centraal (zie hoofdstuk 1 vernieuwend samenwerken). Bewustwording bij alle partijen dat mensen (vaak ongewild) buitengesloten worden is essentieel om veranderingen te bewerkstelligen. Pas als die bewustwording er is, kun je dingen anders gaan doen. Het programma Inclusie gaat daarom ook niet zozeer om het ondernemen van nieuwe projecten of taken maar vooral om bestaande activiteiten en taken op een inclusieve manier te gaan doen. Inclusief doen/werken kan alleen als je oog hebt voor het perspectief van inwoners die drempels en/of uitsluiting ervaren. Het versterken van de inzet van ervaringskennis is daarom ook een centraal onderdeel in het programma Inclusie. In het

programma staan naast de inzet op bewustwording en het versterken van de inzet van ervaringskennis vier actielijnen centraal: bouwen en wonen, de gemeentelijke organisatie, werk en vrije tijd. Samen met onze inwoners, maatschappelijk partners, ondernemers en ervaringsdeskundigen gaan we de komende collegeperiode op deze vier terreinen aan de slag.

A: Bewustwording vergroten

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>A1. Bewustwording vergroten binnen en buiten de gemeentelijke organisatie</i>			
We werken binnen en buiten de gemeentelijke organisatie aan bewustwording (welke rol iedereen daar zelf in speelt) dat mensen (vaak ongewild) worden buitengesloten. Doel is gedragsverandering. Bewustwording is een voorwaarde om tot gedragsverandering te komen. Eerst inclusief denken dan inclusief doen.	2019 – 2021. Lopende activiteiten continueren.	Gemeente, Ervaringsdeskundigen, maatschappelijke organisaties, ondernemers, inwoners en cliënten	2019 € 85.000 2020 € 100.000 2021 € 80.000, dekking reserve sociaal domein, programma 1

B. Versterken ervaringsdeskundigheid

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>B1. Inzet ervaringsdeskundigheid</i>			
We zorgen ervoor dat we in ons beleid en uitvoering (beter) gebruik maken van ervaringsdeskundigheid	2019 – 2021.	Gemeente, Ervaringsdeskundigen, maatschappelijke organisaties, ondernemers, inwoners en cliënten	Zie budget A1

C. Deelnemen aan het VNG Koplopersprogramma VN-Verdrag Handicap 2018/2019			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>C1. Beschikbaar stellen van de kennis uit de actieplannen</i>			
We wisselen informatie uit met andere koplopergemeenten om ervan te leren en ons eigen programma te verrijken. We maken procesmatige en inhoudelijke inzichten uit ons inclusiebeleid en de uitvoering ervan toegankelijk voor gemeenten en andere overheden.	2019 – 2022	Gemeente, VNG, koplopergemeenten	Zie budget A1
D. Uitvoering geven aan de beleidsnota de Toegankelijke Samenleving			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>D1. De toegankelijkheid van de gemeentelijke organisatie vergroten</i>			
We vragen aandacht voor online toegankelijkheid, toegankelijke communicatie en inclusief werkgeverschap. We gaan een nulmeting toegankelijkheid dienstverlening Burgerzaken en KCC verrichten en onderzoeken knelpunten bij de informatie over toegankelijkheid van voorzieningen.	2019 – 2021	Gemeente	Regulier budget
<i>D2 Aandacht voor inclusief Bouwen en Wonen</i>			
We voeren een pilot in het winkelgebied Centrum Bussum uit, kijken naar buitenruimte gemeentehuis, werken met een checklist levensloopbestendig inrichten, kijken naar de toegankelijkheid van de openbare ruimte en lichten ons vergunningenbeleid door.	2019 – 2021:	Gemeente	Regulier budget
<i>D3. We bevorderen inclusief werkgeverschap</i>			
Met ondernemers, belangenorganisaties en andere belanghebbenden versterken we de inclusieve arbeidsmarkt.	2019 – 2021	Gemeente, ondernemers, woningbouwcoöperaties	Regulier budget
<i>D4. We hebben aandacht voor de beschikbaarheid en toegankelijkheid van Vrije Tijd-voorzieningen</i>			
We kijken naar activiteiten voor mensen met psychische aandoeningen, inclusief sporten en bewegen, hebben extra aandacht voor Vrije Tijd in het kader van de Week van de Toegankelijkheid.	2019 – 2021	Gemeente, ondernemers, inwoners, ervaringsdeskundigen	Regulier budget

E. Banenafpraak

Activiteit

E1. Meer banen voor mensen met arbeidsbeperking

Mensen met een arbeidsbeperking hebben vaak aanpassingen op hun werkplek of extra begeleiding nodig. Daardoor vinden zij lastig een baan en kwamen zij in het verleden vooral in sociale werkplaatsen terecht. Begin 2026 moeten er in totaal 125.000 banen zijn bijgekomen voor mensen met een arbeidsbeperking, waarvan 25.000 banen in de overheidssector. Dit heet de banenafpraak. Het kabinet heeft deze afspraak gemaakt met organisaties voor werkgevers en werknemers (sociale partners). De wet is ook van toepassing op de gemeentelijke organisatie als werkgever. Gooise Meren heeft de ambitie om aan het quotum voor de Banenafpraak te gaan voldoen. Er is een interne ambassadeursgroep actief die zich hiervoor inspannt. Regionaal wordt samengewerkt met het WerkgeversServicePunt (WSP). Het wettelijk quotum voor de banenafpraak voor het jaar 2018 is vastgesteld op 1,93%. Dit betekent dat 1,93% van de verloonde uren van de organisatie in 2018 moet bestaan uit banen voor mensen van de doelgroep.

2018: Circa 10 banen van 25,5 uur. Per jaar komt daar tot 2022 1 baan van 25,5 uur bij.

Gemeente,
WerkgeversServicePunt

Regulier budget

4.8 Ruimtelijke projecten

Ruimtelijke projecten

Begroting: Programma 4

Opgave en aanpak

We managen onze eigen projecten en die van derden met aandacht voor planning, financiën, communicatie, participatie en risico's. We zorgen dat de adviesorganen aangehaakt zijn bij alle ruimtelijke ontwikkelingen. Het convenant Adviestraject Adviesorganen is onderdeel van de processen. Binnen de projecten zijn duurzaamheid en kwaliteit van de leefomgeving belangrijke items. Duurzaamheid en kwaliteit van de leefomgeving worden onderdeel van de overeenkomsten met externe partijen bij gebiedsontwikkeling.

A: Crailo

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>A1. Ontwikkeling Crailo</i>			
We zetten in op een duurzaam Crailo. Voor een goede samenwerking met GEM Crailo B.V. zetten we een eigen projectorganisatie op. In 2019 wordt gewerkt aan het stedenbouwkundig masterplan en ontwerpbestemmingsplan. Deze worden voorgelegd aan de raad. Hierna volgt per deelgebied een uitwerking. Deze kosten vallen binnen de GREX van GEM Crailo B.V. Voor de interne organisatie wordt budget aangevraagd.	2019: Stedenbouwkundig masterplan; ontwerp-bestemmingsplan 2020- 2020: Definitief bestemmingplan; uitvoering	<i>Gemeenten Gooise Meren, Laren, Hilversum</i>	Project budget

B. Bredius			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>B1. Uitwerking project Bredius</i>			
Ervan uitgaande dat eind 2018 een besluit over het stedenbouwkundig plan en de grondexploitatie wordt genomen, worden de projectonderdelen verder uitgewerkt. In 2019 wordt het definitieve ontwerp van de sporthal vastgesteld. Hierna volgen de onderdelen: sportvelden en woningen. Het ophogen van de Bredius met zand wordt in dit jaar afgerond evenals het graafwerk van de groenzones eromheen. In het voorjaar wordt de groene strook tussen de sportvelden en de wijk Zuidwest ingeplant.	2019: Vaststelling definitieve ontwerp sporthal 2019: voorbereiding uitvoering 2020 – 2022: uitvoering	Gemeente	Project budget
C. Centrumplan Bussum			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>C1. Compact centrum Bussum</i>			
Bussum: Voor de kern Bussum wordt het centrumplan geactualiseerd. We bepalen de ontwikkelrichting voor het centrum t.a.v. wenselijke voorzieningenniveau (winkelen, horeca en diensten, parkeren, bereikbaarheid).	2019	Gemeente, inwoners, ondernemers (centrum-management)	Regulier budget
D. De Krijgsman			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>D1 Krijgsman</i>			
In 2019 zullen volgens de huidige planning tussen de 200 en 300 woningen worden gerealiseerd. Daarnaast zullen de eerste deelgebieden mogelijk worden overgedragen naar de gemeente. Voor de Krijgsman wordt jaarlijks een werkplan opgesteld en is een meerjarenbegroting gemaakt. Dit geeft inzicht in de kosten/opbrengsten verbonden aan de inzet van de verschillende disciplines ten behoeve van het planproces.	2019 Realisatie 200 – 300 woningen 2019 – 2022 Uitvoering werkplannen de Krijgsman	Ontwikkelaar, gemeente	Project budget

E. Verder met de Vesting Muiden			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>F1. Uitvoering projectplan Verder met de Vesting Muiden</i>			
We starten met de uitvoering van de oostelijke vestingwallen en het inrichtingsplan voor het Vestingplein. De verlegde Mariahoeveweg, de parkeerplaats P2 en het landschappelijke herstel van het oud tracé A1 wordt met een definitief ontwerp voorgelegd ter besluitvorming. In de zuidwesthoek wordt het Muiderbos hersteld, de P1 ingepast en wordt het aanzicht westzijde Vesting met hagen verbeterd met middelen vanuit de compensatiegelden RWS.	2018 – 2022: Uitvoering plannen Vesting Muiden	Regio, gemeente, provincie	Regio
F. Naarden buiten de Vesting			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>G1. Uitvoering projectplan Naarden buiten de Vesting</i>			
Binnen het gebiedsprogramma Naarden buiten de Vesting wordt de Visie Passantenhaven vastgesteld.	2019 – 2022: Uitvoering projectplan Naarden buiten de Vesting 2019: Onderzoek verkeersafwikkeling 2019: Visie passantenhaven	Regio, gemeente, provincie	Project budget regio
H. BOR – gronden			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, Partners	Extra kosten
<i>H1'. Bestemmingsplan BOR-gronden</i>			
Ervan uitgaande dat eind 2018 een besluit over het stedenbouwkundig plan is genomen wordt in 2019 op basis daarvan een ontwerp bestemmingsplan opgesteld. Indien alle toetsen positief zijn zal dit ontwerp bestemmingsplan in procedure worden gebracht. Streven is in 2019 het definitieve bestemmingsplan door de raad vast te laten stellen.	2019: Vaststelling bestemmingsplan	VOF Naarden, gemeente	Project budget

I. Keverdijk			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>I1 Multifunctioneel centrum, bestemmingsplan</i>			
In het voorjaar van 2019 zijn de plannen voor de invulling het multifunctioneel centrum klaar. In de zomer van 2019 wordt ook het nieuwe bestemmingsplan vastgesteld. Hieraan is een intensief participatieproces voorafgegaan. Na de vaststelling van het bestemmingsplan kunnen de omgevingsvergunningen worden verleend voor de bouw van de woningen, het multifunctioneel centrum en de nieuwe moskee. De bouw zal daarna gefaseerd plaatsvinden zodat er geen extra voorzieningen nodig zijn voor tijdelijke huisvesting van voorzieningen. De bouwtijd bedraagt hierdoor circa 2 jaar. Begin 2021 is het project afgerond, kunnen de nieuwe gebouwen /woningen in gebruik worden genomen en is ook de openbare ruimte heringericht.	2019: Vaststelling bestemmingsplan 2021: project afgerond	<i>Gemeente, partners</i>	Project budget
J. Stationsomgeving Naarden- Bussum			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>J1. Ontwikkeling stationsomgeving Naarden-Bussum</i>			
Medio 2019 gaan NS en ProRail starten met het verwijderen van sporen, enkele aanpassingen aan het spoor en de overwegen en het verbouwen van het stationsgebouw en de perrons. Aansluitend wordt de vrijkomende ruimte aan de westzijde van het station heringericht, waardoor een nieuwe (westelijke) stationsentree met bijbehorende voorzieningen ontstaat. De plannen hiervoor worden in 2019 verder uitgewerkt en aan de raad voorgelegd, waarbij hieraan voorafgaand ook de omgeving wordt betrokken (participatie). Aan de oostzijde wordt in 2019 verder gewerkt aan de uitwerking van de plannen voor het realiseren van extra fietsparkeerplekken en de transformatie/herontwikkeling van de voormalige KIA garage. De verdere planning hiervan is afhankelijk van bestuurlijke besluitvorming.	2019: Verwijdering sporen 2019: Uitwerking plannen (met participatie) west en oostzijde station, inclusief plannen voor meer fietsplekken 2020 – 2022: Realisatie plannen	<i>NS, ProRail, gemeente, inwoners</i>	Subsidie, regulier budget gemeente

K. Bensdorp			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>K1 Ontwikkeling Bensdorp.</i>			
De gemeente wil dat Bensdorp een multifunctionele plek wordt met ruimte voor cultuurinstellingen, horeca en appartementen. Begin 2019 wordt de bouw van Bensdorp afgerond en worden de woningen en bedrijfsruimtes opgeleverd. De inrichting van de openbare ruimte vindt aansluitend plaats.	2019: Bensdorp gereed 2019 - 2020: Inrichting openbare ruimte	<i>Gemeente, instellingen, inwoners</i>	Project budget
L. Mariënborg			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>L1. Herontwikkeling Mariënborg.</i>			
Afhankelijk van de planning van de eigenaar van het pensionaat Mariënborg, Slokker Vastgoed BV, zijn de plannen voor een duurzame herontwikkeling van Mariënborg in het voorjaar van 2019 klaar. De plannen zijn een reactie op het door de gemeenteraad van Bussum vastgestelde ambitiedocument voor de ontwikkellocatie. Uw raad zal worden betrokken bij de instemming met de plannen. Na instemming volgt in 2019 het sluiten van de benodigde overeenkomsten met de ontwikkelende partij en het faciliteren van de procedure voor een nieuw ruimtelijk kader.	2019: Plannen herontwikkeling Mariënborg gereed 2020 – 2022: uitvoering	<i>Ontwikkelaar, gemeente</i>	Project budget
M. Huisvesting Werven			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>M1 Huisvesting werven</i>			
De voorbereidingen voor de realisatie van nieuwe huisvesting van de gemeentewerven zijn gestart. In het voorjaar van 2019 presenteert het college een projectplan aan de gemeenteraad waarin een voorkeursscenario is uitgewerkt en financieel in kaart gebracht.	2019-2022	<i>Gemeente</i>	PM

N. Openbare ruimte gemeentehuis Gooise Meren			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>N1. Herinrichting Openbare ruimte gemeentehuis Gooise Meren.</i>			
De voorbereiding voor de herinrichting van de buitenruimte Gemeentehuis is gestart. Mede op basis van wat er aan ideeën uit de participatie wordt aangeleverd zal 1e helft 2019 de besluitvorming plaats vinden over het uiteindelijke ontwerp. Als alles voorspoedig verloopt kan in de zomer / najaar 2019 het plan worden gerealiseerd.	2019: Participatie, besluitvorming definitief ontwerp 2020 – 2022 Uitvoering herinrichting	<i>Gemeente, inwoners</i>	PM
O: Gemeentehuizen			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>O1. Nieuwe invulling gemeentehuizen</i>			
Waar nu nog de gemeentehuizen van Naarden en Muiden staan, komen woningen.	Naarden: Levering verwacht eind 2018 begin 2019. Start bouw eerste kwartaal 2019 Muiden: start bestemmingsplan procedure einde 2018 begin 2019. Levering eind 2019 start bouw medio 2020 .	<i>Ontwikkelaar, gemeente, partners,</i>	Project budget

4.9 Dienstverlening

Dienstverlening

Begroting: Programma 1

Beleidskader: Visie op dienstverlening Gooise Meren 2014

Achtergrond

Inwoners hebben op uiteenlopende momenten contact met de gemeente. Het kan gaan om het aangeven van de geboorte van een kind, een nieuw paspoort, een vergunning of om informatie over een uitkering of maatschappelijke ondersteuning. Inwoners snel en eenvoudig helpen, en zo met klanten omgaan dat ze tevreden zijn en dat ze graag terugkomen.

Opgave en aanpak

De ontwikkeling van de dienstverlening is nooit af. Nieuwe regels, maar ook nieuwe instrumenten zorgen ervoor dat we onze dienstverlening voortdurend verder ontwikkelen. We werken aan organisatiebreed aan een verbeterprogramma, daarbij zorgen we ervoor innovatieve ideeën goed aansluiten op lopende activiteiten en projecten. We werken de komende jaren aan de digitalisering van de dienstverlening, maar houden oog voor degenen die niet digitaal (kunnen) werken.

A: Digitalisering dienstverlening			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra Kosten
<i>A1. Digitalisering papieren archieven burgerzaken</i>			
Voor Burgerzaken worden van de fusie de papieren archieven gedigitaliseerd en deze digitale dossiers worden gekoppeld aan de persoonsgegevens van de burger. Een externe partij gaat de archieven scannen en voorzien van dossierkenmerken. De gekoppelde data wordt gebruikt voor directe dienstverlening zonder wachttijden en zonder raadpleging van het papieren archief. Digitale archivering is de sleutel tot optimale dienstverlening. De digitalisering van producten zal tot gevolg hebben dat burgers sneller geholpen worden aan het loket. Verzoeken van burgers en ondernemers worden sneller afgehandeld in de backoffice. Burgers die informatie aanvragen worden direct geholpen via telefoon, mail of overige digitale kanalen. Hiermee voldoen wij ook aan de gestelde kwaliteitseisen. Na uitvoering in 2019 besparen we aanzienlijk op capaciteit in de backoffice en frontoffice van Burgerzaken. Deze investering levert een besparing op van € 75.000 structureel.	2019: Gedigitaliseerd archief burgerzaken	Gemeente, digitaliseringsbedrijf, projectbegeleiding	2019 Digitaliseringskosten: € 100.000 (incidenteel), programma 1
<i>A2. Doorontwikkeling digitale producten</i>			
We werken aan de doorontwikkelen van digitale producten voor inwoners waar gebruikersgemak en selfservice centraal staan. Naast de ICT implementatie is begeleiding nodig op de werk- en klantprocessen. Zie ook oplossingsgerichte dienstverlening (B1).	2021: Implementatie	Gemeente, ICT bedrijf	2019 - 2020 75.000 (jaarlijks begeleiding), programma 1
Fraudebestrijding (valse identiteit) speelt een steeds belangrijkere rol bij de producten die worden aangevraagd bij de loketten. Fraude kost de samenleving miljoenen op jaarbasis en juiste identificatie bij de aanvraag van identiteitsdocumenten of producten waarbij identiteitsvaststelling vereist is kan met ondersteuning van apparatuur worden vereenvoudigd. Middels deze investering worden processen geautomatiseerd waardoor de klant ook sneller geholpen gaat worden.	2019: Plaatsen documentscanners en camera met gezichtsherkenning bij de loketten		

<i>A3. Doorontwikkeling digitaal werken</i>			
Aanschaffen en invoeren van een nieuw klantvolgsysteem waarbij de burger adequater wordt bediend en gevolgd.	2019: Klantvolgsysteem (31 december 2019)	<i>Gemeente</i>	Investeringslijst
Door het inzetten van een brede Frontoffice, kunnen grotendeels vragen van burgers in één keer worden afgehandeld. Hiervoor is verbreding/verdieping van kennis van processen en systemen vereist. Ook het aanschaffen van een klantvolgsysteem is een vereiste. Deze ontwikkelingen vragen op korte (1 jaar) en middellange (2 a 3 jaar) termijn meer capaciteit voor begeleiding en implementatie.	2019: Brede Front Office (30 april 2019)		2019 € 45.000 (begeleiding), programma 1
Aanschaffen en invoeren van een nieuw klantvolgsysteem waarbij de burger adequater wordt bediend en gevolgd. Digitalisering, kwaliteitsverbeteringen en efficiëncyslagen leiden op langere termijn (4 jaar) tot een mogelijke afbouw van capaciteit.			Investeringslijst
<i>A4. Alternatieven voor bevolkingsgroepen die niet digitaal (kunnen) werken</i>			
Bevolkingsgroepen die niet digitaal (kunnen) werken zullen wij passende alternatieven aanbieden. Hiervoor zullen we een serviceloket inrichten waar burgers begeleid worden bij de digitale aanvragen en/of procedures. Burgers kunnen ook direct aan het loket geholpen worden. Dit loket bestaat uit medewerkers die kennis en vaardigheden hebben om deze doelgroepen optimaal te begeleiden.	2019 – 2022 Planning gaat conform digitaliseringsplannen voor de komende 4 jaar. Resultaat is dat de dienstverlening toegankelijk blijft voor alle bevolkingsgroepen.	<i>Gemeente, inwoners</i>	€ 25.000 (1 jaar), programma 1
Telefonische hulp bij digitaal werken en uitbreiden van huisbezoeken zijn alternatieven voor deze specifieke doelgroepen.			

B. Ontwikkeling dienstverlening / organisatie breed			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>B1. Het pro-actief bieden van oplossingen op basis van vragen van burgers</i>			
<p>De eisen aan de dienstverlening veranderen voortdurend. De ontwikkeling van de dienstverlening staat dus ook nooit stil. In 2018 hebben we een aantal verbeterlagen gemaakt met de organisatie van de dienstverlening. We hebben een aantal organisatorische aanpassingen doorgevoerd, met als doel klantvragen integraal af te handelen. We werken aan onze website en een eigen kennisbank, om ervoor te zorgen dat klantvragen zoveel mogelijk bij het eerste contact kunnen worden afgehandeld. We ontwikkelen een werkwijze om kleine verbeteringen in de dienstverlenende processen snel en efficiënt in de organisatie door te voeren. Hieronder vallen onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kanaalsturing naar het digitale kanaal. - Professionaliseren van de afhandeling van klantprocessen zodat de kwaliteit omhoog gaat. - Efficiënter uitvoeren van werkzaamheden door het werk beter of anders te organiseren - Implementeren of doorontwikkelen van informatiesystemen zodat er een integraal klantbeeld is en consistente dienstverlening over alle kanalen wordt beleefd. Te denken valt aan kennisbank, klantsysteem etc. 	2019 - 2022 Diverse kleine en middelgrote verbeteringen, per kwartaal te benoemen en per kwartaal te rapporteren.	<i>Gemeente</i>	2019 € 100.000 (incidenteel), programma 1
C. Oplossingsgerichte dienstverlening / mediation			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>C1 Ontwikkeling (pre)mediation</i>			
We willen bezwaren van inwoners op besluiten van de gemeente oplossen zonder dat een juridisch traject nodig is. Dat doen we door een nieuwe werkwijze in te voeren, te investeren in premediation en de kennisdeskundigheid van de vakafdeling te verhogen. Na besluitvorming door het college van B&W volgt implementatie van de nieuwe werkwijze op de betrokken afdelingen.	2019 Opleiding en invoering nieuwe werkwijze	<i>Gemeente</i>	Regulier budget

D. Toegankelijk maken digitale archieven van voormalige gemeenten			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>D1. Toegankelijk maken bestuurlijke stukken voormalige gemeenten</i>			
We maken de websites van de voormalige gemeenten Naarden, Muiden en Bussum toegankelijk.	2019: Websites zijn toegankelijk gemaakt	Gemeente	€ 45.000 (eenmalig), programma 1
E. Fusie / digitalisering archief			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>E1. Naar een archiefdienst in 't Gooi</i>			
De colleges van burgemeester en wethouders van Gooise Meren en Hilversum hebben in 2017 besloten onderzoek te doen naar een voorgenomen fusie van de Archiefdiensten van Gooise Meren & Huizen en Hilversum. De verwachting is dat er eind 2018 / begin 2019 definitieve besluitvorming plaatsvindt over de fusie van de archiefdiensten.	2019 Besluitvorming fusie archiefdiensten. 2020 – 2021 Uitvoering besluit	Gemeente, gemeente Hilversum	
<i>E2. We zorgen dat we digitaal op orde zijn</i>			
Bij de rechtsvoorgangers van Gooise Meren zijn achterstanden ontstaan in de digitalisering van de archieven. We willen de archieven toegankelijk maken voor de inwoners. Het lopende onderzoek naar de fusie van het gemeentearchief met de archiefdienst van Hilversum maakt voorstellen voor structurele aanpassingen in de archiefbegroting op dit moment niet mogelijk, maar om aan bovenstaande doelstellingen te werken schieten de beschikbare mensen en middelen tekort.	2019	Gemeente, gemeente Hilversum	€ 45.000 incidenteel, programma 1
F. Sturing en monitoring dienstverlening			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>D1 Integraal monitoringssysteem dienstverlening</i>			
We willen door middel van monitoring beoordelen of we onze doelen realiseren. Door dit te organiseren geven we afdelingen / beleidsmedewerkers de middelen in handen om prestaties te	2019: Integraal monitoringssysteem	Gemeente	€ 55.000

verbeteren. In het College-uitvoeringsprogramma staat op diverse plekken dat sturing en monitoring worden opgepakt. Dit past bij het streven van de gemeente om resultaten van inspanningen zichtbaar en toetsbaar te maken.

2019: Organisatiebreed evaluatie- en bijstellingsproces dienstverlening

incidenteel, programma 1

4.10 Veiligheid

Veiligheid

Begroting: Programma 2

Beleidskader: Integraal Veiligheidsplan Gooise Meren

Achtergrond

Veiligheid blijft een van de belangrijkste onderwerpen voor de inwoners van onze gemeente. Tegelijkertijd is Veiligheid een ingewikkeld onderwerp, omdat het zo veelzijdig is. Inbraken en andere criminaliteit hebben een grote impact op het leven van inwoners. Het gaat niet alleen om criminaliteit, maar ook om sociale- en fysieke veiligheid.

Opgave en aanpak

Veiligheid is niet het exclusieve domein van één organisatie of instantie. Instanties en organisaties hebben elkaar hard nodig om onveiligheid te bestrijden, een integrale aanpak dus! Een belangrijke opgave is een juiste balans te vinden tussen enerzijds het informeren van bewoners over veiligheidsproblemen in hun wijk en anderzijds het reduceren van onveiligheidsgevoelens van bewoners. In ieder geval moet voorkomen worden dat inwoners zich juist onveiliger gaan voelen door acties die bedoeld waren om de veiligheid en het veiligheidsgevoel te verhogen. We moeten blijven zoeken naar nieuwe manieren om de veiligheidsbeleving van bewoners positief te beïnvloeden. We gaan wel extra aandacht besteden aan brandveiligheid, omdat inwoners op dit vlak nog veel meer kunnen doen!

Bij criminaliteit of veiligheid is er vrijwel altijd sprake van onderliggende problematiek, bijvoorbeeld op het gebied van de zorg. Zo heeft Gooise Meren te maken met een toename van incidenten van personen met verward gedrag. Het gaat hierbij niet alleen om personen met een psychische stoornis maar, veelal om mensen die de grip op hun leven hebben verloren, waardoor het risico aanwezig is dat zij zichzelf of anderen schade berokkenen. Het is van groot belang dat zorg en veiligheid hand in hand gaan. Door signalen vanuit de zorg en vanuit veiligheid op één plek in de gemeente te delen, te beoordelen en waar nodig monodisciplinair of integraal op te pakken, versterken we zowel de aanpak van veiligheidsvraagstukken als zorgvraagstukken. We willen extra aandacht besteden aan jeugdigen die door omstandigheden of achterstanden in de criminaliteit dreigen te geraken. Met gerichte aandacht zijn deze jongeren naar passende ondersteuning te leiden. Deze lacune willen we opvullen door te kiezen voor een interventiespecialist.

Bijna alle gemeenten hebben te maken met ondermijnende georganiseerde criminaliteit. De onderwereld maakt voor illegale activiteiten gebruik van diensten van 'de bovenwereld', bijvoorbeeld drugsgerelateerde criminaliteit, grootschalige fraude, witwaspraktijken en mensenhandel. Op basis van het regionale ondermijningsbeeld van de politie en de lokale ondermijningsbeelden, waaronder het beeld van de gemeente Gooise Meren, blijkt dat in Midden-Nederland en in de regio G&V, drugs en witwassen de grootste en meest ingrijpende problematiek vormen. De komende jaren werken de veiligheidspartners aan een nieuwe werkwijze om georganiseerde criminaliteit effectiever aan te pakken.

A: Preventie, voorlichting en eigen verantwoordelijkheid

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>A1. Eigen rol van inwoners bij veiligheid actief onder de aandacht brengen en meer aandacht voor digitale inzet (buurt-apps etc.)</i>			
We stimuleren bewonersparticipatie via werkvormen en instrumenten zoals buurtpreventie, Waaks!, WhatsApp-groepen en Burgernet. Wij zetten in op het vergroten van de burgerparticipatie voor meer sociale cohesie waar dat het meest nodig is. Bewoners en ondernemers worden meer betrokken bij het veiliger maken van hun omgeving.	2019 – 2022: Inwoners meer betrokken bij veiligheid van de buurt	Gemeente, Inwoners, ondernemers, woningcorporaties	Regulier budget
<i>A2. Bevorderen van samenwerking tussen professionals</i>			
Er wordt maandelijks (in vier overleggen voor alle kernen) een integraal lokaal overleg gevoerd met de politieke, sociale partners en gemeente. Hierdoor ontstaat een integraal beeld op wat speelt in de wijken/kernen. Daardoor kan sneller worden ingespeeld op situaties die zich voordoen op zowel sociaal als fysiek gebied.	2019 – 2022 Vergroten van de slagkracht, meer zicht op wat er speelt in de wijk	Gemeente, politie, ketenpartners	Regulier budget

A3. Voorlichting criminaliteit			
<p>We zetten in op een heldere voorlichting zodat inwoners meer handvatten hebben om zelf woninginbraken of autokraak te voorkomen. Dit doen wij structureel, maar voornamelijk op die momenten wanneer dit het meest nodig is, zoals tijdens het Donkere Dagen Offensief¹ of tijdens schoolvakanties. Wij verhogen samen met politie en inwoners de 'heterdaadkracht'.</p> <p>Vanuit de samenwerking in de regio wordt gezocht naar nieuwe invalshoeken en mogelijkheden om woninginbraken, autokraken en diefstallen te bestrijden.</p>	2019 – 2022 Inwoners beter geïnformeerd	Gemeente, politie, ketenpartners, gemeenten in de regio, Veiligheidsregio	Regulier budget
Aandacht voor brandveiligheid: brandveilig leven			
<p>Het landelijke programma van de brandweer - brandveilig leven – heeft als doel om de activiteiten rond fysieke en sociale veiligheid van verschillende doelgroepen in hun eigen omgeving te verbeteren. Met name de kwetsbare ouderen zullen de komende jaren onze aandacht vragen. Er is een duidelijke trend zichtbaar van langer zelfstandig wonen en zorg aan huis.</p> <p>Brandveiligheid is geen exclusief aandachtsgebied voor de brandweer. Het voorkomen en beperken van brand en het voorkomen van slachtoffers vraagt ook inspanningen van anderen: woningcorporaties, zorgorganisaties en verzekeraars. Er worden preventieprojecten uitgevoerd.</p>	2019 – 2022: Extra aandacht voor brandveilig leven	Brandweer, gemeente, inwoners, woningcorporaties, zorgorganisaties, verzekeraars	Regulier budget
B. Effectieve handhaving en goede samenwerking			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
B1 Boa's			
<p>We zorgen ervoor dat Boa's structureel en flexibel in de avonduren beschikbaar zijn voor handhaving van verschillende soorten van overlast.</p>	2019-2022	Gemeente	Regulier budget

¹ Tijdens het Donkere Dagen Offensief zet de politie in deze periode, oktober tot maart, extra maatregelen in tegen woning- en auto-inbraken, overvallen en straatroven door onder andere controles uit te voeren.

B3 Meer samenwerking binnen de Veiligheidsregio/fusie tussen VHR Gooi en Vechtstreek en Flevoland

Samenwerking/fusie draagt bij aan het verminderen van de kwetsbaarheid van de Veiligheidsregio, is kostenbesparend en vergroot de kwaliteit bij de uitvoering van de taken. De Veiligheidsregio's Gooi en Vechtstreek en Flevoland hebben een concept-intentieverklaring om een fusie te realiseren vastgesteld. Ook de GGD 'en worden daarin betrokken. Een tussen de twee veiligheidsregio's bestuurlijke fusie stuit evenwel op wettelijke bezwaren. Deze worden in overleg met de ministeries van Justitie en Veiligheid, VWS en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties opgepakt.

2019 – 2022:
Samenwerking/fusie
Veiligheidsregio's

*Veiligheidsregio Gooi en
Vechtstreek en
Flevoland, gemeente,
GGD, Ministeries*

Regulier budget

C. Zorgen voor goede evaluatie, nazorg en verbetering

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>C1 Doorontwikkeling persoonsgerichte aanpak (PGA)</i>			
De PGA richt zich integraal op personen die ernstige veiligheidsproblemen en/of ernstige overlast veroorzaken. Het doel van een persoonlijke aanpak is het verminderen van de overlast en het voorkomen van (nieuwe) strafbare feiten. Een op de persoon toegesneden (mix van) interventie(s) is een succesvolle manier om deze plegers integraal, dus samen met ketenpartners als gemeenten, politie, Openbaar Ministerie (OM) en hulpverlening, aan te pakken.	2019 – 2022 Lokaal verminderen overlast en strafbare feiten	<i>Gemeente, politie, Openbaar Ministerie, hulpverlening</i>	Regulier budget
<i>C2 Samenwerking bij ernstige overlast en criminaliteit</i>			
Het Zorg- en Veiligheidshuis Gooi en Vechtstreek faciliteert de aanpak van plegers van ernstige overlast en criminaliteit. Deze problematiek – die zich afspeelt op meerdere leefgebieden - is zo complex dat alleen de juiste combinatie van zorg, straf-, en hulpverleningsmaatregelen een oplossing kan bieden.	2019 – 2022 Goede samenwerking top X	<i>Zorg en veiligheidshuis gemeente, politie, Openbaar Ministerie, hulpverlening</i>	Regulier budget
Relevant hierbij is het uitvoeringsprogramma Bescherming en Opvang voor uitvoering van de (regionale) aanpak van personen met verward gedrag en de doorontwikkeling van het Zorg- en Veiligheidshuis.			

4.11 Sociaal domein

Sociaal Domein

Begroting: Programma 6, programma 7, programma 8.

Beleidskaders

Beleidsplan Sociaal Domein 2015 – 2018, Beleidsplan bescherming en opvang

Achtergrond

De gemeenten Bussum, Naarden en Muiden hebben voor de fusie, eind 2014, het beleidsplan sociaal domein 2015 – 2018 vastgesteld. Dit beleidsplan omvat een strategisch kader en een zestal tactische nota's. Drie daarvan zijn gelijk met het strategisch kader vastgesteld: grip op het bestaan over maatwerkvoorzieningen; gemeentelijk dienstverlening over de gemeentelijk toegang tot zorg; en *passend onderwijs en afstemming jeugdhulp* over precies dit onderwerp. De drie andere tactische nota's zijn in de loop van 2015 vastgesteld. Het gaat dan om de *nota's basisvoorzieningen dichtbij huis, de inclusieve samenleving: iedereen kan meedoen, inwoners aan zet*. Deze subnota's gaan respectievelijk over de sociale basis, de toegankelijkheid van de samenleving en wat inwoners zelf en samen kunnen doen. Het beleidsplan sociaal domein is een beleidsplan met een doorlooptijd van 2015 – 2018. De jeugdwet en de Wmo eisen van gemeenten dat zij periodiek een plan opstellen dat door de raad wordt vastgesteld. Richtlijn hierbij is 4 jaar, maar vaker of minder vaak is ook mogelijk.

In 2017 is het Regionaal Beleidsplan bescherming en Opvang vastgesteld. Bescherming en Opvang behoort van oudsher tot de taakvelden van Centrumgemeenten. Zij ontwikkelen het beleid op dit vlak – in samenspraak met – voor de gemeenten in de Regio. Centrumgemeente Hilversum heeft bescherming en opvang bij de Regio ondergebracht. De Regio heeft het Beleidsplan ontwikkeld. Het is vastgesteld door de Raad van Gooise Meren en wordt de komende vier jaar uitgevoerd. Bescherming en Opvang is de top van de piramide waarmee het Sociaal Domein wordt gevisualiseerd: aan de basis de eigen kracht /inzet; vervolgens collectieve voorzieningen, dan de toegang, daarboven de maatwerkvoorzieningen en tenslotte – ten behoeve van de meest kwetsbare inwoners (degene die onvoldoende geholpen zijn met maatwerk) – bescherming en opvang.

Opgave en aanpak

Een centrale doelstelling van het beleid sociaal domein is het bijdragen aan de verschuiving van intensieve individueel gerichte zorg door professionals naar (vroegtijdige) collectieve op preventie gerichte ondersteuning ingebed in de buurt of wijk. Het strategisch beleidskader is nog steeds actueel. De uitvoering van de tactische nota's is nog volop aan de gang is. Daarom kiezen we ervoor geen nieuwe nota op te stellen. Aangezien de wetgeving vereist dat we beschikken over een geldig beleidsplan, verlengen we de geldigheidsduur van het beleidsplan (strategisch en tactische nota's) met 4 jaar. Een tweetal tactische nota's vraagt om actualisering. We verbreden de aanpak rond werk en inkomen en actualiseren het beleid op het vlak van schuldhulpverlening. Daarnaast besteden we aandacht aan knelpunten op het gebied van cliëntondersteuning (de bekendheid) en aan het onderwijsachterstandenbeleid. De drastische korting op rijksmiddelen vraagt om een herijking van het beleid.

Deze omslag draagt niet alleen bij aan het welbevinden van inwoners, maar is ook kostenbesparend. De afgelopen 3 – 4 jaar heeft de focus sterk gelegen op de zorg voor goede maatwerkvoorzieningen. Sinds kort wordt gewerkt aan het versterken van de collectieve (preventieve) ondersteuning. Op dit vlak is meer mogelijk en valt nog veel te leren. De komende vier jaar willen we hier werk van maken, namelijk door gericht pilots in te zetten en door maatschappelijke organisaties uit te dagen om te innoveren. En door te stimuleren dat inwoners, organisaties voor welzijn en zorg, maar ook ondernemers zich richten op de vraag van inwoners. Door te stimuleren dat lotgenoten elkaar ondersteunen. Ten behoeve van de beoogde verschuiving is een substantieel innovatiebudget noodzakelijk.

A. Beleid Sociaal Domein

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, Partners	Extra Kosten
<i>A1. Beleidsontwikkeling Sociaal domein</i>			
Het integraal strategisch Beleidsplan Sociaal domein voor de periode 2019 – 2022 is nog steeds actueel.	2019: We beschikken over een vigerend beleidsplan Sociaal Domein	<i>Gemeente</i>	Innovatiebudget, programma 7
<i>A2. Innovatie</i>			
Met een innovatiebudget sociaal domein stimuleren we nieuwe uitvoeringspraktijken die de kanteling naar inwoners en ondersteuning in buurten en wijken kunnen versterken. We willen een substantiële verschuiving realiseren van individuele specialistische inzet naar meer algemene voorzieningen in de wijk die een breed pakket op het gebied van leefbaarheid, zorg en ondersteuning bieden met op afzienbare termijn lagere kosten. Eigen kracht en zelfoplossend vermogen staan voorop en vermindering van het beroep op specialistische voorzieningen. Oplossingen moeten zo veel mogelijk worden gezocht in de	2019 Eerste projecten gestart, monitoring en opstellen criteria	<i>Gemeente</i> (Team SD beleid), maatschappelijke partners, aanbieders en inwoners	250.000 voor 2019-2022, dekking uit reserve sociaal domein, programma 7

reguliere omgeving van kwetsbare mensen. Activiteiten en pilots die bijdragen aan deze beweging komen in aanmerking voor bekostiging uit het innovatiebudget.

Ten behoeve van de beoordeling van innovatieve plannen ontwikkelen we criteria, zie: 3.6 Preventie, B3. We willen met name nagaan in hoeverre de innovatie daadwerkelijk bijdraagt aan het verminderen van een beroep op maatwerkvoorzieningen.

B: Uitvoering participatiewet

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker en Partners	Extra kosten
<i>B1. Programma inclusieve arbeidsmarkt</i>			
We realiseren met ondernemers en onderwijs een inclusieve arbeidsmarkt door in te zetten op drie sporen: werk naar werk; school naar werk en uitkering naar werk.	2019 – 2022 Inclusieve arbeidsmarkt	<i>Gemeente</i> , ondernemers, onderwijs, UWV, partners sociaal domein	€ 100.000 voor 3 jaar, dekking reserve sociaal domein, programma 6
<i>Werk naar werk.</i> We gaan het sociaal economisch platform (SEP) (overleg ondernemers en bestuurders) verder ontwikkelen ten behoeve van de inclusieve arbeidsmarkt .	2019 – 2022 Doorontwikkeling sociaal economisch platform	<i>Ondernemers, gemeente</i>	Zie budget boven
<i>Werk naar werk.</i> Ondernemers worden ondersteund in duurzaam ondernemen met informatie en advies ((banenafpraak, SROI, etc.) over duurzame inzetbaarheid via het ondernemersloket.	2019 - 2022: Het ondernemersloket is hét loket voor ondernemers voor informatie en advies over duurzaam ondernemen	<i>Gemeente</i> , ondernemers,	Zie budget boven
<i>School naar werk.</i> We zetten in begeleiding van kwetsbare jongeren naar school en of werk.	2019 - 2022: Kwetsbare jongeren op school en/of aan het werk	<i>Gemeente, ondernemers, onderwijs, UWV, partners sociaal domein</i>	Zie budget boven

<i>Uitkering naar werk.</i> We zetten in op een effectieve uitvoering van de in 2018 vastgestelde verordening werk en participatie. inwoners met een uitkering worden op basis van hun talenten begeleid naar werk en/of participatie.	2019: Verordening is geïmplementeerd; Uitgaven uitkeringen passen binnen het BUIG budget	Gemeente, ondernemers, UWV	Zie budget boven
<i>Uitkering naar werk.</i> Inwoners die vanwege een beperking niet het wettelijk minimumloon kunnen verdienen zijn opgenomen in het doelgroepenregister (banenafpraak).	2019: Alle uitkeringsgerechtigden hebben een klantprofiel, zijn bekend bij werkgevers of opgenomen in het doelgroepenregister.	Gemeente, ondernemers, UWV	Zie budget boven
<i>B2. We bieden een passende inkomensvoorziening</i>			
Wij bieden inwoners die niet in hun eigen onderhoud kunnen voorzien een passende inkomensvoorziening. Door preventie (voorlichting), poortwachtersfunctie, snelle arbeidstoeleiding en een adequaat terug- en invorderingsbeleid streven we budgettaire neutraliteit na.	2019 - 2022	Gemeente	Regulier budget
<i>B3. Aandacht voor nieuwkomers</i>			
We bereiden ons voor op de uitvoering van de wet inburgering, die in 2020 ingaat. De nieuwe wet maakt inburgering op maat mogelijk en vraagt van gemeenten dat zij zorg dragen voor een persoonlijk plan voor inburgeraars en inburgeringslessen zelf gaan inkopen.	2019: Voorbereiding wet inburgering:	Gemeente, statushouders, taalaanbieders, Regiogemeenten, Vluchtelingenwerk, Versa, Twinburgering	PM: Onduidelijk is nog hoe en wat het Rijk aan budget gaat overhevelen. De nieuwe taak heeft zowel gevolgen voor beleid als voor de uitvoering

We gaan in gesprek met inburgeraars en ketenpartners om tot een optimaal en effectieve inburgeringsplannen te komen. We gaan een verordening inburgering opstellen.	2019: Vaststellen verordening inburgering 2020 – 2022 Uitvoering verordening (werken volgens nieuwe wet inburgering)	<i>Gemeente</i> , inburgeraars, ketenpartners	Regulier budget
We onderzoeken of we de inkoop van de inburgeringslessen regionaal gaan aanbesteden.	2019: Keuze voor al dan niet regionaal aanbesteden van inburgeringslessen 2019 – 2022: inkoop inburgeringslessen	<i>Gemeente, regio</i> , aanbieders inburgeringslessen	Regulier budget
<i>B4. Mogelijkheid maatwerk in de bijstand</i>			
Vooruitlopend op nieuwe wetgeving Inburgering voeren we een pilot uit die uitgaat van een duale aanpak (taal en werk) voor statushouders. Hiermee doen we ervaring die ons helpt bij een goede voorbereiding op de wet inburgering. Voor huidige inburgeraars vergroten we de kans op werk.	2019: Uitvoering	<i>Gemeente</i> , statushouders, taalaanbieders, werkgevers	Innovatiebudget
C. Schuldhulpverlening			
Activiteit	Planning en resultaat	<i>Trekker</i> , partners	Extra kosten
<i>C1. Actualisatie beleid met aandacht voor preventie</i>			
Het beleidsplan Schuldhulpverlening wordt in december 2018 vastgesteld door de raad. De uitvoering van de maatregelen wordt in samenspraak met de betrokken organisaties uitgewerkt. De gemeente stuurt intensiever aan op de kwaliteit en effectiviteit van de keten van (preventieve) schuldhulpverlening. De doelstelling is met een preventieve aanpak het	2019: Uitvoeringsplan gereed met monitor. 2020 – 2022; Realisatie uitvoeringsplan; uitvoeren monitor	<i>Gemeente</i> , sociaal-maatschappelijk werk, onderwijs, banken, woningcorporaties, adviesraden.	Regulier budget

voorkomen en aanpakken van schulden. In het uitvoeringsplan dat volgt op het beleidsplan zijn de volgende acties voorzien:

- Beginnende schulden snel aanpakken door het maken van effectieve samenwerkingsafspraken met regionale, of landelijke partijen en investeren in de professionals in de wijken.
- Intensivering van de samenwerking in het netwerk, door o.a. het organiseren van netwerk/kennisbijeenkomsten
- Financiële educatie. Samen met scholen onderzoeken hoe financiële educatie een structurele plek kan krijgen binnen het onderwijsprogramma en bekendheid geven aan 'de week van het geld'.
- Inzetten op voorlichting en communicatie, door o.a. herzien van uitingen en communicatie over schuldhulpverlening en het informeren van intermediairs.

D. Armoede en Sociaal isolement

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>D1 We bestrijden armoede onder kinderen</i>			
We gaan de gemeentelijke regelingen voor kinderen in minimagezinnen bundelen in één Kindpakket.	2019: Kindpakket gereed	<i>Gemeente, partners</i>	Regulier budget
We zetten het contract met Jeugdfonds Sport & Cultuur Noord-Holland voort. Ook de cultuur en sportcarrousel houden we in stand. Het Jeugdfonds Sport & Cultuur maakt het mogelijk dat kinderen die in armoede opgroeien, kunnen deelnemen aan sport en cultuur. De cultuur en sportcarrousel biedt gratis activiteiten aan zoals vrijzwemmen, Bussum op ijs, toneel/film/muziek uitvoeringen en kindervakantieweek.	2019-2022	<i>Gemeente</i>	Regulier budget

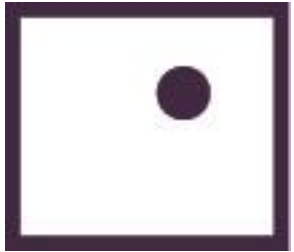
E. Passend onderwijs/onderwijsachterstandenbeleid			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>E1. Bestrijden en voorkomen van onderwijsachterstanden, schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten.</i>			
We ontwikkelen en implementeren een nieuw onderwijsachterstandenbeleid waarbij rekening wordt gehouden met teruglopende middelen. (De rijksuitkering voor het onderwijsachterstandenbeleid loopt terug van € 286.000 in 2018 naar € 64.000 in 2022.)	2019: Ontwikkelen onderwijsachterstandenbeleid 2020 – 2022 implementatie	Gemeente, Regio (Jeugd en gezin), scholen, kinderopvang, bibliotheek, Uitvoeringsdienst, Versa, Jeugd en gezin	Regulier budget
<i>E2. Aanpak knelpunten bij het aantrekken en behouden van leerkrachten</i>			
We onderzoeken samen met het onderwijs wat bijdraagt aan het aantrekken en behouden van leerkrachten. Vervolgens voeren we de maatregelen uit die gemeente en onderwijs zelf kunnen nemen.	2019 Onderzoek 2020 – 2022 Uitvoering n.a.v. resultaten onderzoek	Gemeente, onderwijs, samenwerkingsverbanden onderwijs	Regulier budget
<i>E3. Verbeteren aansluiting schoolinterne en externe zorg</i>			
We zorgen voor de (passende) inzet van jeugdconsulent bij het ZAT in het voortgezet onderwijs.	2019 - 2022	Gemeente, Regio Gooi en Vechtstreek, samenwerkingsverbanden onderwijs, Jeugd en gezin, scholen, uitvoeringsdienst	Transformatiefonds regio Regulier budget
We dragen bij aan de doorontwikkeling van onderwijszorgarrangementen (inzet van jeugdhulp/zorg in het onderwijs).			
<i>E4. De talenten van kinderen helpen optimaal te ontplooiën</i>			
We bieden aanvullende voorzieningen ten behoeve van de aansluiting onderwijs en kinderopvang. We voeren een regeling in voor kinderopvang voor peuters van ouders zonder kinderopvangtoeslag; we zorgen voor een regeling voor minima tbv voorschoolse educatie en zorgen voor een regeling voor voorschoolse educatie voor doelgroeppeuters .	2019: opstellen regeling 2019 2020- 2022: implementeren regeling	Gemeente, scholen, Jeugd en gezin, uitvoeringsdienst, Kinderopvang-aanbieders	Regulier budget

F. Bescherming en opvang			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker en partners	Extra kosten
<i>F1 We geven uitvoering aan het beleidsplan bescherming en opvang</i>			
We geven uitvoering te geven aan het beleidsplan Bescherming en Opvang 2017-2020. Hierin is de aanpak personen met verward gedrag en de doorontwikkeling van het Veiligheidshuis naar een Zorg- en Veiligheidshuis geïntegreerd. Daarmee worden ook doelen rondom 'Veiligheid' gerealiseerd (zie 3.).	2019 -2020 Uitvoering beleidsplan	<i>Regio, gemeente, partners</i> zorg, welzijn en veiligheid	Regulier budget
We evalueren het Beleidsplan Bescherming en Opvang 2017-2020 en actualiseren ons beleid op basis van de evaluatie. Actualisatie beleid op basis van evaluatie.	2020 Evaluatie en actualisatie	<i>Regio, gemeente, partners</i> zorg, welzijn en veiligheid	Regulier budget
We ontwikkelen een duurzaam sluitende integrale aanpak om problematiek te voorkomen en/of op te lossen door preventie, vroegsignalering en inzet van laagdrempelige en individuele maatwerkvoorzieningen op casusniveau. Dit in relatie met de persoonsgerichte aanpak voor jeugdigen en volwassenen, zoals genoemd onder Veiligheid.	2019 – 2022: Integrale aanpak realiseren	<i>Regio, gemeente, partners</i> zorg, welzijn en veiligheid	Regulier budget
We voeren een regionaal multidisciplinair casusgerichte aanpak in voor acute en structurele casussen waarbij met een lokale aanpak geen doorbraak is gerealiseerd. Het gaat dan o.a. om: <ul style="list-style-type: none"> • multi-probleem situaties van zorgwekkende zorgmijders, en/of • acuut en structureel huiselijk geweld, kindermishandeling, ouderenmishandeling en seksueel geweld, en/of • personen met verward gedrag. 	2019 – 2022: Invoeren multidisciplinaire casusgerichte aanpak	<i>Regio, gemeente, partners</i> zorg, welzijn en veiligheid	Regulier budget
<i>F2 Huiselijk geweld en kindermishandeling</i>			
We financieren en faciliteren Veilig Thuis. We voeren de radarfunctie in bij Veilig Thuis. Veilig Thuis krijgt naar verwachting meer meldingen 'op de radar' omdat de Meldcode	2019 – 2022: Invoering radarfunctie		Regulier budget

huiselijk geweld en kindermishandeling is aangescherpt. Veilig Thuis houdt meer zicht op veiligheid door aanscherping van deze monitorfunctie per casus. We voeren de aangescherpte Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in met en bij ketenpartners en in de gemeentelijke organisatie.	2019 – 2022: Invoering aangescherpte meldcode	Regio (Veilig thuis), gemeente, partners zorg, welzijn en veiligheid	
<i>F3 Investeren in opvang in pleeggezinnen en gezinshuizen</i>			
Kinderen groeien zoveel mogelijk op in een gezinssituatie en worden alleen in het uiterste geval in een 24 uursinstelling geplaatst. We investeren in opvang in gezinssituaties zoals pleegzorg en gezinshuizen. We zetten in op het werven van extra pleegouders met een jaarlijks terugkerende campagne rond de Week van de pleegzorg. Samen met aanbieders ontwikkelen we nieuwe vormen van ondersteuning en toezicht waarmee we uithuisplaatsingen kunnen voorkomen. (project verblijf)	Minder kinderen in 24 uurs instellingen en meer kinderen in een (plaatsvervangende) gezinssituatie	Regio, gemeente, partners zorg, belangenorganisaties pleegzorg	Regulier budget
<i>F4. Maatschappelijke uitval jongeren voorkomen</i>			
We willen de maatschappelijke uitval (dakloosheid, criminaliteit, verslaving en niet behalen van een startkwalificatie) van kwetsbare jongeren voorkomen. We ontwikkelen een integrale aanpak voor hulp en ondersteuning voor 16-27 jarigen. Bijvoorbeeld de inzet van bemoeizorg via een jeugd interventiespecialist. We hebben bijzondere aandacht voor de doorontwikkeling van preventie en vroegsignalering door ketenpartners (o.a. onderwijs en welzijn) ter voorkoming van overlast en criminaliteit. Experimenten uit de sterke sociale basis dragen hieraan bij. We zetten een jongeren interventie specialist in.	2019 - 2022	Regio, gemeente, partners zorg, welzijn, onderwijs, veiligheid e.a.	Innovatiebudget
G. Dierenwelzijn			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>G1. Naar meer regionale samenwerking ikv dierenwelzijn</i>			
Gemeenten zijn vanuit de wet verantwoordelijk voor het dierenwelzijn binnen hun gemeentegrenzen. De gemeente Gooise Meren wil het dierenwelzijn bevorderen en komt	2019 Notitie dierenwelzijn .	Gemeente, Regio, partners	Regulier budget

in 2019 met een notitie hierover. Daarin schetsen we het beleid, de wettelijke taken en de bestaande maatregelen van de gemeente op het gebied van dierenwelzijn.

5 Nieuw beleid en nadere uitvoering

P

18

5.1 Omgevingswet

Omgevingswet

Begroting: Programma 1, 4, 5

Beleidskader

Over wegen en meren: Ambitiedocument Omgevingswet

Achtergrond

De Omgevingswet beoogt enerzijds de betrokkenheid van inwoners bij en hun invloed op de directe leefomgeving te vergroten en biedt anderzijds ontwikkelaars en ondernemers de mogelijkheid om binnen het brede kader van een visie en het meer ingevulde omgevingsplan sneller in te spelen op kansen. Dit vraagt van gemeente een toewending naar de wensen en behoeften van inwoners en deze een plek te geven in de ontwikkeling van de ruimte. Daarnaast vraagt de Omgevingswet om een goed samenspel met ontwikkelaars en ondernemers. Plannen moeten passen binnen de omgevingsvisie.

Opgave en aanpak

De Omgevingswet gaat op 1 januari 2021 in. De kern van de verandering is dat de gemeenten samen met inwoners, ondernemers en in samenspraak met medeoverheden veel meer integraal moeten gaan werken aan de ontwikkeling en het (goede) gebruik van de fysieke leefomgeving. Het ideaal is niet alleen dat de fysieke leefomgeving veilig, gezond en duurzaam is, maar ook uitdrukking is van de wensen en behoeften van bewoners en ondernemers. Dit geldt zowel voor de visie op de gewenste ontwikkeling van de gemeente op het terrein van wonen, bereikbaarheid, landschap en bedrijvigheid (economie) als op het vlak van snelheid, flexibiliteit, duurzaamheid en ruimte voor initiatieven. Het motto daarbij is sneller en beter. Hiertoe moet het aantal regels sterk worden verminderd en drastisch vereenvoudigd. Ter voorbereiding op de omgevingswet zorgen we ervoor dat de basis op orde is (houding en

gedrag, werkprocessen, digitalisering) en leggen we samen met inwoners, ondernemers en regionale partners de kwaliteiten van onze omgeving vast en koppelen dit aan een perspectief op de gewenste ontwikkelingen van onze kernen, wijken en buurten.

A: Klaar voor de Omgevingswet

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra Kosten
<i>A1. Werken aan houding en gedrag</i>			
De werkwijze die de wet vraagt – met name de 'ja, mits' -houding – is nadrukkelijk onderdeel van de habitus van medewerkers van Gooise Meren. Het meer integraal werken wordt vormgegeven door in de gemeentelijke organisatie steeds meer te werken met projectteams met medewerkers uit diverse disciplines.	2019 - 2022	<i>Gemeente</i>	Budget omgevingswet (reeds eerder over besloten door raad)
<i>A2. Werkprocessen en informatievoorziening op orde</i>			
De eisen die de wet aan de gemeente stelt op het terrein van doorloopsnelheid, dienstbaarheid naar inwoners en ondernemers zijn hoog. We herijken onze procedures en we zorgen er voor dat onze informatievoorzieningen op orde zijn. Dat betekent dat diverse werkprocessen, zowel intern als met onze ketenpartners aangepast worden om aan de eisen van de wet te voldoen.	2020	<i>Gemeente, Regio, gemeenten Gooi en Vechtstreek, waterschap, brandweer, omgevingsdienst</i>	Budget omgevingswet
<i>A3. Digitaal gereed</i>			
Als het gaat om digitalisering is er een opgave in het koppelen van gegevens uit het zaaksysteem van de gemeente aan het DSO. De digitaliseringsopgave is daarmee zowel een integraal onderdeel van de voorbereiding op de Omgevingswet (koppeling aan werkprocessen) als een separaat project binnen het voorbereidingstraject Omgevingsplan (zorgen dat de basis op orde is).	2019 - 2022	<i>Gemeente</i>	Budget omgevingswet

B. Met onze inwoners brengen we de kwaliteit van de leefomgeving in kaart			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
B1. Participatie omgevingswet			
Het vastleggen van de bestaande en gewenste kwaliteit van de leefomgeving in Gooise Meren is een grote opgave. Om een goede werkwijze voor deze inventarisatie te verkrijgen wordt een proeftuin ingericht. In deze proeftuin kan geëxperimenteerd worden met het participatieproces, met de interactie met de bewoners / ondernemers, het vastleggen van de ideeën en de uitwerking op een kwaliteitskaart, etc. De uitkomst is een participatieproces dat verder wordt toegepast voor het in kaart brengen van de kwaliteit van de leefomgeving dat dienstig is bij het opstellen van de Omgevingsvisie.	2019 - 2020	Gemeente , inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties belangenverenigingen.	Budget omgevingswet
C. We werken met regiogemeenten aan een regionale Omgevingsvisie			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
C1. Opstellen regionale omgevingsvisie			
We stellen samen met de gemeenten in de Regio een regionale Omgevingsvisie op die onze ambities voor duurzaamheid, erfgoed, bereikbaarheid, toerisme, economie en landschap verwoordt.	2019 Regionale omgevingsvisie gereed	Regio, gemeenten Gooi en Vechtstreek, waterschap, brandweer, omgevingsdienst	Budget omgevingswet
D. We stellen de Omgevingsvisie Gooise Meren in co-creatie met inwoners op			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
D1. Opstellen lokale omgevingsvisie			
We stellen samen met stakeholders een lokale omgevingsvisie op basis van de gewenste omgevingskwaliteit vast.	2019 - 2020	Gemeente , inwoners, ondernemers, organisaties	Budget omgevingswet

E. We stellen het Omgevingsplan Gooise Meren vast en programma's			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
E1. Opstellen omgevingsplan Gooise Meren			
We streven naar passende vormen van participatie, zo hoog mogelijk op de participatieladder, bij het opstellen van het Omgevingsplan en programma's die worden ontwikkeld om de gewenste omgevingskwaliteit te realiseren, zodat inwoners, ondernemers en overheid vanuit een gedeeld perspectief tot een synergetisch gebruik en bescherming van de openbare ruimte kunnen komen.	2020 - 2022	Gemeente , inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties belangenverenigingen.	Budget omgevingswet

5.2 Verkeer en vervoer, bereikbaarheid en mobiliteit

Verkeer en vervoer, bereikbaarheid en mobiliteit

Begroting: Programma 3, 4

Beleidskader

Achtergrond

Een goede bereikbaarheid, waaronder een goed openbaar vervoer is een essentiële voorwaarde om de gemeente leefbaar te houden en de economie verder te laten groeien. Het houdt Gooise Meren en de regio 't Gooi aantrekkelijk om te wonen, te werken, te leren, te ondernemen en te bezoeken.

Opgave en aanpak

In de nieuwe concessie openbaar vervoer 2021 zet de provincie Noord-Holland in op het slimmer gebruiken van financiële middelen, waarbij onrendabele lijnen worden afgebouwd. Op- en uitstappunten dienen wel goed en gemakkelijk bereikbaar te zijn. Daarom willen wij het fietsgebruik bevorderen door bijvoorbeeld fietsparkeergelegenheid te vergroten. Wij nemen daarnaast actief deel aan overleggen over de nieuwe concessie openbaar vervoer 2021 en daarmee samenhangende strategische keuzes.

Gooise Meren is actief deelnemer in het MIRT-onderzoek (MIRT = Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) naar de gewenste mobiliteitsstructuur aan de oostkant van Amsterdam. We maken ons hard voor het toekomstscenario dat verbetering van het openbaar vervoer voorop stelt (bijvoorbeeld lightrail) en niet inzet op capaciteitsuitbreiding van de A1, behalve als wordt gekozen voor ondertunneling. Samenwerking met omliggende gemeenten is van groot belang.

De drukke spoorlijn door Naarden en Bussum is een probleem voor de leefbaarheid, bereikbaarheid, doorstroming en veiligheid voor beide kernen. Mensen moeten steeds langer wachten bij de spoorwegovergangen en het wordt steeds drukker op de Gooilijn. Gooise Meren zet in op een duurzame en betaalbare oplossing. Op de korte termijn richten we ons op het verbeteren van veiligheid rondom het spoor via het lopende project Snelheidsverbetering Naarden Bussum (ProRail) en voor de lange termijn op het wegnemen van belemmeringen van de spoorse doorsnijding.

A: Opstellen mobiliteitsplan met aandacht voor duurzame mobiliteit

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra Kosten
<i>A1. Integrale benadering van doorstroming, verkeersveiligheid en leefbaarheid</i>			
Het gemeentelijk beleid op het gebied van verkeer en vervoer wordt beschreven in het zogenaamde Gemeentelijk Verkeers-en Vervoersplan (= mobiliteitsplan). Gooise Meren kent een dergelijk plan nog niet. Daarom wordt het mobiliteitsplan nu opgesteld. Het Mobiliteitsplan beoogt een nieuwe beleidslijn uit te zetten voor de wegenstructuur, de verkeersveiligheid en de verschillende vervoerswijzen voor de komende jaren. De insteek is om hierbij duurzame mobiliteit en leefbaarheid voorrang te geven.	2019: Mobiliteitsplan gereed	Gemeente, hulpdiensten, inwoners, belangenorganisaties en adviesbureau	Budget mobiliteitsplan (reeds eerder door raad over besloten)
Voor verkeer en vervoer stellen wij beleid en heldere kaders op. Dat doen wij door in 2019 een Mobiliteitsplan op te stellen. In dat plan worden knelpunten benoemd, nieuwe ontwikkelingen besproken, hoofdwegenstructuren vastgesteld en wordt de basis gelegd om gebieden verkeersluw te maken. Wij willen middels een Actieplan Fiets het gebruik van de fiets bevorderen. Hierbij zetten wij			

ons in om bekende knelpunten op te lossen. In het plan worden ook ambities voor 'duurzame mobiliteit' neergelegd (deelfietsen, deelauto's).			
We geven uitvoering aan het mobiliteitsplan.	2020 - 2022	Gemeente, hulpdiensten, inwoners, belangenorganisaties en adviesbureau	2020 – 2022 PM
<i>A 2. Realiseren netwerk van oplaadmogelijkheden als collectieve voorziening voor transportmiddelen</i>			
We gaan ons beleid ten aanzien van oplaadpalen actualiseren.	2019: Actueel beleid	Gemeente, MRA, Provincie en belanghebbenden	Regulier budget
We geven uitvoering aan het beleid en gaan er vooralsnog vanuit dat we 60 oplaadpalen op diverse locaties nodig hebben.	2020 – 2022: 60 oplaadpalen extra	Gemeente, MRA, Provincie en belanghebbenden	Investeringslijst
B. Opstellen actieprogramma fiets			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>B1. Stimuleren fietsgebruik</i>			
Opstellen actieplan fiets, waaronder uitbreiden fietsparkeergelegenheid en oplossen fietsknelpunten.	2019 - 2020	Bewoners/ belanghebbenden, Rijk, regio en provincie, Fietzersbond, NS / ProRail (OV Fiets)	Budget mobiliteitsplan
<i>B2. Uitwerken snelfietsroutes</i>			
Zowel de regio als de provincie hebben plannen voor "snelfietsroutes". Wij streven er gezamenlijk naar om een netwerk van fietspaden van hoge kwaliteit te realiseren, waarvan te realiseren snelfietsroutes	2019 e.v.	Gemeente, Regio, MRA	Budget regio, gemeente

de ruggengraat vormen. Wij geven uitvoering aan de regionale intentieovereenkomst om ook in onze gemeente een snel- of doorfietsroute te realiseren. Wij haken hierbij aan bij lopende regionale initiatieven.

B3. Bevorderen voor- en natransport per fiets

Opnieuw beoordelen en (her)inrichten of uitbreiden fietsparkeerplaatsen bij station Naarden-Bussum en Bussum-Zuid.	2019 Beoordelen 2020 - 2022 Uitbreiden	Gemeente, Rijk, NS	Regulier budget
--	---	--------------------	-----------------

C. Stevige lobby bij concessie openbaar vervoer en verdiept vervoer

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
------------	-----------------------	-------------------	--------------

C1. Goede bereikbaarheid van de kernen, inclusief nieuwe woonwijken en toeristische trekpleisters

We gaan actief deelnemen aan overleg over nieuwe concessie openbaar vervoer openbaar vervoer en zoeken samen met Regio en provincie naar vernieuwende combinaties van openbaar vervoer en doelgroepen vervoer	2019	Gemeente, NS, ProRail en provincie	Regulier budget
---	------	------------------------------------	-----------------

C2 Verminderen barrièrewerking van het spoortracé

Op de korte termijn richten we ons op verbeteren van veiligheid rondom het spoor via het lopende project Snelheidsverbetering Naarden Bussum (ProRail). Voor de lange termijn richten we ons op het wegnemen van belemmeringen van de spoorse doorsnijding.	2019-2020: Uitvoeren project snelheidsverbetering, 2019-2022 Oriëntatie lange termijn.	Gemeente, Hilversum, Weesp, ProRail	Project budget, budget leefbaarheid
We ontwikkelen een strategie voor verbeteren overwegveiligheid voor de korte termijn.	2019-2020	Gemeente, ProRail	Regulier budget

D. Bij MIRT Oostkant Amsterdam inzet op OV			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra
<i>D1. Optimale mobiliteitsstructuur ten oosten van Amsterdam</i>			
<p>Het MIRT onderzoek Oostkant Amsterdam dat eind 2017 is afgerond heeft geresulteerd in oplossingsrichtingen voor het mobiliteitsvraagstuk Oostkant Amsterdam. Voor de lange termijn (na 2040) zijn ingrijpende maatregelen nodig tbv de mobiliteit. Een modern hoogfrequent OV-systeem aangevuld met knooppuntontwikkeling en goede fietsverbindingen, is voor de regio Gooi en Vechtstreek de gewenste oplossing bij het knelpunt A1/A6. Blijkt dit onvoldoende dan is voor onze regio alleen een verdiepte ligging en/of tunnel A1 aanvaardbaar.</p> <p>De realisatie van de uitkomst van het MIRT-onderzoek Oostkant Amsterdam vindt plaats in mobiliteitsprogramma van de MRA, waar de oplossingsrichtingen verder worden uitgewerkt.</p> <p>Wij werken actief mee aan de uitwerking van het MIRT-onderzoek naar het toekomstscenario dat verbetering van het openbaar vervoer voorop stelt. In dat kader werken we aan een onderzoek naar lightrail in onze regio.</p>	2019 - 2022	MRA, Rijk, provincie, Regio, gemeente Rijkswaterstaat vervoerder	Regulier budget, regio budget

5.3 Parkeren

Parkeren			
Begroting: Programma 3			
Beleidskader: Parkeerregeling			
Achtergrond Parkeren draagt bij aan een gemeente waar het aangenaam wonen en verblijven is en waar het goed ondernemen is, en dat op een structureel duurzame manier. Voor zowel bezoekers als bewoners van Gooise Meren willen we dat het parkeren zo gastvrij, eenvoudig en klantvriendelijk mogelijk wordt georganiseerd.			
Opgave en aanpak We willen een parkeerbeleid ontwikkelen dat past bij lokale situaties. Dit doen we door het te integreren in bredere planvorming. Daarbij past ook aandacht voor fietsparkeren. De maatwerkgedachte passen we ook toe op ontheffingen voor betaald parkeren. We steken energie in de ontwikkeling van de parkeerorganisatie: processen en apparatuur willen we verbeteren.			
A: Parkeerbeleid met aandacht voor lokale situaties			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra Kosten
<i>A1. We gaan het parkeerbeleid integreren in het op te stellen centrumplan Bussum</i>			
De huidige parkeerregeling is uniform en biedt weinig ruimte voor lokaal maatwerk. Door het parkeerbeleid te integreren in een centrumplan kunnen we vragen rondom parkeren relateren aan de	2019	Gemeente, ondernemers, inwoners	Regulier budget

opgave een leefbaar en levendig centrum te creëren. Hierdoor kunnen we maatwerk bieden waardoor we de leefbaarheid van het centrum vergroten.

A2. We evalueren de huidige parkeerregeling en maken het parkeerbeleid

De huidige parkeerregeling wordt geëvalueerd. De resultaten van deze evaluatie worden verwerkt tot een beleidsstuk. In dit beleid wordt de huidige parkeerregeling mogelijk aangevuld met elementen die de kwaliteit van wonen, werken en leven in Gooise Meren verbeteren.

2019 – 2020: Parkeerregeling evalueren en beleid opstellen

Gemeente, onderzoeks- en adviesbureaus, ondernemers, inwoners

Regulier budget

A3. Ontwikkeling van de parkeerverkeerorganisatie

We zetten in op de verdere ontwikkeling van de parkeerorganisatie. We willen de dienstverlening richting onze inwoners, ondernemers en bezoekers verder verbeteren. Wij gaan verbeteringen aanbrengen op het gebied van apparatuur en proces.

2019 - 2020

Gemeente, adviesbureau, aanbieders parkeerdiensten en apparatuur

Investeringslijst

B. Verbeteren kwaliteit parkeergarages

Activiteit

Planning en resultaat

Trekker, partners

Extra kosten

B1. Onderzoek naar kwaliteit parkeergarages

We gaan een onderzoek uitvoeren naar mogelijke verbetering in kwaliteit en gebruik van zowel de Olmen als Nieuwe Brink. De reserve Parkeren centrum Bussum kan eventueel ingezet worden voor verbetermaatregelen in kwaliteit en gebruik, die uit het onderzoek naar voren komen.

2019

Gemeente, adviesbureau, Centrummanagement Ondernemers

Reserve Parkeren centrum Bussum

C. Voldoende parkeerplaatsen voor fietsen en auto's			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>C1. We pakken knelpunten aan bij fiets parkeren</i>			
In het op te stellen actieplan fiets besteden we aandacht aan het uitbreiden van fietsparkeergelegenheid. Voor de oost- en westzijde van het station Naarden Bussum worden plannen uitgewerkt voor het realiseren van extra fietsparkeerplaatsen. Ook bij station Bussum Zuid worden plannen uitgewerkt voor het realiseren van extra fietsparkeerplaatsen met aandacht voor het voorkomen van fietsendiefstal.	2019 – 2020	Gemeente, inwoners, belangenorganisaties	Project budget
<i>C2. We pakken knelpunten op met autoparken bij de stations</i>	2019-2022	NS, ProRail, gemeente, inwoners	Project budget
D. Ontheffing betaald parkeren voor doelgroepen			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>D1. We evalueren de soorten vergunningen en aan de hand van deze evaluatie bezien we voor welke groepen uitbreiding aan de orde is.</i>			
Diverse doelgroepen maken gebruik van de parkeergelegenheid in Gooise Meren. Aandacht voor een inclusieve samenleving is hierbij noodzakelijk. We willen kijken naar de mogelijkheden voor ontheffing voor degenen die vanuit hun professie gebruik moeten maken van een parkeerplek. Wij willen de huidige mogelijkheden voor parkeren/ parkeervergunningen onder de aandacht brengen. Aan de hand van de evaluatie wordt dit aanbod zo nodig uitgebreid.	2019	Gemeente, zorgverleners, mantelzorgers, zorgbehoeftigen, ondernemers	Regulier budget

5.4 Wonen met zorg

Wonen met zorg

Begroting: Programma 4, 7

Beleidskader

Woonvisie, Begeleiding en Opvang

Achtergrond

De inwoners van Gooise Meren blijven, als ze ouder worden, langer zelfstandig thuiswonen dan vroeger. Ook zijn er meer kwetsbare inwoners die na een begeleidingstraject, in bijvoorbeeld een instelling voor beschermd wonen of een pleeggezin, zelfstandig willen en kunnen wonen. Daardoor is de vraag naar passende woonruimte met allerlei varianten van ambulante zorg en ondersteuning toegenomen en dreigt er een tekort. Op al deze ontwikkelingen zal de gemeente Gooise Meren een passend antwoord moeten formuleren.

Opgave en aanpak

We brengen eerst vraag en aanbod in beeld en ontwikkelen op basis daarvan een visie op wonen en zorg.

A: Meer inzicht in woon- en begeleidingsbehoeften van mensen die langer zelfstandig willen wonen en van kwetsbare groepen

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra
<i>A1. We brengen vraag en aanbod en aanbod in beeld.</i>			
In 2019 voeren we een haalbaarheidsstudie uit naar innovatie woonzorginitiatieven die voorzien in de vraag.	2020-2021	Gemeente, zorgaanbieders.	Budget wonen, programma 4

Ouderenorganisaties, Woningcorporaties			
B. Opstellen beleid wonen met zorg			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>B1. We ontwikkelen een visie op het gebied van wonen met zorg</i>	2020 - 2021	Gemeente, zorgaanbieders. Ouderenorganisaties, Woningcorporaties	Zie boven
C. Meer geschikte woonvormen in combinatie met passende ondersteuning			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>C1. We voeren een haalbaarheidsstudie innovatie woonzorginitiatieven uit</i>	2020 - 2021	Gemeente, zorgaanbieders. Ouderenorganisaties, Woningcorporaties	Zie boven
D. Inzetten op betere samenwerking in de vierhoek corporatie –gemeenten –inwoners-zorgaanbieders			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>D1. We werken aan een betere samenwerking corporatie – gemeente – inwoners – zorgaanbieders</i>	2020 – 2021	Gemeente, zorgaanbieders. Ouderenorganisaties, Woningcorporaties	Zie boven

5.5 Zorgcentrum Gooi

Zorgcentrum Gooi

Begroting: Programma 7

Beleidskader

Gezondheidsnota NMB

Achtergrond

De locatie Blaricum van ziekenhuis Ter Gooi zal medio 2021 sluiten. De ziekenhuiszorg in deze regio wordt geconcentreerd in Hilversum, waar een nieuw ziekenhuis wordt gebouwd. Dit past bij de landelijk trend naar concentratie en specialisatie van de ziekenhuiszorg. In lijn met deze ontwikkeling ontwikkelt Ter Gooi op diverse locatie in de Regio zogenaamd diagnostische centra. Deze centra werken nauw samen met eerste lijn zorgverleners, waardoor integrale zorg dicht bij huis geboden gaat worden. In Weesp zal een regiozorgcentrum worden ontwikkeld waar ziekenhuis, huisartsen en andere zorgverleners deze integrale zorg kunnen bieden. Het plan van Ter Gooi is om met partners ook in de Noord West kant van onze Regio, voor inwoners van Huizen, Laren, Blaricum en Gooise Meren een zorgcentrum te ontwikkelen. Hiervoor wordt een locatie gezocht. Er wordt gekoerst op 2023 als start.

Opgave en aanpak

Gooise Meren heeft belang bij een bereikbaar Regiozorgcentrum. Daarom zorgen wij ervoor zowel ambtelijk als bestuurlijk betrokken te zijn bij de ontwikkeling van een Regiozorgcentrum Ter Gooi.

A: Regiozorgcentrum realiseren

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra, kosten
<i>A1. We zijn goed aangesloten bij de ontwikkeling van een Regiozorgcentrum Ter Gooi.</i>	2019 – 2022: betrokken bij ontwikkelingen Regiozorgcentrum	Ter Gooi, huisartsen, zorgverleners, gemeenten	Regulier budget

5.6 Jeugd**Jeugd**

Begroting: : programma 1,2,6,7

Beleidskader

Strategisch beleidsplan Sociaal Domein 2015-2018, Subnota 'Grip op het bestaan', Gezondheidsbeleid.

Achtergrond

We willen dat jeugdigen in Gooise Meren veilig, gezond en kansrijk opgroeien. Dat zij zich kunnen ontwikkelen, ondanks eventuele beperkingen en belemmeringen. Hiermee investeren we in de toekomst van onze gemeente. We doen al erg veel om dit doel te bereiken, maar we zien de komende jaren ook een aantal uitdagingen op ons afkomen. Er is een landelijke tendens die we helaas ook terugzien in onze gemeente: het toenemende aantal jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdzorg, specifiek de Jeugd GGZ. Voor een deel hebben we de oorzaken hiervan in beeld, zo signaleren we samen met onze partners dat de (prestatie)druk die jonge ouders en jeugdigen in deze regio ervaren hoog is. We streven daarnaast naar intensievere samenwerking met het onderwijs zodat we problemen sneller kunnen signaleren en vroegtijdig hulp kunnen inzetten.

Opgave en aanpak

We beschikken op het gebied van jeugd, jeugdgezondheidszorg en onderwijs wel over beleid, maar hebben dat niet samengebracht in een integraal jeugdbeleid. Dat gaan we de komende jaren doen. We gaan samen met jeugdigen, ouders, leerkrachten, jeugdwerkers en andere betrokkenen verkennen waar de opgaven liggen en wat we samen kunnen doen om hier gevolg aan te geven.

A: Ontwikkeling integraal jeugdbeleid

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
A1. <i>We doen een kwantitatieve en kwalitatieve voorstudie</i>	December 2018 – maart 2019	<i>Gemeente, Jeugd en Gezin, Regio Gooi en Vechtstreek, Onderwijs, Zorgaanbieders, huisartsen, etc.</i>	Regulier budget
A2. <i>We gaan in gesprek met jeugdigen en ouders en onze maatschappelijke partners</i>	April / mei 2019	<i>Gemeente, Jeugdigen, ouders / verzorgers, Beraad Gooise Meren, Jeugd en Gezin, Onderwijs, Zorgaanbieders, huisartsen, etc.</i>	Regulier budget
A3. <i>We gaan in gesprek met de raad</i>	Juni 2019	<i>College, Gemeenteraad</i>	Regulier budget
A4. <i>We schrijven een beleidsnota vanuit de integrale visie op het Sociaal Domein, inclusief een uitvoeringsagenda</i>	Mei – december 2019 Beleidsnota Jeugd	<i>Gemeente, Jeugdigen, ouders / verzorgers, Beraad Gooise Meren, Jeugd en Gezin, Onderwijs, Zorgaanbieders, huisartsen, etc Gemeente</i>	Regulier budget
A5. <i>We geven uitvoering aan de nota integraal jeugdbeleid</i>	2020 - 2022	<i>Gemeente, Jeugdigen, ouders / verzorgers, Beraad</i>	Regulier budget

*Gooise Meren, Jeugd en
Gezin, Onderwijs,
Zorgaanbieders, huisartsen*

5.7 Cultuur en cultureel erfgoed

Cultureel en cultureel erfgoed

Begroting: Programma 7

Achtergrond

Cultuur, cultuurhistorie, sport, recreatie zijn belangrijke opzichzelfstaande waarden; deze waarden zijn ook van betekenis voor de sociale structuur van de gemeente. Het mes snijdt aan twee kanten. We willen sport, cultuur en recreatie inzetten om de verbinding tussen inwoners te versterken. Het aanbod van voorzieningen zal daarom breed toegankelijk moeten zijn om de ontwikkeling en ontspanning van inwoners te verzekeren en verbinding tussen inwoners te realiseren.

Kunst & Cultuur is belangrijk voor het welzijn van inwoners en levert een bijdrage aan maatschappelijke vorming. Dat geldt vooral voor kennismaking met cultuur door kinderen. Samenwerking tussen culturele instellingen wordt bevorderd.

Opgave en aanpak

De gemeente is trots op haar cultuurhistorisch erfgoed. Dit cultureel bezit (erfgoed) draagt bij aan de kwaliteit van wonen en (samen)leven. Deze kwaliteiten willen we meer benutten ten behoeve van educatie, recreatie, toerisme, ontmoeting en verbinding. Met het voor meer mensen toegankelijk maken van erfgoed wordt de betrokkenheid van inwoners met de

gemeente bevordert. Ook voor bezoekers en investeerders is die historische identiteit van belang. Het maakt onze gemeente interessanter voor toeristisch bezoek en is een steeds belangrijkere vestigingsfactor.

A: Opstellen Beleidsnota cultuur en cultureel erfgoed

Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>A1. Regionale cultuurvisie</i>			
We dragen bij aan een regionale cultuurvisie en een kwaliteitsbeeld cultureel landschap Gooi en Vechtstreek	2019: Cultuurvisie en kwaliteitsbeeld gereed	<i>Regio Gooi en Vechtstreek</i> , culturele instellingen	Regulier budget
<i>A2 Kunst en cultuur</i>			
<i>We stellen een (lokale) Beleidsnota Kunst en Cultuur op.</i>	2019 Beleidsnota gereed	<i>Gemeente</i> , culturele instellingen	€ 30.000 incidenteel programma 8
<i>A3. Cultureel Erfgoed</i>			
We stellen een nota Cultureel Erfgoed op	2019: Beleidsnota gereed	<i>Gemeente</i> , instellingen terrein erfgoed	€ 30.000 incidenteel, programma 8
B: In stand houden en bevorderen culturele aanbod			
Activiteit	Planning en resultaat	Trekker, partners	Extra kosten
<i>B1. Subsidiëren initiatieven op het vlak van kunst en cultuur</i>			
We willen het culturele aanbod in de gemeente in stand houden en bevorderen door initiatieven te ondersteunen. We subsidiëren culturele instellingen met (nieuwe) initiatieven voor culturele vorming	2019 - 2022	<i>Culturele instellingen</i> , <i>inwoners</i>	Regulier budget

<i>B2. Vaststellen kerncollectie kunst in eigendom van de gemeente</i>			
We stellen de kerncollectie kunst in eigendom van de gemeente opnieuw vast. Daarvoor worden in de meeste waardevolle eigendommen opnieuw getaxeerd en het overige deel van de kunstcollectie afgestoten.	2019 Kerncollectie kunst vastgesteld	<i>Gemeente</i>	€ 15.000, programma 8
<i>B3. Waardevolle kunst</i>			
We restaureren onze waardevolle kunst	2019 -2022	<i>Gemeente</i>	Regulier budget
C: Integratie cultuur, ontmoeting, natuur en recreatie			
Activiteit	Planning en resultaat	<i>Trekker, partners</i>	Extra kosten
<i>C1 Monumentenlijst</i>			
We actualiseren de gemeentelijke monumentenlijst. In de komende jaren willen we voor de kernen Bussum, Muiden en Muiderberg een uitbreiding van de lijst van gemeentelijke monumenten. In Naarden is reeds een uitgebreide lijst. We verwachten binnen vier jaar de lijst geactualiseerd te hebben	2019 - 2022	<i>Gemeente</i>	€ 10.000 van 2019-2022, programma 8
<i>C2 We benutten ons cultureel erfgoed ten behoeve van recreatie en verbinding</i>			
Dit voornemen werken we uit in onze Beleidsnota Kunst en Cultuur (zie A2)	2019 - 2022	<i>Gemeente, culturele instellingen</i>	Zie budget A2